Sonbahar 2022

YapıKredi

Crystal

Sonbaharın turuncudan kırmızıya geçen renk tayfında durgun göl örtülerinin pastoral görünümleri

Başvuru için **CRYSTAL** yazın, **TCKN** bilginiz ve doğum tarihinizi (gün ay yıl formatında) aralarında birer boşluk bırakarak yazıp **4421**'e gönderin.

Yapı Kredi Crystal ile en seçkin restoranlarda ayrıcalıklısınız.

Crystal sahipleri sonbaharın keyfini seçkin mekanlarda **%20 indirim** ayrıcalığı ile çıkarır.

Detaylı bilgi ve diğer anlaşmalı restoran listesi için:
www.crystalcard.com.tr

YapıKredi Crystal

TIME TO REACH YOUR STAR

ZENITH

THE FUTURE OF SWISS WATCHMAKING SINCE 1865

Quadran Istinye Park AVM, Istanbul +90 212 3450101
Quadran Galataport, Istanbul +90 212 3020115
Sami Saat Vadi Istanbul AVM, Istanbul +90 212 5598159
Rotap Zorlu Center AVM, Istanbul +90 212 3536525
Argos Altınova, Antalya +90 242 3103210

"ZENITH Branch of LVMH Swiss Manufactures SA"
Türkiye Distribütörü Konyalı Saat San. Paz. ve Tic. A.Ş'dir.

T +90 212 494 32 32 info@konyali.com.tr www.konyali.com.tr

YapıKredi

Yönetim
İmtiyaz Sahibi
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. adına
Arda Öztaşkın

Yönetim Yeri
Yapı Kredi Plaza, D Blok,
Levent, 34330 İstanbul
Tel: 0212 339 70 00

Yayın Kurulu
Özge Bakırçalı, Ceren Gençceylan,
Esra Arat, Sahra Özyavuz,
Mert Nuzumlalı, Deniz Öztürk,
Beran Toksöz, Müjde Metin

Yapım - Yayın
Lup Medya Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Ayazpaşa Camii Sok.
No:7/5 Beyoğlu/İstanbul/Türkiye
Tel: 0212 243 6142
info@lupmedya.com

Yayın Koordinatörü (Sorumlu)
Beran Toksöz

Kreatif Direktör
Müjde Metin

Editör
Aylin Kumdagezer

Redaksiyon
Benan Kapucu

Görsel Yönetmen
Gözde Çetin

Katkıda Bulunanlar
Demet Gezbor, Ömer Faruk Gündoğdu,
Güvenç Atsüren, Efe Uygur,
Talya Fındıkoğlu, Esra Kağıtçı Dede,
Kristin Fındıkoğlu, Selin Ekim,
Utku Kuran, Emre Kapçak, Derya Sayın,
İlayda Şahin, Nergis Tereci

Reklam Direktörü
Evrim Yücesoy
evrim@lupmedya.com

Baskı
Ofset Yapımevi
Çağlayan Mah. Şair Sok. No:4
Kağıthane 34403 İstanbul
Tel: 0212 295 86 01

Baskı Yeri ve Tarihi
İstanbul, Eylül 2022

Yayın Türü
Yerel süreli yayın

Tiraj
6.250 adet

Crystal Dergisi, Lup Medya Ltd. Şti. tarafından T.C. yasalarına uygun olarak yayımlanmaktadır. Crystal Dergisi'nin isim ve yayın hakkı Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara, yayınlanan ilanların sorumluluğu ise sahiplerine aittir.
Mersis No: 0937002089200741

20
Tabiatın renk skalası
Farklı tonlarda renkleriyle ilgi çeken göller ve bulundukları konumlara ait seyahat notları.

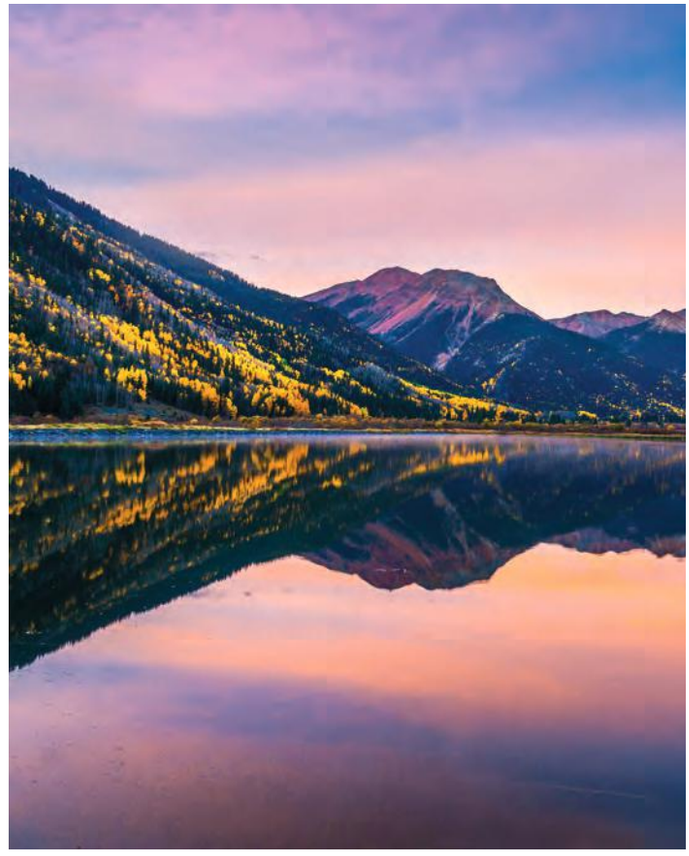

Kızıl Dağ ve Kristal Gölü, Colorado.

Araştırmalar, 1950'lerden bu yana doğadan ve onun hayat veren faydalarından giderek daha fazla uzaklaştığımızı söylüyor. Oysa ki evlerimizin farklı köşelerine iliştirdiğimiz çiçeklerden bile küçük dozlarda doğanın güçlü etkilerinden söz edebiliriz. Bu noktada Ernst Friedrich Schumacher'in "Modern insan, doğayla savaştan bahseder, savaşı kazanırsa kendini kaybeden tarafta bulacağını unutur." cümlesine katılmadan edemiyoruz. Bu yüzden Crystal Sonbahar 2022 sayısının kapak konusunda, farklı tonlarda renkleriyle ilgi çeken göller ve bulundukları konumlara ait seyahat notlarına yer verdik. Doğanın izlerini takip ederek İtalya'nın gizli kalmış komünlerini ve kasabalarını mercek altına almayı da ihmal etmedik. Kendini yenileyen ekosistemden ilhamla insanlığın mimarideki konumunu, mevcut yapı içinde yeni bir amaca hizmet etme eylemindeki uyarlanabilir yeniden kullanım konsepti ile inceledik. Zorlu doğa şartları altında dört tekerin çekim gücünü off-road stiline uygun ancak gündelik hayatında parçası olabilen arazi araçlarının tarihini ve çeşitli alanlarda irdelediğimiz tüketim kelimesini bir de gıda israfı açısından değerlendirdik. Her anda doğaya dönüşün her açıdan değerli olduğunu hatırladığınız bir sonbahar olması dileğiyle...

64
Piksel aralığı
Geçiş mevsimde fular enerjisi.

We assemble every single watch twice. Because perfection takes time.

A. LANGE & SÖHNE
GLASHÜTTE I/SA

For us, perfection is a matter of principle. This is why, on principle, we craft all timepieces with the same care and assemble each watch twice. Thus, after the GRAND LANGE 1 has been assembled for the first time and precisely adjusted, it is taken apart again. The movement parts are cleaned and decorated by hand with finishing and polishing techniques, followed by the final assembly procedure. This assures long-term functional integrity and the immaculacy of all artisanal finishes. Even if this takes a little more time. **www.alange-soehne.com**

ARTE
GIOIA

Arte Gioia İstinyepark Boutique • Katar Caddesi No:11/401 Sarıyer/ İstanbul • Phone: +90 212 352 61 35 • www.artegioia.com

İÇİNDEKİLER

52
İtalya ve İspanya izlerinde Arjantin
Avrupa tesirinde Arjantin mutfağı.

38
İtalya'nın gizli köşeleri
İtalya'nın bilinmeyen tarzlarında komünler ve kasabalar.

74
Deri ceket sezonu
2022 trendinde sonbaharın kurtarıcı parçalarından deri montlar.

78
Havacılık ibreleri
Dünden bugüne pilot saatleri.

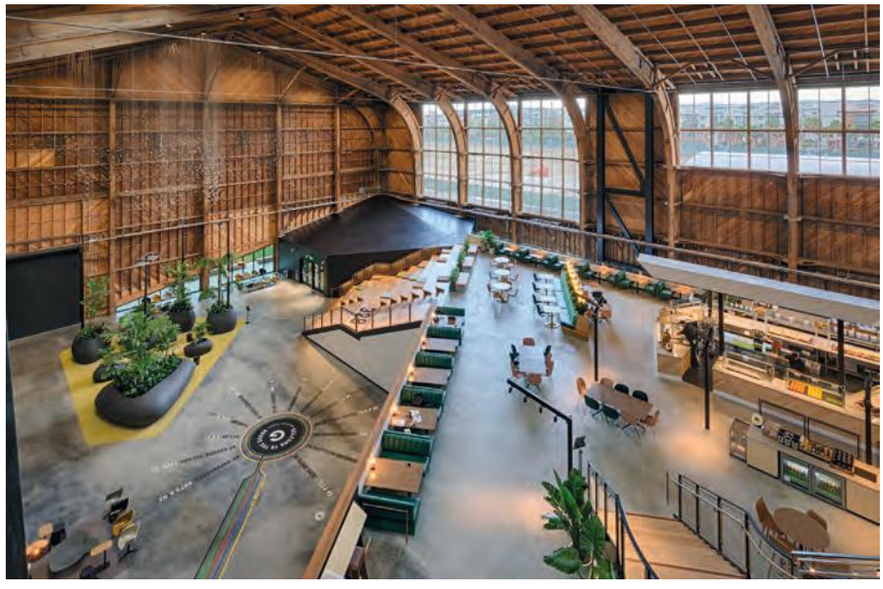

34
Yeniden kullanım konsepti
Mevcut bir yapı için yeni bir amaç bulma eyleminde mimarinin uyarlanabilir yeniden kullanım tarzı.

Modern, dinamik ve şehirli.

Macan T.

Ortalama yakıt tüketimi (l/100km): 10,7–10,1; ortalama CO_2 emisyonu (g/km): 242–229; Dönem: 09/2022

PORSCHE

GÜNDEMDEN KISA KISA

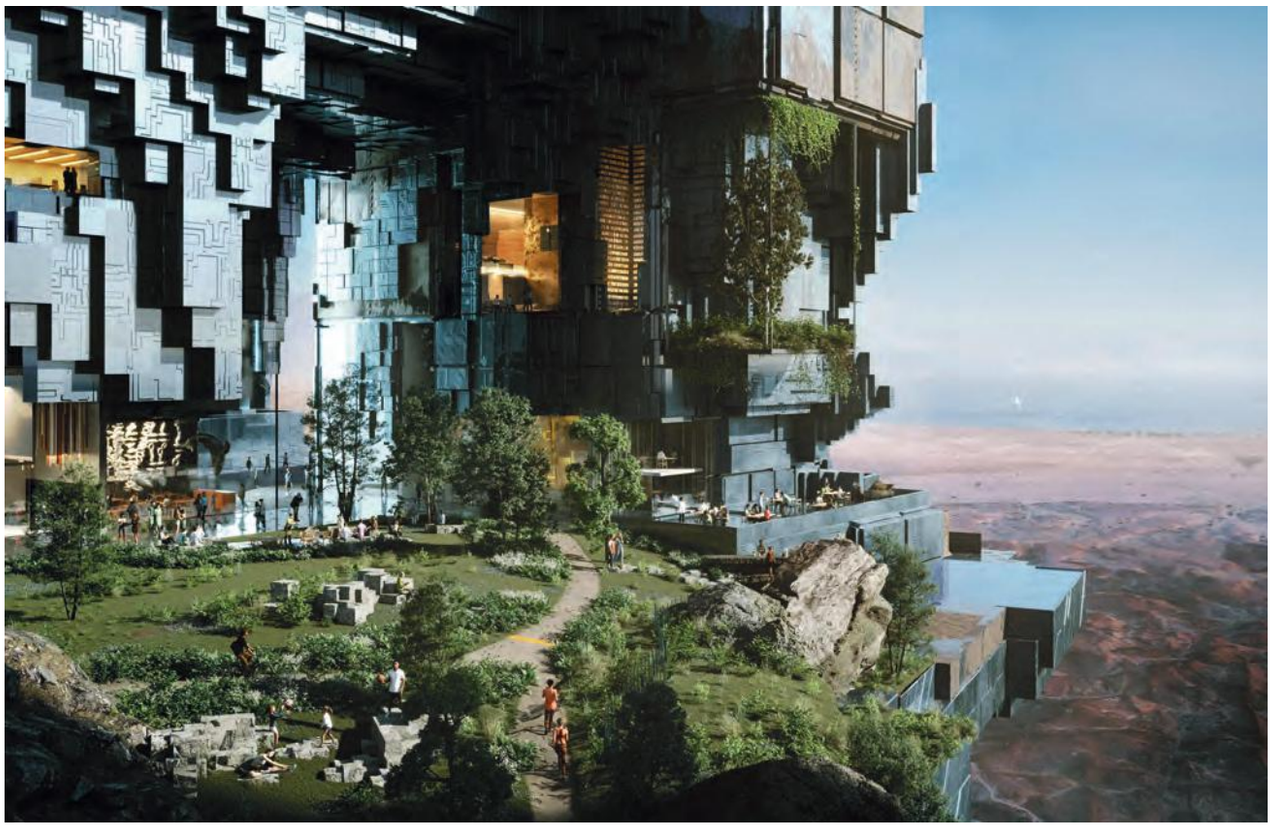

Neom projesinin 2030 yılında tamamlanması bekleniyor.

GELECEĞİN DÜNYASINA ADIM ADIM

Gelişen yapay zeka, robotik alanında atılan adımlar, farklı gezegenler keşfeden uzay teleskopları ve sıralayabileceğimiz birçok yenilikle dünyanın bilinen klasik versiyonunun sonuna mı geldik sorusunu düşünmeden edemiyoruz. Bu kadar gelişmişliğin yanında iklim krizinin neden olduğu etkilerin tesiri altında da kalmıyor değiliz ancak çözüm üretmek için her zaman bir yol vardır. Suudi Arabistan'ın sıfır karbon şehri, bir önceki cümlemize verebileceğimiz çözümlerden biri.

Yenilikçi bir üretim şehri olan Oxagon'u kapsayan Neom projesi The Mirror Line, küresel bir dağ turizmi destinasyonu olan Trojena ile su ve hidrojen şirketi Enowa'yı kapsıyor. Neom girişiminin tamamlanmasının kaba maliyeti, gökdelenin tek başına 500 milyar dolara mal olmasıyla birlikte, 1 trilyon dolara yakın. Morphosis Architects tasarımı The Mirror Line, birbirine paralel uzanan iki aynalı binadan oluşuyor. Proje tamamlandığında 500 metre yüksekliği ve sadece 200 metre genişliği ile dünyanın en uzun gökdeleni olacak. Tamamlandığında en verimli şehirlerden biri olacağı söylenen şehir %100 yenilenebilir enerjiyle çalışıp dokuz milyona yakın bir nüfusa sahip olacak ve The Mirror Line içinde uçtan uca ulaşım süresi de sadece 20 dakika sürecek. Geriye sadece projenin tamamlanmasını beklemek kalıyor.

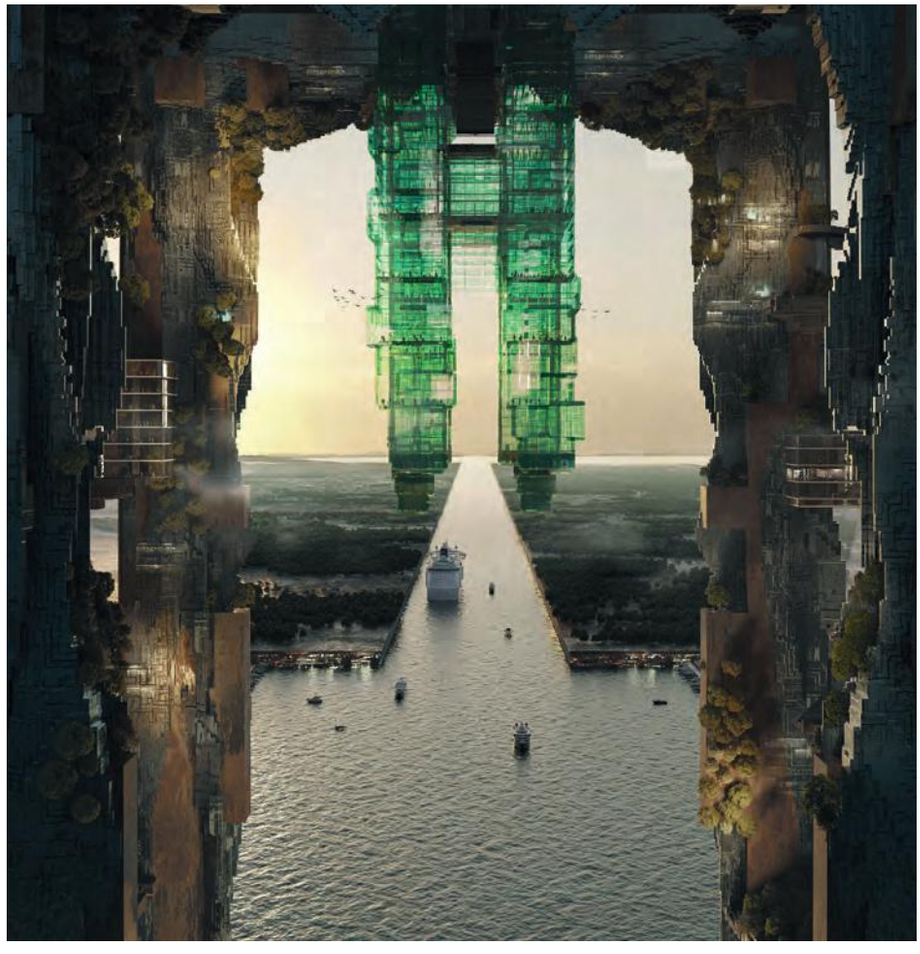

Yeni Maserati Grecale GT
Her Günü Olağanüstü Kılar

YENİ MASERATI GRECALE GT'Yİ KEŞFEDİN.
ZARAFET VE GÜÇLE OLAĞANÜSTÜ BİR ŞEKİLDE ÖNE ÇIKIN.

Fer Mas Oto Tic. A.Ş.
Kuruçeşme Cad. No: 27 Kuruçeşme/İstanbul
Tel: (0212) 263 30 01

Otokoç Antalya
Altınova Sinan Mah. Serik Cad.
No: 301 07170 Kepez/Antalya
Tel: (0242) 225 18 18

Otokoç Ankara
Söğütözü Mah. Söğütözü Cad. No: 2
Koç Kuleleri C Blok No: 8–9 Çankaya/Ankara
Tel: (0312) 220 55 02

Mengerler Bursa
Ovaakça Santral Mah. İstanbul Cad.
No: 644 Osmangazi/Bursa
Tel: (0224) 261 11 14

Maserati

Motor: L4 MHEV, Azami Güç: 300 CV/450 Nm, Azami Hız: 240 km/s, 0–100 km Hızlanma: 5,6 sn, Yakıt Tüketimi (karma) min.–maks.: 8,7–9,2 L/100 km, CO_2 Emisyon Oranları (karma) min.–maks.: 198–208 g/km. İlanda belirtilen veriler versiyona göre değişiklik göstermektedir.

Koç

Andy Warhol: Cars - Works from the Mercedes-Benz Art Collection **seçkisini 22 Ocak 2023 tarihine kadar Los Angeles'taki Petersen Automotive Museum'da ziyaret edebilirsiniz.**

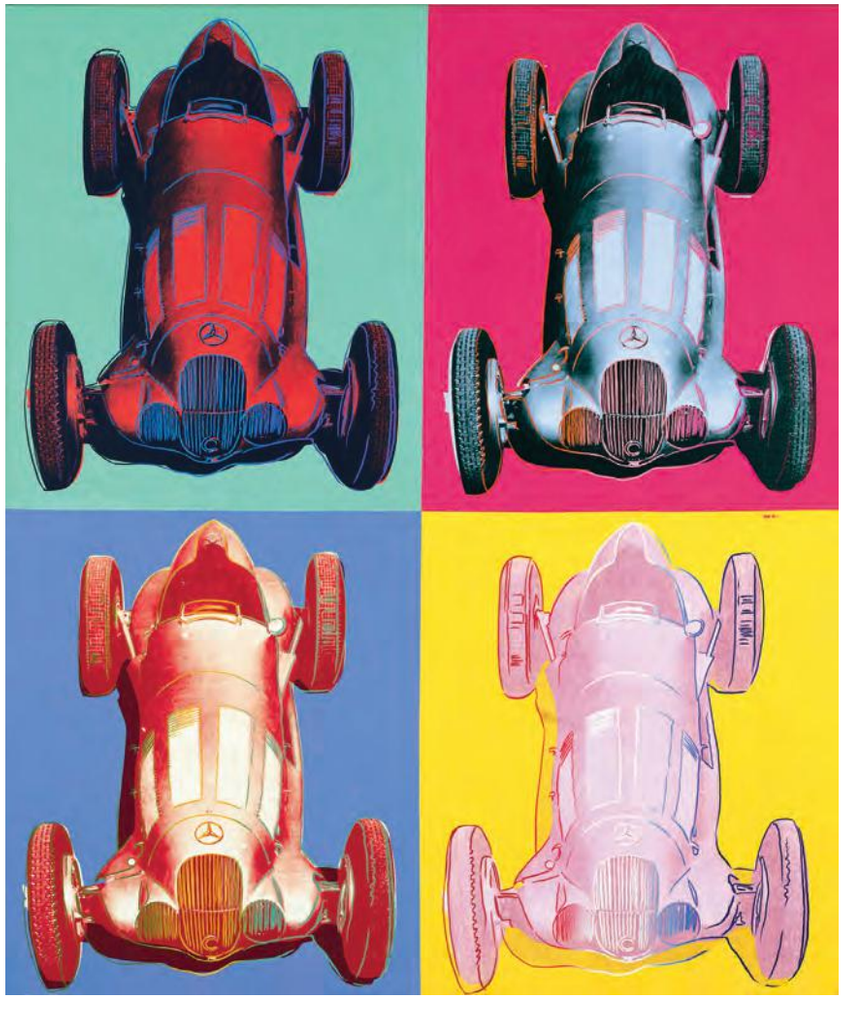

ALMAN DİSİPLİNİNDE POP ART

22 Ocak 2023'e kadar Mercedes-Benz Art Collection, Los Angeles'taki Petersen Automotive Museum'da üst sınıf ve tartışmasız en iyi bilinen modellerinden bazılarını sergileyecek: *Andy Warhol: Cars - Works from the Mercedes-Benz Art Collection,* sanatçının *Cars* serisinden tuval üzerine 27 serigrafi ve 13 çizimini kapsıyor. Eserler 1886 yılındaki Benz Patent Motor Car'dan 1970 yılındaki C 111-II'ye kadar Alman üreticinin tarihini belgelemek adına seçilmiş sekiz modelden oluşuyor. Dünyanın en büyük otomobil müzelerinden biri olan Petersen Automotive Museum'da, Warhol'un tasvir edilen sekiz araçtan beşi eserler ile birlikte sergileniyor ki seride Mercedes-Benz Formula 1 W 196 R yarış otomobili, Mercedes-Benz 300 SL "Gullwing" Coupé ve Mercedes-Benz 750 kilogramlık F1 yarış otomobili W 125 modelleri var. Öte yandan ikili arasındaki diyaloğu da hatırlatmak gerekiyor.

Cars serisi, Andy Warhol'un Şubat 1987'deki vefatından önceki son eser gruplarından biri. Sanatçı, seriyi 1986/87 yılının başında, o zamanki Daimler-Benz AG adına otomobilin 100. yılı vesilesiyle yaratmıştı. Başlangıçta, sekiz farklı on yıldan 20 araba modelinin 80 resmini yapmayı planlamıştı, ancak tuval üzerine yalnızca 36 serigrafi ve 13 çizim tamamlanabildi. Bugüne kadar 30 serigrafi baskı ve seriden çizimler Mercedes-Benz Art Collection'ın bir parçası.

GELECEK, KEMPINSKI RESIDENCES BALMUMCU'DA YEŞERECEK

THE FUTURE BLOSSOMS AT KEMPINSKI RESIDENCES BALMUMCU

Kempinski Residences Balmumcu

İSTANBUL

YAPI & YAPI

yapiveyapi

www.yapi-yapi.com.tr

2023 yılında Burgundy'deki COMO Le Montrachet'in açılışı ile markanın lokasyonlarına Fransa da eklenmiş olacak.

FRANSA ETKİSİNDE

Şehir hayatının yoğunluğundan bir nebze de olsa uzaklaşma isteğimiz, seyahat anlayışımızı da belirler. Bu amaca uygun lokasyonların tercihinde ise otellerin mimari ve tasarım çizgisinin de hatırı sayılır bir etkisi var. Zihin ve beden sağlığını dengede tutarken sürdürülebilirlik adımlarını takip etmek de günümüzün şartları arasında. Hızlı hareket eden bir dünyadan uzaklaşmak arayışında olanlara bir nevi yol gösteren COMO Hotels and Resorts'ta güneş ya Turks ve Caicos Adaları'nda ya da Bhutan vadilerindeki bir Budist tapınağının ardında batıyor. Ancak belirtmekte fayda 2023 itibarıyla konum seçkisine Fransa da katılacak.

OLMA Luxury Holdings ile ortaklaşa yürütülen COMO Le Montrachet, Burgundy, Puligny-Montrachet'de konumlanan Hotel Le Montrachet'in satın alınmasıyla başladı. COMO Group bu proje çerçevesinde 18. yüzyıldan kalma tarihi mülkü çağdaş dokunuşlarla tamamlaması için tasarımcı Paola Navone ile iş birliği yapacak. Navone'un Toskana'daki COMO Castello Del Nero projesinden sonra ikinci Avrupa açılışı olması bekleniyor. Dört tarihi binaya yayılan 31 oda ve süitinin yanı sıra COMO Shambhala Retreat de otel ile birlikte kapılarını açmış olacak.

İşte karşınızda yılın otomobili.

TUCSON, OGD tarafından "2022 - Türkiye'de Yılın Otomobili" seçildi.

HYUNDAI

Hyundai TUCSON modellerinin resmi spesifik CO_2 kaynaklı emisyonu (715/2007/EC) 151 – 176 g/km arasında, ortalama yakıt tüketimleri 5,8 – 7,7 l/100 km arasındadır. Görseldeki ürünler Türkiye ürün gamı ile farklılık gösterebilir. Detaylı bilgi hyundai.com.tr'de bulunmaktadır. (OGD: Otomotiv Gazetecileri Derneği)

Boucheron'nun kreatif direktör Claire Choisne tarafından tasarlanan Ailleurs HJ koleksiyonu.

BEŞ FARKLI EVREN

1858 yılında Frederic Boucheron'nun kurduğu, şimdi Kering'e ait olan Boucheron'nun "Ailleurs HJ" koleksiyonu, yarının özgür ve cesur klasiklerini ifade ediyor. Kreatif direktör Claire Choisne ve stüdyosunun eseri olan çağdaş tasarım yelpazesi, "başka bir yerde olma" duygusu üzerine yoğunlaşıyor. "Doğanın güzelliğini ve şiirselliğini ortaya çıkaran" saf durumların etkileşimi üzerine inşa edilen engelleri aşan koleksiyonda, kadın serisinin özünü uyumlu bir şekilde ifade eden beş farklı dünya sunuluyor ve ilk kez erkekler için de önerilerde bulunuluyor: Rüzgar ve güneş ışığının oluşturduğu bej, kum beji ve sarı renk paletinden oluşan *Sand Woman*; 37.97 karat yeşil turmalin ve ince pırlanta çizgileri ile anlı tropik renkler etrafında toplanan *Leaf Woman*; doğanın gücünü geliştirmek için jeolojiyi, organik formları ve çeşitli bitki renklerini kullanan *Earth Woman* ve yarı saydam bir doğada sergilenen otantik çakıl taşlarının baz alındığı bir seri olan *Pebble Woman*. Ve tabii siyah ve beyazın klasik bir ton karışımıyla oynanan türünün tek örneği olan *Volcano Man*...

A MAGICAL PLACE.
UNFORGETTABLE MEMORIES.

Koç

divan
kuruçeşme

SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR DÜNYAYA YAPI KREDİ DESTEĞİ

Tüm dünyayı etkileyen pandemi süreci hem kurumsal hem de bireysel anlamda sürdürülebilirlik konusundaki farkındalığı artırdı. Sürdürülebilirlik kavramı son dönemde daha önce hiç olmadığı kadar bilinir ve konuşulur durumda. Uluslararası ve ulusal düzeyde gelişen trendler ve değişen paydaş beklentileri nedeniyle finans sektöründe de sürdürülebilirlik, gün geçtikçe daha fazla önem kazanan bir kavram haline geldi.

Ülkemizde sürdürülebilirliğin önemi her geçen gün artıyor. Bu farkındalığın da etkisi ile Ağustos 2022 verilerine göre; ESG fonları 3,9 trilyon milyar TL'lik bir büyüklüğe ulaştı. Benzer durum ülkemiz için de geçerli. Finans sektörünün önderliğinde henüz yeni gelişmeye başlayan sürdürülebilirlik bilinci, çoğalan ürün çeşitliliği sayesinde yatırımcılar tarafında da hızla yaygınlaşıyor.

Finans sektörünün sürdürülebilir bir gelecek için önemli bir rolü olması gerektiğine inanan Yapı Kredi Portföy, sürdürülebilirlik teması altındaki ürünlerini yükselen trendlerle birlikte yatırımcılara sunmaya devam ediyor.

Toplumsal faydayı her zaman en ön planda tutan Yapı Kredi Portföy, ilk defa 2021 yılında ürün yelpazesine Yapı Kredi Portföy Temiz Enerji Değişken Fonu'nu katarak sürdürülebilirlik temasını içeren yatırım ürünlerine ilişkin çalışmalarını başlattı. Yapı Kredi Portföy Temiz Enerji Değişken Fonu, sürdürülebilir ve alternatif enerji teknolojilerinde üretici, geliştirici, dağıtıcı ve kurucu sıfatıyla faaliyet gösteren şirketlerin yurt içi ve yurt dışına ihraç edilen sermaye piyasası araçlarına yatırım yapıyor. Böylece, küresel enerji sektöründe dönüşüm sürecini destekleyen şirketlere yatırım yaparak getiri sağlarken aynı zamanda sürdürülebilir ekonomiye de katkı sunuyor.

Sürdürülebilirlik teması ile arka arkaya fon ihraçlarına devam eden Yapı Kredi

Portföy, Elektrikli Araçlar Değişken Fonu ile elektrikli araç üreten ve/veya elektrikli araç üretimini destekleyen alanlarda (yedek parça üretimi, araç teknolojisi üretimi, pil üretimi, madencilik ve benzeri) faaliyet gösteren şirketlerin, yurt içi ve yurt dışında ihraç edilen sermaye piyasası araçlarına yatırım yapma olasılığını ekledi.

Sonrasında ise Yapı Kredi Portföy BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Hisse Senedi Fonu ile Borsa İstanbul'da işlem gören ve kurumsal sürdürülebilirlik performansları üst seviyede olan şirketlerin paylarının yer aldığı BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne dayalı değer artışlarındaki getirilere, profesyonel bir yönetim ile dahil olma imkanı sunuyor.

Finans sektörünün sürdürülebilir bir gelecek için önemli bir rolü olması gerektiğine inanan Yapı Kredi Portföy, sürdürülebilirlik teması altındaki ürünlerini, yükselen trendlerle birleştirerek yatırımcılara sunmaya devam ediyor. Son olarak halka arz edilen Yapı Kredi Portföy İklim Değişikliği Çözümleri Değişken Fon ile önümüzdeki dönemde küresel enerji sektöründe gerçekleşebilecek dönüşüm sürecine iştirak edebilecek tarım, elektrik, ısınma, ulaşım, geri dönüşüm, yeniden kullanım ve inşaat gibi sektörlerde teknoloji ve üretim alternatifleri ile çözüm sunan şirketler ile bu şirketlere hizmet sağlayan şirketlere yatırım yaparak katılma payı sahiplerine aynı zamanda cazip olabilecek bir getiri olasılığı veriyor.

Sürdürülebilirlik temalı yatırım fonlarıyla Yapı Kredi'nin sürdürülebilirlik konusundaki öncü yaklaşımını güçlü bir şekilde destekleyen Yapı Kredi Portföy'ün her zaman için nihai hedefi, müşterilerine istikrarlı ve sürdürülebilir getiri sağlamak. Bu anlamda Yapı Kredi Portföy, önümüzdeki dönemde de sürdürülebilirlik temalı ürün ve hizmetlerini genişleterek daha sürdürülebilir bir dünya adına sorumluluk üstlenmeye devam edecek.

Mondri Vase için detaylı bilgiye *www.store.moma.org* üzerinden ulaşabilirsiniz.

ÇAĞDAŞ İZLER

Sanat eserlerinden esinlenmenin sonsuz olasılığında, bulunduğu alana değer katan dekoratif objelerden bahsedebiliriz. Herhangi bir sanat eserinin ortama katkısının dekoratif olmaktan çok öteye geçtiğini düşündüğümüz için Piet Mondrian etkisinde bir vazo tasarımının nasıl tanımlanabileceğini şahsi görüşünüze bırakıyoruz. De Stijl sanat hareketi ve oluşumunun önemli bir destekçisi olan Mondrian'a atıfta bulunan vazo Frank Kerdil tasarımı. Renk skalasının keyif verdiğini söylemenin mümkün olduğu Mondri Vase, renk oyunları ve güzel gölgeler yaratan şeffaf akrilik panellerden oluşuyor. Üç vazonun bir araya getirilmesinden oluşan üç farklı hazne, çiçeklere geniş bir alan sunuyor. Böylece, vazo farklı çiçek aranjmanları ve çiçek boyutları için alternatifler üretebiliyor. Mondrian'ın tesirinde bir vazonun ambiyansı ne denli değiştirebileceğini tartışmaya gerek var mı, açıkçası pek emin olamıyoruz.

divan brasserie

FUAYE

İstanbul Atatürk Kültür Merkezi

Koç

www.divan.com.tr www.divanpastaneleri.com.tr
/divanrestoranlari /divanotelleri /divanpastaneleri

**Natron Gölü,
Tanzanya, Afrika.**

TABİATIN RENK SKALASI

Yazı: Aylin Kumdagezer

Yunanistan'ın Kefalonia Adası'ndaki Melissani Gölü.

Doğanın insanla kurduğu iletişim, sandığımızdan çok daha derin. En basitinden, sadece fiziksel sağlık için değil, rahatlamak ve zihnimizi bir nebze olsa da boşaltmak için çıktığımız uzun yürüyüşlerden renk ve enerji versin diye yaşam alanlarımıza dahil ettiğimiz çiçeklere dek doğanın varlığının minör ve majör psikolojik etkilerini hissediyoruz. Çok yoğun bir temponun içinde olsak bile... Bu örnekler bilimsel çalışmalara dayandırılıyor elbette. Bilim insanları, doğada olmanın beynimiz ve davranışlarımız üzerinde derin bir etkisi olduğunu savunuyor. Öyle ki doğanın kaygı, karamsarlık, stres seviyesini azalttığı, dikkat kapasitesini artırdığı, yaratıcılığı ve insanlarla bağlantı kurma yeteneklerimizi geliştirdiğine dair kanıtlar bulmaya devam ediyorlar. Bu noktada Utah Üniversitesi'nden David Strayer'ın sözlerini delil olarak kabul edebiliriz: " Thoreau'dan John Muir'e birçok yazar dahil insanlar doğadaki derin deneyimlerini tartışıyorlar. Artık doğayla etkileşime girdiğimizde beyinde ve bedende fiziksel ve zihinsel olarak daha sağlıklı olduğumuzu hissettiren değişiklikleri gözlemliyoruz."

Öte yandan doğanın birçok başlıkta fayda sağladığına inanılsa da insanların, özellikle çocukların, kapalı ortamlarda ve internette giderek daha fazla zaman geçirdiği "modern" bir toplumda yaşıyoruz. Doğanın beynimizi geliştirdiğine dair bulgular, daha sağlıklı, daha mutlu ve yaratıcı yaşamlar sürmek adına doğada olabildiğince çok zaman geçirme çağrısına meşruiyet kazandırıyor. Bu yönde birkaç araştırmayı paylaşmanın gerekliliğine inanıyoruz. Halihazırda doğa ile iletişimde halinde olanlardansanız bu araştırmalar sayesinde diyaloğunuz daha da derinleşebilir.

Japonya'da yapılan bir deneyde, bir yandan kalp atış hızı değişkenliği, kalp atış hızı ve kan basıncı ölçülürken katılımcılardan ormanda veya şehir merkezinde eşit uzunlukta ve zorluk seviyesinde yürüyüşler yapmaları istendi. Katılımcılar ayrıca ruh halleri, stres seviyeleri ve diğer psikolojik önlemler hakkında anketler doldurdular. Sonuçlar, ormanda yürüyenlerin önemli ölçüde daha düşük kalp atış hızına sahip olduğunu; kentte yürüyenlere göre daha iyi ruh hali içinde ve daha az kaygılı olduklarını gösterdi.

Krater Gölü Milli Parkı, Oregon, ABD.

Finlandiya'da yapılan başka bir çalışmada araştırmacılar, şehir parkında veya ormanlık alanda 20 dakika kadar kısa bir yürüyüş yapan şehir sakinlerinin, şehir merkezinde dolaşanlara göre önemli ölçüde daha az stresli olduklarını saptadılar. Tüm bu çalışmalar özetle, doğal alanlarda bulunmanın- hatta sadece bir pencereden doğal bir manzaraya bakmanın- bir şekilde bizi rahatlattığını ve stresi azalttığına dair önemli kanıtlar sunuyor.

Madalyonun öbür yüzünde ise bugün, sürekli olarak dikkatimizi çekmek için tasarlanmış teknolojiler ile yaşıyor oluşumuz var. Ancak birçok bilim insanı, beynimizin bu tür bilgi bombardımanı için yaratılmadığını; bunun zihinsel yorgunluğa, bunalıma ve tükenmeye yol açabileceğine inanıyor. Doğada olmanın tükenmiş dikkat devrelerini onardığına inanan David Strayer, bunun da yaratıcılığa ve problem çözmeye daha açık olmamıza yardımcı olabileceğini savunuyor. Ve tezini en basit hali ile özetliyor: "Günümüzde çoğumuzun yaptığı gibi, beyninizi çoklu görevler için kullanıyorsanız ve sonra bunu bir kenara bırakıp yürüyüşe çıkıyorsanız, her türlü teknolojik araçlardan uzak, prefrontal korteksin iyileşmesine izin vermişsiniz demektir. İşte o zaman yaratıcılıkta, problem çözmede ve esenlik duygularında dalgalanmaları görüyoruz."

Şu ana kadar kendi tarafımızla doğayı ele almış olsak da aslında doğanın da bizlerle aynı evreleri geçirdiğinden bahsetmeliyiz. Hele ki göller söz konusu olduğunda... Göller bir kez oluştuktan sonra aynı kalmazlar. İnsanlar gibi onlar da gençlik, olgunluk, yaşlılık ve ölüm gibi farklı yaşam evrelerinden geçerler. Bu noktada dünyanın "en"leri arasında konumlanan göllerinden küçük bir derleme yapmak şart. ABD'nin Utah eyaletinde bulunan Büyük Tuz Gölü, Kuzey Amerika'daki en büyük tuzlu gölü ve dünyanın en alçak gölü, İsrail ve Ürdün'ün kıyısındaki Ölü Deniz'dir. Dünyanın en yüksek gölü, deniz seviyesinden 6.390 metre yükseklikte Şili ve Arjantin sınırındaki Ojos del Salado krater gölüyken dünyanın en derin gölü- en derin noktası 1.637 metre- Rusya'nın Sibirya bölgesinde bulunan Baykal Gölü'dür. Dünyanın en uzun gölü 660 kilometre ile Afrika'daki Tanganika Gölü aynı zamanda ikinci en derin göl olarak listede. ABD ve Kanada tarafından paylaşılan Büyük Göller, 5 gölü ve tatlı su arzının yaklaşık %21'ini kapsıyor. Büyük Göller'in en büyüğü olan Superior Gölü, 82.000 kilometrekare ile dünyadaki herhangi bir tatlı su gölünün en geniş yüzey alanına sahip. Finlandiya, ülkede 187.000'den fazla göl olduğu için 'Bin Gölün Ülkesi' takma adına sahipti ancak Kanada, neredeyse 2 milyon gölle Finlandiya'yı elimine etti.

Kawaguchiko Gölü ve Fuji Dağı, Yamanashi, Japonya.

Plitvice Gölleri Milli Parkı, Hırvatistan.

Attabad Gölü, Pakistan.

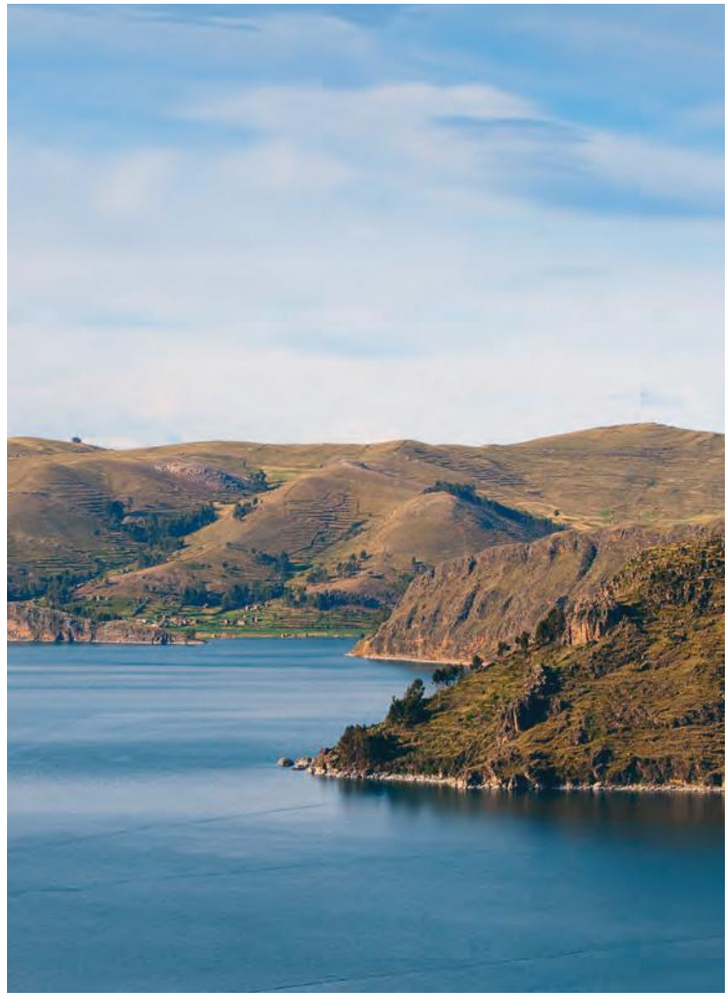

Peru ve Bolivya sınırında bulunan Titicaca Gölü.

Daha önce limnoloji kelimesini duymuş muydunuz? Eğer cevabınız hayır ise bu terimin doğal ve yapay göller ile göletlerin fiziksel ve kimyasal niteliklerini, ekolojisini, çevreyle etkileşimlerini, içlerindeki su ve enerji akımlarını ele aldığını belirtelim. Limnologların gölleri ne kadar besin maddesine sahip olduğu, sularının nasıl karıştığı ve içinde ne tür balıkların yaşadığı gibi kriterlere göre sınıflandırıyor. Balıktan bahsetmişken göllerde bulunan en büyük balık, 6 metreye kadar büyüyebilen ve 680 kilogramdan fazla ağırlığa sahip olan mersin balığıdır.

Genel bilgilerin ardından biraz daha spesifik lokasyonlara da değinmek gerek. İlk durak Bosna-Hersek sınırına oldukça yakın bir bölgede yer alan aynı zamanda 1979'dan beri UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası listesine aldığı göller topluluğu, Plitvice Gölleri. 16 göl etrafında 300 kilometrekareden oluşan Güney Avrupa'nın en eski ve en büyük milli parkına giriş yapmadan önce iyi bir planlama yapmanız gerekiyor. Parkı tam anlamıyla gezmek adına en azından bir tam güne ihtiyaç olduğunun altını çizerken içeride dört farklı konaklama alternatifi de var, ki bunlar bungalovlar ve kendi çadırınızı kurabileceğiniz kamp alanlarından ibaret. İşin gastronomi tarafında ise birbirinden farklı 15 konumu ile kafe, restoran ve bistrolar var. 8 farklı rota sunan Plitvice'de göller üst kanyon ve alt kanyon olarak ayrılmış durumda. Haliyle rotaların uzunluklarına göre zaman dilimi değişkenlik gösteriyor. Üst göller, alttaki göllerin aksine, kaya ağırlıklı olarak dolomitik; kireçtaşından biraz daha sert ve su geçirgenliği daha az. Yaklaşık 3 saat süren A rotası parkın en kısa programıyken, 8 saat süren en uzun K rotasını tamamlamak, 18.3000 metrelik bir yürüyüşü bitirmek anlamına geliyor. Kondisyonunuza göre rotanızı belirlemeniz bir nevi ön koşul. 1400'den fazla bitki türüne ev sahipliği yapan parkın florası zengin ve çeşitli, birçoğu bölgeye özgü veya yakın bölgede keşfedilen yaklaşık 1.400 tür ve alttür parkta bulunuyor. Gölleri çevreleyen ağaçlar genellikle kayın ve kalın yapraklı Akçaağaç olurken mevsimine göre değişen renkler ile de farklı zaman aralıklarını temsil ederler.

Doğa bizleri şaşırtmayı seviyor. Sadece 600 metre uzunluğundaki Hillier Gölü, boyutuyla ya da gölün içerisinde yaşayan canlıların çeşitliliği ile sizi etkilemeyecektir. Sizi asıl etkileyecek olan, standardın dışındaki rengi. Göl siluetinde görmeye alışık olduğumuz mavi ve yeşilin tonlarını tamamen unutun çünkü Batı Avustralya'daki gölde pembe ön planda. Bu rengin nedeni, bilim insanları tarafından hala tam olarak anlaşılamamış ancak çoğu

Laguna Colorada, Bolivya.

kişi bunun Dunaliella salina (su yosunları) mikroalglerinin varlığına dayandırıyor. Bir diğer taraftan tuz kabuklarında halofilik bakterilerin olması da bunu açıklayabilir. Tuz ile suda bulunan sodyum bikarbonat arasındaki reaksiyon da olasılıklar arasında. İlk kez 1802 yılında, gölden örnekler alan ve günlüğünde ondan bahseden denizci ve haritacı Matthew Flinders'ın keşfettiği Hillier Gölü, dünyadaki diğer pembe göllerin aksine, suyu bir bardaktayken bile belirgin bir şekilde pembe görünüyor. Hillier Gölü ne Avusturalya'nın ne de dünyanın tek pembe gölü değil tabii.

Hazır sıra dışı renklerdeki göllerin bahsi açılmışken, dumanı tüten yanardağlar, Dalivari kaya oluşumları, yüksek irtifalı çöl ovası, And Dağlarının her zaman yükseldiği, Şili sınırına yakın ender bir doğa harikasından bahsetmeli; yüzlerce pembe flamingo ile dolu kan kırmızısı bir lagün, Laguna Colorada ya da Kızıl Lagün. Beyaz boraks adalarıyla dolu sığ bir tuz gölü olan, Laguna Colorada 60 kilometrelik bir alana yayılıyor ve derinliği bir metreden az. Bilim insanları, rengin sudaki alglerden ve zengin minerallerden geldiğini öne sürse de halk, suyun aslında tanrıların kanı olduğuna inanıyor. Dünyanın altı flamingo türünden üçü de burada: Şili ve Andean flamingo türlerinin yanı sıra adını İngiliz doğa bilimci Harry Berkeley James'tan alan ve oldukça nadir bulunan James's flamingo türü. Yalnızca yüksek And platolarında yaşayan James's flamingosunun neslinin tükendiği düşünülüyordu.

Neredeyse 600 metre yüksekliğindeki kayalıklarla çevrili ve şiddetli bir volkanik geçmişe sahip pitoresk bir adaya sahip Oregon'un 7 harikasından biri olan Krater Gölü, 640 metre derinliğine ulaştığı için Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en derin gölü unvanına sahip. Berrak ve koyu mavi tonunun nedeni ise tamamen buzul akışı ve yağışla sağlanmasından kaynaklanıyor.

Yakın tarihte oluşan göller de yok değil, referanslardan biri Pakistan'dan. 2010 yılında, Pakistan'ın Kuzeyindeki Attabad köyü toprak kayması sonucu oluşmuştu. Bu doğal afet, eski köyün alanının hızla suyla dolmasına ve bölgedeki binlerce insanın yerinden olmasına neden olmuştu. Aradan geçen zamanla birlikte göl bir turizm merkezine dönüştürüldü. Bölgeyi çevreleyen Karakurum sıradağları ile göl, butik otellerle ve çeşitli doğa aktiviteleri ile ön planda.

Japonya'nın Yamanashi prefektörlüğünde Fuji Dağı'nın çevresinde bulunan Beş Fuji Gölü bölgesi dağın patlamalarıyla oluşan beş gölü kapsıyor. Deniz seviyesinden yaklaşık 1000 metre yüksekte yer alan göllerden biri olan Kawaguchiko Gölü, Tokyo'dan

Hillier Gölü, Batı Avustralya.

ulaşılması en kolay olanlardan biri. Ayrıca Fuji Dağı'nın karlı zirvesini hem direkt olarak hem de su üzerindeki yansımasını görmek için tercih edilen lokasyonların başında gelen Kawaguchiko Gölü genellikle orta derecede zorlu bir rota olarak kabul ediliyor; tamamlanması ortalama 4 saat 33 dakika sürüyor.

California ve Nevada sınırındaki Sierra Nevada sıradağlarının 1897 metre üzerinde yer alan Tahoe Gölü'nde yapılacak şeyler söz konusu olduğunda, irtifanızı neredeyse 500 metre derinliğine kadar inebilirsiniz. Bu ölçü de gölü Kuzey Amerika'daki en derin göllerden biri yapıyor. Ancak klasik göl turlarından ayrılan aktiviteleri ile ki bu arada gondol gezintisi ormanın içinden roller coaster dağ treni, Kirkwood'daki dağın en iyi noktalarında snowboard ya da rehberli özel bir keşif gezisine çıkmaktan bahsediyoruz. Emerald Körfezi'nin kenarındaki Vikingsholm kalesine ulaşmak için 1900 metrede 1,6 kilometrelik bir yürüyüşü tamamlamanız gerekiyor. Yürüyüş ve turunuzdan sonra Lower Eagle Falls manzarasını izleyin veya Emerald Bay Plajı'nda mola verin.

Kefalonya adasındaki Sami köyünden yaklaşık 2 kilometre uzaklıkta konumlanan Melissani Mağarası, adanın en popüler destinasyonlarından biri. 1951 ve daha sonra 1962 yıllarında yapılan kazılarda MÖ 3. ve 4. yüzyıla ait birçok eser bulunmuştu. Yunan mitolojisinde, bu alan Periler Mağarası olarak da biliniyor. Gölün derinliği 20-30 metre arasında; özellikle öğle vakti güneş tam tepemizdeyken, turkuaz mavisi sulara vuran güneş ışığı bir illüzyon yaratıyor ve tüm Melissani Mağarası birdenbire mavi ışıkla aydınlanmış hissiyatını verir.

Tanzanya'daki Ngorongoro bölgesinde bulunan Natron Gölü'nün güzel manzarasına bakmak keyifli ancak 120 dereceye ulaşan cehennem sıcaklığı ve tehlikeli derecede düşük pH seviyesi, onu farklı bir yere koymamıza neden oluyor. Kırmızı renkli algler, milyonlarca flamingoyu kendine çekerek bölgeyi türün başlıca üreme alanlarından birine dönüştürdüğünün de altını çizelim. Van Gölü'nün 9,8 düzeyindeki pH değeri ile karşılaştırıldığında, Natron Gölü'nün neredeyse kostik soda kadar aşındırıcı olduğunu anlayabiliriz. Öyle ki göl suyu, yüksek pH değerine uyum sağlamamış hayvanların derisini, gözlerini yakabiliyor. Kimi zaman gölün kenarında taş kesilmiş gibi görünen canlılarda olduğu gibi... Gölün rengine gelecek olursak, siyanobakteride bulunan kırmızı yan fotosentez pigmenti, Natron Gölü'nün orta kısmına kırmızı, kıyı kesimlerine de turuncu renklerini verir. Gölün yüzeyinde bulunan alkali tuz tortusu, tuzla beslenen mikroorganizmalar tarafından kızıl ve pembe renklere bürünür.

Powell Gölü, Utah ve Arizona, ABD.

Colorado Nehri üzerinde bulunan Powell Gölü, Amerika'nın ikinci büyük insan yapımı gölü ve Mead Gölü'nün ardından ülkenin ikinci rezervuar yeri. Su düzeyinin yüksek olduğu dönemde hacmi 30 kilometreküpe ulaşan, 1956 tarihli göl adını, nehri 1869'da üç ahşap tekne ile keşfeden kaşif John Wesley Powell'den alıyor. Ayrıca 1972 yılından beri Glen Canyon National Recreation Area içerisinde yer alan göl yaklaşık 186 mil uzunluğunda. Her sene iki milyon ziyaretçiyi ağırlayan göl, tekne turu, su kayağı, jet-ski, yürüyüş gibi etkinlikler için de elverişli.

And Dağlarının Altiplano adı verilen platosunda, Peru ve Bolivya arasında yer alan, 8288 kilometrekare alana sahip Titikaka Gölü'nün Batı kıyısı Peru'ya, Doğu kıyısı ise Bolivya'ya ait. Deniz seviyesinden 3810 metre yüksekliğinde, 194 kilometre uzunluğa ve 65 kilometre genişliğe sahip gölün ortalama derinliği 140-180 metre arasında. Her ne kadar bazı yerliler dipsiz olduğunu iddia etseler de göl en fazla 280 metre derinliğinde. Öte yandan yirmi beşten fazla akarsu, İnka kültürünün izleriyle dolu Güneş Adası (Isla del Sol) dahil irili ufaklı birçok adacığı barındıran bu göle dökülüyor. Çevresinde yaşayan halk için ise gölde yapılan balıkçılık önemli bir geçim kaynağı. Gölün isminin nereden geldiği tam olarak bilinmese de bir efsaneye göre iki Aymara kelimesinin yan yana gelmesinden oluşuyor. Yerel dilde, "büyük kedi" anlamına gelen *Titi* ve "kaya" anlamına *Kak* sözcüklerinden oluşan Titikaka, "Puma Kayası" olarak çevrilebilir. Efsaneye göre ilk İnka Kralı Manco Capac, Güneş Adası'nda ilk olarak kedi başını andıran bir kayaya çıkmıştır. Göl haritasına baş aşağı bakıldığında yatan kedi formu ayırt edilebilir.

Altta: Tahoe Gölü, Kaliforniya, ABD.

STAR WARS: BİR UZAY DESTANI

Yazı: Güvenç Atsüren

Darth Vader, Scream Award 2011 sırasında George Lucas'a ödülünü veriyor.

Star Wars, bugün toplam değeri 4 milyar doları aşan devasa bir marka konumunda. Filmlerinin yanında dizileri, oyuncakları, figürleri, giyim ürünleri, çizgi romanları ve bilgisayar oyunlarıyla *Star Wars*'un uzun yıllardır çok yüksek kârlar getiren bir iş modeli haline geldiğini söylemek yanlış olmaz. Fakat bu durum, çok çok önemli bir detayı da zaman zaman gözden kaçırmamıza neden olabiliyor. Tüm bu ürünlerin ve koca *Star Wars* efsanesinin ortaya çıkmasını sağlayan ilk film, 10 milyon dolarlık görece mütevazı bir bütçeyle çekilmişti; hatta bağımsız sinemaya yakın bir konumda duruyordu. Peki ne oldu da bu yapım, gişede 775 milyon dolar gibi bir hasılat elde etti ve sonraki dönemlerde sürekli genişleyecek bir evrenin, büyüyecek bir markanın oluşmasını sağladı? Bu sorunun cevabını bulabilmenin en kestirme yolu, çok çok uzak bir galaksiye olmasa da geçmişe, *Star Wars* destanının doğduğu 1970'li yıllara dönerek o dönemde film endüstrisinin içinde bulunduğu duruma ve serinin yaratıcısı George Lucas'ın benimsediği sinema anlayışına bakmaktan geçiyor.

Takvimler 1960'ların ikinci yarısını gösterdiğinde dünya ciddi bir değişimin içerisindeydi. Sinema da esen bu değişim rüzgarından bağımsız kalamadı. Televizyonun yaygınlaşmasına paralel olarak izleyiciler, oturma odalarını kendi sinema salonları gibi görmeye başlamıştı. Dolayısıyla film gösteren mekanlar, daha az ilgi çeker bir hale gelmişti. Hem izleme alışkanlıklarındaki bu durum hem de anlatılan hikayelerin gençlerin yenilik taleplerini karşılayamaması, Hollywood merkezli sinema endüstrisini bir tükenişin eşiğine getirmişti. Söz konusu ortam, doğrudan bu endüstrinin içinde yetişmeyen, filmleri birer ürün değil tutku öznesi gibi gören yeni bir yönetmen kuşağının ortaya çıkmasına imkan sağlandı. Martin Scorsese, Steven Spielberg, Francis Ford Coppola ve Brian De Palma gibi sinema tarihine damga vurmuş yönetmenler arasında sayılan isimlerden oluşan bu kuşağın en büyük farkı, sinema sanatıyla yoğun bir ilişki kurmasıydı. Hollywood'un çehresinin tamamıyla değiştirecek olan bu yeni jenerasyon, sadece Amerikan yapımı filmlere değil, Avrupa ve dünya sinemasına da hakimdi. Dolayısıyla ortaya koydukları eserler, yedinci sanatı şekillendiren çok farklı ekollerden esintiler taşıyordu. Söz konusu kuşağın önemli temsilcilerinden biri de George Lucas'tı ve onun film yapma pratiği, ilham kaynaklarını eserlerine yansıtma açısından özel bir noktada duruyordu.

Bugün buna inanmak biraz zor olsa da *Star Wars* gibi popüler kültürün amiral gemilerinden birinin yaratıcısı George Lucas, gençlik yıllarında avangart sinemayla yakından ilgileniyordu. Hatta onun Hollywood'un önemli isimlerinden biri olmasının önündeki en önemli engel de buydu. Genç Lucas'ın bu yöneliminin izlerini, bu dönemde kolaj mantığıyla imza attığı kısa filmlerinde görülebilir. Hatta *Star Wars*'un yaratım sürecinde de benzer bir çalışma stilinin etkili olduğunu söylemek mümkün. Fakat bu büyük projeyi hayata geçirmek Lucas için çok kolay olmayacaktı. İlk uzun metrajı olan 1971 yapımı *THX 1138*, günümüzde sinema tarihinin önemli distopyalarından biri sayılmasına rağmen o yıllarda ziyadesiyle ruhsuz bulundu ve güçlü bir etki yaratamadı. Bu küçük başarısızlığın ardından yönetmen, sektörde kabul görmek için daha risksiz bir işe imza attı. 1973 tarihli *American Graffiti*, tüm zamanların en iyi gençlik

Star Wars: Episode IV – A New Hope afişi, 1977.

Return of the Jedi filminden Carrie Fisher ve bazı Star Wars arkadaşları, 1983.

Mark Hamill, *Star Wars: Episode V - The Empire Strikes Back* setinde, 1980.

filmlerinden biri olmasının yanında kısa sürede kısıtlı bütçesini 150'ye katlayarak ticari anlamda da müthiş başarı tablosuna dönüştü. Artık Lucas'ın eli çok daha güçlüydü, rüya projesi *Star Wars*'u hayata geçirebilirdi.

Star Wars, içerdiği sayısız detaya rağmen özünde iyi ile kötünün – ya da Jediler ve Sithlerin- mücadelesini anlatır ve durumun ana hikayeyi anlatan dokuz sinema filmi için de geçerli olduğu söylenebilir. Bu yapının, orijinal üçlemede (1977, 1980 ve 1983 yapımı filmler) ana karakter konumundaki Luke Skywalker üzerinden tarih boyunca anlatılan birçok hikayenin kullandığı *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* şablonuyla bir araya gelmesi, bu destanın geniş kitlelere ulaşması için gerekli şartları büyük ölçüde sağlar. Ama *Star Wars*, son derece büyük ve sadık bir hayran kitlesine sahip bir yapım ve bu etkinin ortaya çıkabilmesi için bilindik ve başarı getireceği bir bakıma garanti olan yollara başvurmanın yetmeyeceğini söylemek yanlış olmaz. İşte bu noktada azılı bir sinefil olan George Lucas'ın *Star Wars* evrenini oluştururken kullandığı referanslar devreye girer.

1975'te henüz ilk *Star Wars* filmi geliştirme aşamasındayken Lucas, projeyi şu şekilde tanımlıyordu: *"Star Wars*, kendinden önce gelen birçok şey üzerine kurulu. Bu film, tüm bu rüyaları yeni bir rüya yaratmak için tarih olarak kullanan bir toplama." Bizzat kendi yaptığı bu tanımlamadan da anlaşılacağı üzere George Lucas; sevdiği, etkilendiği birçok sinematik öğeyi ve popüler kültür unsurunu *Star Wars* kazanına adeta boca eder. Bu yapım düşünüldüğünde akıllarda canlanan ilk görüntülerden biri, aşağıdan yukarı doğru kayan ve izleyeceğimiz olaylara dair ön bilgiler sunan yazılar. Bu tekniğin çok benzeri, 1930'larda popüler olan *Flash Gordon* serisinde kullanılmış. Benzer şekilde orijinal üçleme boyunca karşımıza çıkan pek çok kostüm ve saç tasarımı ya da karakter isimleri, farklı bilim kurgu klasiklerinden ilhamla oluşturulmuş. Saydığımız örnekler üzerinden düşündüğümüzde *Star Wars* dünyasının bu türün en önemli yapı taşlarından biri olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ama şu bir gerçek ki ilk ortaya çıktığında dahi söz konusu seri, bir bilim kurgu klasiği olmanın çok daha ötesinde anlamlar taşıyordu. Bu durum da temelini büyük ölçüde George Lucas'ın diğer ilham kaynaklarından alıyordu.

Lucas, sıkı bir Akira Kurosawa hayranıydı. Bu açıdan bakınca ilk *Star Wars*'un, usta yönetmenin 1958 tarihli *Gizli Kale* filmine hem olay örgüsü hem de kimi karakterlerin yaratımı açısından benzerlikler taşıması hiç de şaşırtıcı görünmez. Lucas'ın anlatısında büyük önem taşıyan droidler C-3PO ve R2-D2, doğrudan bu filmde yer alan ve yine gizli bir bilgiyi taşıyan iki karakterden ilhamla yaratılmıştı. Fakat *Star Wars*'un Kurosawa sinemasıyla ilişkisi bununla da sınırlı değil. Kurosawa, sıklıkla Japonya'ya has dönem dramaları jidaigeki'lerin ustası olarak anılır ve *Star Wars* evrende iyileri temsil eden Jedi şövalyelerinin isminin bu terimden geldiği iddia edilir. Son olarak da Lucas'ın Luke'un ustası Obi-Wan Kenobi karakteri için ilk olarak Kurosawa filmlerinin değişmez yıldızı Tashiro Mifune'yi düşündüğünü de ekleyelim. Uzak Doğu esintilerinin yanında George Lucas'ın yarattığı evrende westernler de önemli bir yapı taşı olarak işlev kazanır. Örneğin Harrison Ford'un hayat verdiği kaçakçı Han Solo karakteri, bu tip yapımların özgürlüklerine ziyadesiyle silahşorlerine ciddi benzerlikler taşır.

Örnekleri artırılabilecek referanslardan oluşan bu havuzun da etkisiyle ilk *Star Wars* üçlemesi, büyük bir başarı kazanır.

Anthony Daniels (C-3PO) ve George Lucas, *Star Wars: Episode IV - A New Hope* setinde, 1977.

Aslen bir yetim olan Luke Skywalker'ın potansiyelini keşfederek bir kahramana dönüşmesine odaklanan hikaye; başta Darth Vader olmak üzere olmak üzere her biri kült mertebesine ulaşan karakterler, bu karakterler arasındaki karmaşık ilişkiler ağı, ustaca kotarılmış aksiyon sekansları, unutulmaz müzikler ve melodramatik dokunuşlar gibi detaylarla bir araya gelince ortaya çıkan sonuç göz kamaştırıcıdır. Fakat serinin başarılı olmasını sağlayan ilk üç filmle ilgili sıklıkla gözden kaçan bir detay var ve bu detay da serinin hem sinematik hem de bir marka olarak gidişatı açısından önemli ipuçları sunuyor. George Lucas, bu üçlemedeki sadece ilk filmi, yani *Bölüm IV: Yeni Bir Umut*'u yönetmişti. Sonrasında gelen *Bölüm V: İmparator Irvin Kershner, Bölüm VI: Jedi'ın Dönüşü* ise Richard Marquand'ın imzasını taşıyordu.

Bu durumun neden bir sorun teşkil ettiği sorusunun karşılığı için 1999'da başlayan yeni üçlemeyi oluşturan filmlere bakmak yeterli. Her ne kadar *Star Wars* destanı açısından büyük önem taşıyan pek çok sahne içerse de bu üç filmin tamamı, sinematik anlamda öncüllerinin gerisinde ve hepsinin yönetmen koltuğunda George Lucas oturuyor. Yeni üçleme, Darth Vader karakterinin oluşumunu aktarması itibarıyla son derece güçlü bir hikaye sahip olsa da aradan geçen süreçte Lucas, artık sinemacılık melekelerini yitirmiş ve daha çok *Star Wars*'u bir marka olarak ele almaya başlamış. Bu anlamda serinin son *halkası Bölüm III: Sith'in İntikamı*'nın ardından Lucas'ın başka hiçbir film çekmemesi şaşırtıcı değil. İlk üçlemenin hedef kitlesi bariz bir şekilde yetişkinlerken bu yeni filmlerin özellikle ilki, çok daha hafif bir tonda; küçük yaştan izleyiciler için de tasarlandığı bariz. Hem Lucas'ın izleyici kitlesini genişletmeye yönelik yaklaşımı hem de filmlerin tatminkar bir seviyenin uzağında kalması, bugün bile *Star Wars* hayranlarının bu yapımlara oldukça mesafeli yaklaşması sonucunu doğurur.

George Lucas'ın sinemacıdan iş insanına dönüşüm süreci, 2012 yılında zirvesine ulaşır. Bu tarihte Lucas, kendi şirketi Lucasfilm'i Disney'e satar ve böylelikle *Star Wars*'un hakları da Disney'e geçer. Söz konusu kararın efsanevi serinin sinema perdelerindeki yolculuğuna olumlu katkı yaptığını söylemek oldukça güç. Zira Disney'in genel politikasının *Star Wars* filmlerinin karanlık konusunu seyreltmesinin yanında bu yeni dönemde ortaya çıkan projeler, gişede elde ettikleri yüksek kârlara rağmen hayranlar ve eleştirmenlerce genel itibarıyla olumsuz karşılanır. Bu yeni ve şimdilik son üçlemenin ilk iki filmi *Bölüm VII: Güç Uyanıyor ve Bölüm VIII: Son Jedi*, güç kavramına ve iyi ile kötü arasındaki savaşa getirdikleri yenilikçi yaklaşımla kimi çevrelerin takdirini toplasa da *Bölüm IX: Skywalker'ın Yükselişi*'nin gelmiş geçmiş en zayıf *Star Wars* filmi olduğunu iddia edenlerin sayısı hiç de az değil.

Başta da söylediğimiz üzere *Star Wars*, hiçbir zaman sadece ana filmlerden ibaret bir seri olmadı. Geçtiğimiz yıllarda seyirciyle buluşan ve spesifik bir karaktere odaklanan

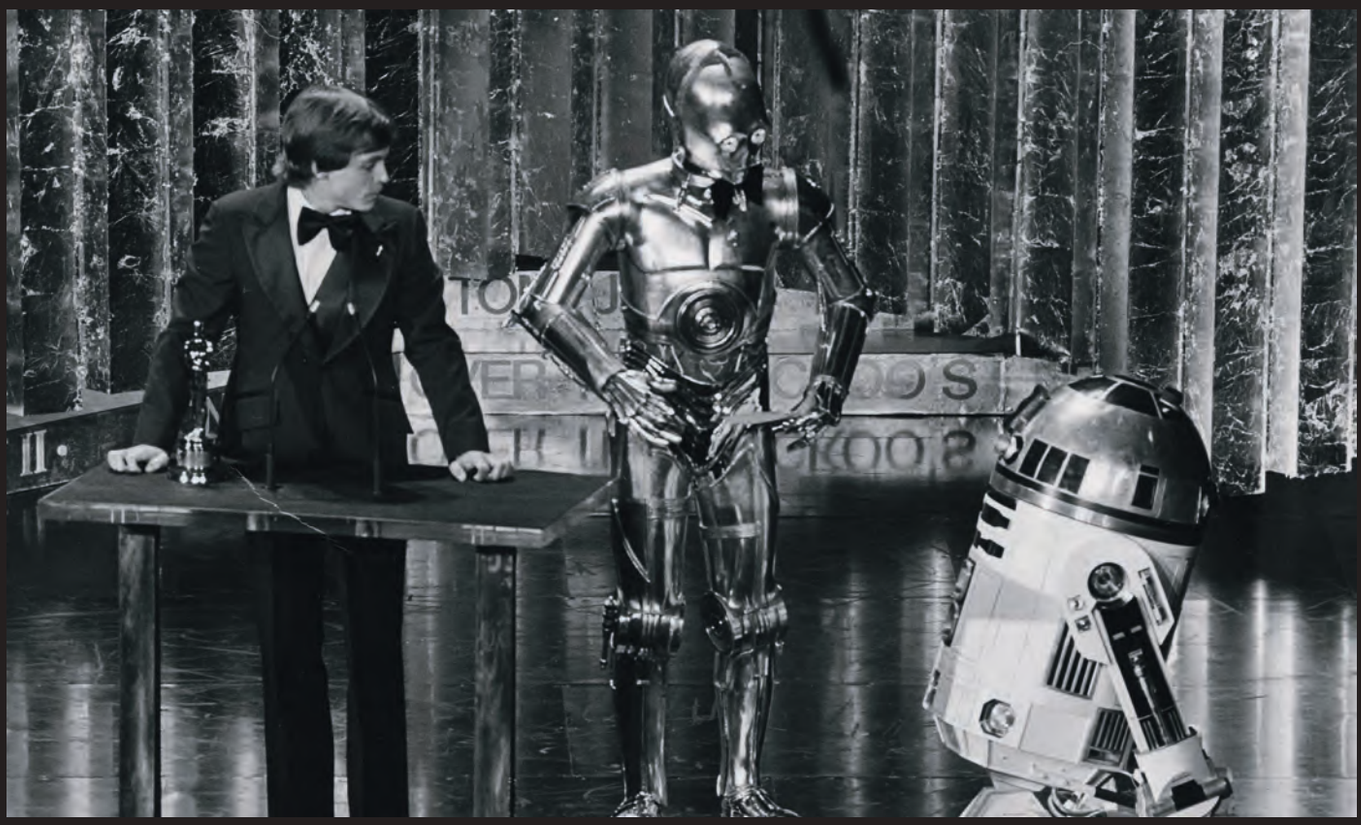

Mark Hamill, 1978'de Los Angeles'ta düzenlenen 50. Akademi Ödülleri'nde Star Wars'ta rol aldığı C3PO ve R2D2 ile ödül sunarken.

Rouge One ve *Solo* gibi filmlerin yanında animasyon kategorisindeki yapımlar da uzun bir süredir bu evrenin genişlemesine önayak olur. Öyle ki *Star Wars* animasyonlarının geçmişi, 80'lere kadar dayanır. Her ne kadar önemli başarılar elde edemeseler de R2-D2 ve C-3PO'nun maceralarını aktaran Droids ve ilk kez *Jedi'ın Dönüşü* filminde karşımıza çıkan aynı isimli yaratıklara odaklanan *Ewoks* dizileri, bu alanın öncü yapımları olarak karşımıza çıkar. En uzun soluklu *Star Wars* animasyonu ise 2008 yılında yayın hayatına başlayan *The Clone Wars*'tur. *Bölüm II* ile *III* arasında gerçekleşen ve tüm külliyat için büyük önem taşıyan *Klon Savaşları*'nı konu edinen bu dizinin şimdiye kadar seyirciyle buluşanlar arasında en çok takdir toplayan *Star Wars* animasyonu olduğunu da söylemek mümkün. Elbette ki bu başlık altında incelenebilecek yapımlar saydıklarımızla sınırlı değil. Farklı konu ve dönemlere odaklanan *Rebels, Resistance, The Bad Batch, Vision* isimli diğer animasyonlar da bu devasa evreni genişletmeye devam etti ve ediyor. Önümüzdeki bir yıl içinde *Tales of the Jedi* ve *Young Jedi Adventures* isimli iki *Star War*s animasyonunun daha yayınlanacağını düşünürsek Disney'in bu alana yoğunlaşmak konusunda ciddi planları olduğunu söyleyebiliriz.

Önümüzdeki süreçte farklı türden yapımlarla karşımıza çıkacak *Star Wars*'un artık eski parıltısından ve Lucas'ın her noktasından yaratıcılık fışkıran evreninin vadettiklerinden çok uzakta olduğu muhakkak. Fakat şunu da unutmamak lazım; artık *Star Wars* gibi büyük ve orijinal anlatıların ortaya çıkmadığı bir dönemde yaşıyoruz. Dolayısıyla bu tanıdık hikayeye sığınmak nostaljik yanıyla her zaman iyi hissettiriyor ya da bunu da boş verin; Darth Vader'ı tüm görkemiyle *İmparatorluk Marşı* eşliğinde ekranda görmenin yarattığı duyguları başka herhangi bir yapımda yaşamak mümkün mü? Bizce değil.

YENİDEN KULLANIM KONSEPTİ

Yazı: Esra Kağıtçı Dede

İşlevini kaybetmiş eski yapıların günümüz ihtiyaçlarına göre adapte edilmesi, tarihi binaların kültürel mirasa kazandırılması veya yıkılmak üzere olan binaların yeniden mimari çevreye katılması gibi farklı amaçlarla yapılan müdahaleler, literatürde "uyarlanabilir yeniden kullanım" olarak tanımlanıyor. Esasında çok aşina olduğumuz yeniden işlevlendirme yaklaşımında, kimi zaman bakımı yapılmamış, yıkık, şehrin merkezinde hayalet olmuş binalar, kimi zaman ise şehrin çeperlerinde unutulmaya yüz tutan binalar, özüne saygı duyularak, çağdaş bir tasarım yaklaşımı ile yeni bir fonksiyon atfedilerek şehre entegre ediliyor. Çağın gereksinimlerini karşılamayan eski bir fabrikayı bir müzik holüne dönüştürmek veya hizmet dışı kalmış köhne bir depo binasını otele çevirmek bu işlevsel dönüşümün örnekleri arasında.

Yeniden kullanım konseptini uygulamanın birden çok olumlu yanı var. Geçmişe olan bağlılıklarımıza saygı duymanın ve onları bugüne, geleceğe taşımanın bir yolu. Geçmişten bugüne bir köprü görevi gören, eski ve yeninin harmanlanması ile oluşan yapılara güncel koşullara uygun yeni bir fonksiyon yükleniyor. Sonradan yapılan bu müdahale, bazen ahenkli bazen kontrast yaratarak içinde bulunduğu bağlama değer katıyor ve dikkat çekici bir atmosfer sunuyor. Bir mimaride, tarihten gelen özelliklerin yeni müdahalelerle modern dünyaya entegrasyonu çok katmanlı bir etki yaratıyor.

229 metre uzunluğunda devasa ahşap bir yapı olan hangar, 30 yılı aşkın bir süre Hercules IV uçağına ev sahipliği yaptı.

Yeniden kullanım konsepti mimaride, hizmet dışı kalmış ya da bırakılmış bir binanın yeni bir işlev kazandırmak üzere onarılması ya da aslına döndürülmesi için yeniden düşünmeyi teşvik eder. Binanın tarihi bir önemi olmasa bile, yıkılmaya mahkum eski binaların kaderini değişmesini sağlar. Yeniden işlevlendirme anlayışını benimsemek, kültürel birikime katkıda bulunur ve şehirdeki inşaat etkinliğini azaltır. Enerji verimliliği açısından maliyet tasarrufu sağlar. Ayrıca, binaların ömrünü uzatmanın sosyal ve finansal avantajları olan sürdürülebilir bir strateji olduğunu da söylemek mümkün.

Uyarlanabilir yeniden kullanım sadece yapı ölçeğinde değil, mirası korumaktan

kültürel hafızayı canlandırmaya ya da toplumun tarih farkındalığını artırmaya yönelik de birçok fırsat barındırır. Kullanıcılar için oldukça dikkat çekicidir ve simge haline gelirler. Çünkü günümüz mimari stili ile tasarlanmış bir mekanda, tarihi doğal taş duvarlar görmek heyecan vericidir.

Tarihi Kaliforniya Hangarı'ndaki Google Ofisi

1943 yılında Spruce Goose olarak ünlenmiş Hercules IV uçağı, II. Dünya Savaşı sırasında o zamana dek yapılmış en büyük ahşap uçaktı. 1947'de sadece bir kez, bir dakikadan az uçtu. Bu ünlü uçağın yapımı için inşa edilmiş, 229 metre uzunluğunda devasa ahşap bir yapı olan hangar, 30 yılı aşkın bir süre uçağa ev sahipliği yapmıştı. Ünlü uçak yıllar önce taşınmış, ahşap yapı film üretim tesisine dönüştürülmüştü. 2017 yılından beri ise Google çalışanlarına hizmet veren bir ofis binasına dönüşmüş durumda. Google'ın hangarı kiralamaya başlamasından sonra ZGF Mimarlık tarafından yeniden tasarlanan yapı, yeni ve eski arasında adeta bir zaman yolculuğuna çıkarıyor.

İstanbul sanayi tarihinin en önemli yapılarından biri olan Hasanpaşa Gazhanesi artık bir müze.

Kapsamlı bir şekilde restore edilmiş eski hangarın Google'ın Los Angeles'taki ofis binasına dönüşmesiyle çok katmanlı bir boyut kazanan yapı, çeşitli ofis alanları ile toplantı, yeme içme hizmeti, konferans salonları ve etkinlik alanlarından oluşuyor. "Bina içinde bina" konsepti ile eski ve yeniyi birleştiren yapı, yükseltilmiş yürüme platformları ile zenginleştirilmiş; her katta değişen formuyla oldukça dinamik bir atmosfere sahip. Yedi katlı yapının her katı, gün ışığından olabildiğince yararlanacak biçimde kurgulanmış. Dolaşım alanları, yeni mimariyi her seviyede birden fazla noktada merkezi omurgaya bağlayan köprüler ile etkileşimi artırırken, ağ veya cam korkuluklarla çevrili ahşap yürüme yolu hafif bir eğimle zemin kattan üçüncü kata uzanıyor.

Tarihi yapının estetik görünümü ile dinamik ve öngörülemeyen yeni mimari arasındaki yüksek karşıtlık, mimarların yorumuyla görsel ve deneyimsel bir tasarıma kavuşurken, yeni ve eskinin ayrı ayrı algılanmasına da olanak tanıyor. Tarihi yapıya kültürel miras olarak itibar gösterip orijinal ahşap yapının başrol oynamasına izin verecek kadar da incelikli.

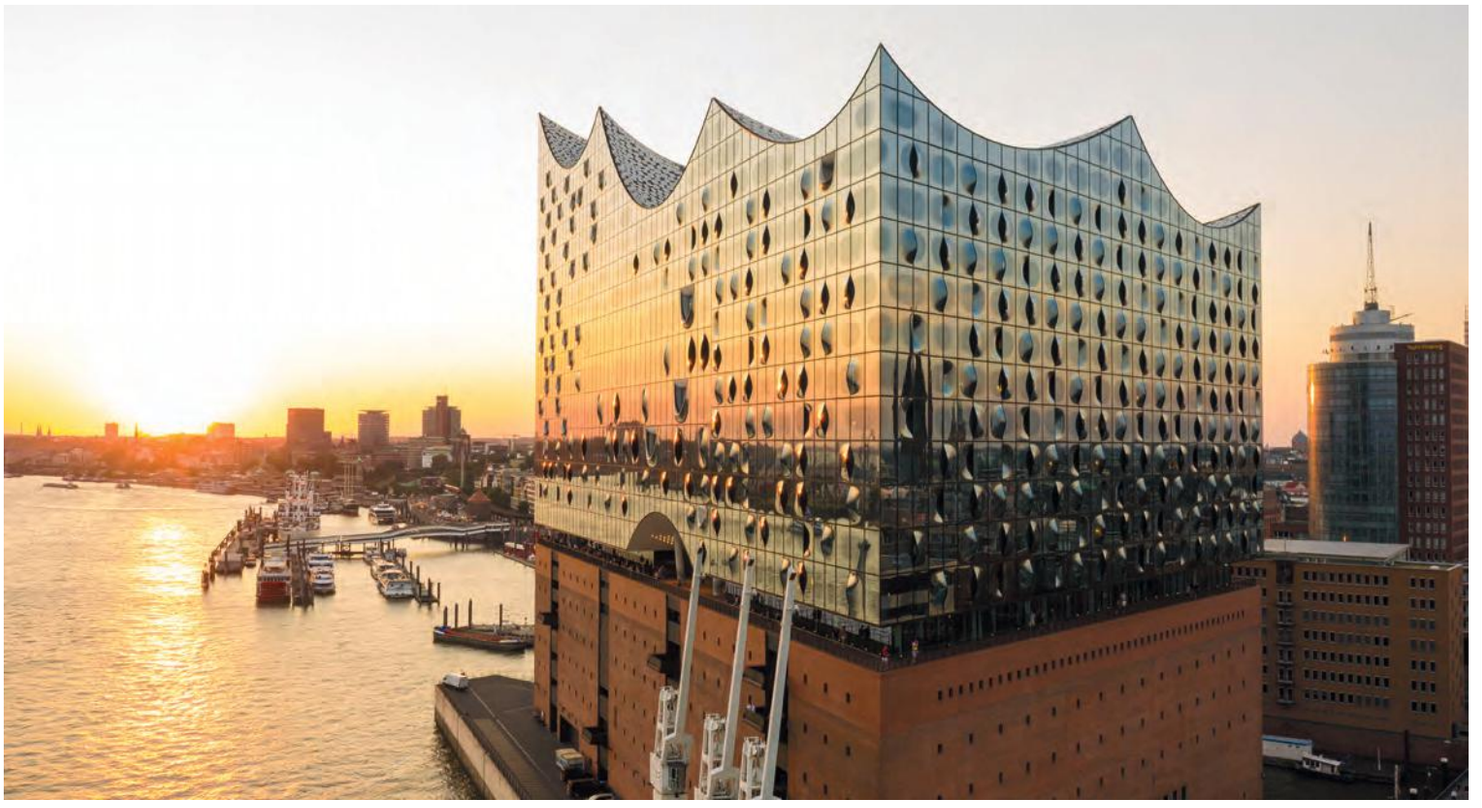

Eski ambar binası üzerindeki Elbphilharmonie, 2.150 kişinin müzik yapmaktan ve dinlemekten zevk alacağı konser salonuna dönüşüyor.

Elbphilharmonie Binası

Elbphilharmonie'nin inşa edildiği Sandtorhafen rıhtımları, köklü bir tarihe sahip. 1875'te inşa edilen Kaiserspeicher binası ise bunlardan sadece birisi ve Hamburg rıhtımındaki ilk depoydu, fakat II. Dünya Savaşı sırasında neredeyse yok edilmişti. Yapı önceki haline sadık kalınarak 1966'da yeniden inşa edildi. 1990'lara kadar kakao, çay ve tütün depolanan bir ambar olarak kullanılmış olsa da taşımacılık sektörü büyüdükçe önemini yitirdi ve sonunda atıl duruma geldi. Şimdi ise bu güçlü fakat ağır bina Elbphilharmonie'yi ayakta tutuyor. Tuğla duvarları ile devasa depo, beklenmedik bir şekilde yeni filarmoni salonuna iyi bir temel oluşturan soyut bir yapıya dönüştürüldü.

İsviçreli mimarlar Herzog & de Meuron tasarımı Elbphilharmonie, Kaispeicher'in aksine kavisli ve kesilmiş cam panellerden yapıldığı için devasa bir kristal gibi görünüyor. Elbphilharmonie, tuğla blok üzerine aynı kat planıyla inşa edilmiş olsa da ambarın yalın formundan farklılaşıyor. Geniş, dalgalı çatı, yarımadanın ucunda 110 metreye kadar yükseliyor. Eski ambar binası üzerindeki Elbphilharmonie binasının çadır formu, 2.150 kişinin müzik yapmaktan ve dinlemekten zevk alacağı konser salonuna dönüşecek büyük bir hacim kazandırıyor. Elbphilharmonie'nin alt katında ise, büyük tonozlarla farklı alanlara bölünmüş aktif bir plaza var. Plazadaki oyuk ise bu yapıyı gökyüzüne açarak Hamburg şehir merkezinin harika manzarasını sunuyor. Elbphilharmonie ile bütünleşerek yeniden işlevlendirilen Kaispeicher, spa ve konferans salonlarının yanı sıra müzik eğitim alanı, birkaç kulis odası ve yaklaşık 170 kişilik kapasitesi olan üçüncü oditoryumun bulunduğu aktif bir binaya dönüşüyor; bir yandan da 500 araçlık alana sahip çok katlı bir otopark işlevi üstleniyor.

Eski tarihi bir limanda ve terk edilmiş bir ambarın üzerine inşa edilen Elbphilharmonie, Hamburg'da sosyal ve kültürel yaşam için bir dönüm noktası konumunda. Kaispeicher'in yeniden kullanımıyla bulunduğu çevreye değer katan yapı, müzik ve mimarinin mükemmel bir bileşimini sunuyor.

Müze Gazhane

Eski Hasanpaşa Gazhanesi, 22 üretim makinesi, depolama birimi ve hizmet binasından oluşan yaklaşık 30.000 metrekarelik bir sanayi kompleksiydi. İstanbul'un Kadıköy ilçesinde bulunan, bölgede yaşayanların yaşam biçimi değiştiği için inşa edilen Hasanpaşa Gazhanesi, İstanbul sanayi tarihinin en önemli yapılarından biriydi. Yüksek bir inşaat ve işletme maliyetine sahip olan tesis, 19. yüzyılın sonlarında, Kadıköy küçük bir ilçeyken, henüz bu kadar büyük bir kamu hizmetine ihtiyaç duyulmadan önce kurulmuştu.

2002 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden bir ekip, Türkiye'de çok disiplinli ve çok aktörlü bir sürecin ilk örneği olarak tarihi yapının ilk dokümantasyon ve ilk restorasyon projesini gerçekleştirdi. Aslında proje, alanın haritalandırıldığı 2000 yılında başlamış, işleri düzeltmek için temel yaklaşımın tüm endüstriyel ekipman ve binaları bulundukları yerde

tutmak olduğuna karar verilmişti. Müdahale kararları, alanın geçmişinin kapsamlı bir çalışmasına dayanıyor. Binaların bir kısmına yeni işlevler yüklendi ve günümüzde var olmayan iki gazometre, modern malzemeler kullanılmadan önceki haline uygun olarak yeniden inşa edildi.

Tesiste artık bir müze, çocukların öğrenebileceği yerler, sanatçılar için atölyeler ve galeriler, kütüphane, çok amaçlı oditoryum, görsel performans merkezi, teras, restoran ve kafeler, yeraltı otoparkı ve idari alanlar bulunuyor. İstanbul'un en önemli sanayi anıtlarından biri, uzun bir süre unutulduktan sonra bu proje sayesinde yeniden kente kazandırılmış oldu.

Danimarka Ulusal Denizcilik Müzesi

Danimarkalı mimarlık firması BIG'in tasarladığı Yeni Danimarka Ulusal Denizcilik Müzesi, Kopenhag'ın 50 km kuzeyinde bulunan Helsingør'da konumlanıyor. 6.000 m²'lik yeni müze, Danimarka'nın en önemli yapılarından biri olan ve tarihi 15. yüzyıla uzanan ve UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan Kronborg Kalesi'nin yanında bulunuyor.

Proje alanında, BIG'in doldurmak veya yıkmaktansa tasarıma dahil ettiği eski kuru havuz, yüz yıl boyunca yoğun olarak kullanılan eski tersanenin bir kalıntısı. Sanayi dönemi sonrasında kullanılmayan kuru havuz, yakın zamana dek çürümeye yüz tutmuş ve bakımsız bir durumdaydı. Artık etrafta olmayan bir endüstrinin yalnız, çirkin bir beton kalıntısından ibaretti. Aynı bölgede bulunan Kronborg Kalesi'nde, iç mekanlarının restorasyonu için müze programları taşınmak zorunda kalınca, hemen yanındaki kuru havuzun bunun için ideal olduğu düşünülmüş. Öte yandan, "kuru havuz" olarak adlandırılsa da burası suyla doludur ve birçok jeoteknik sorun vardır. Kuru havuz duvarlarının düşmesini önlemek için eskisinin içine ve dışına yeni duvarların inşa edilmesi gerekiyordu. Bir gemi gövdesi biçiminde olan kuru havuz, 150 metre uzunluğunda ve 25 metre genişliğindedir.

6.000 m²'lik Danimarka Ulusal Denizcilik Müzesi'nin tarihi 15. yüzyıla uzanıyor ve müze UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan Kronborg Kalesi'nin yanında bulunuyor.

BIG'in önerdiği tasarımda 60 yıllık rıhtım duvarlarına dokunulmamış; galeriler yer altında ve kuru havuz duvarlarının etrafında bir döngü içinde inşa edilmiş. Bu yaklaşım, kuru havuzu, ziyaretçilerin gemi inşasının ne kadar büyük bir alanda yapıldığını görebilecekleri, açık sergi alanının merkezi haline getiriyor. Kuru havuzdan üç adet çift seviyeli köprü geçmektedir. Şehrin farklı bölgelerini birbirine bağlayan bu köprüler, ziyaretçilerin müzenin farklı bölgelerine hızlıca erişmesini sağlıyor. Tasarlanan zikzak köprü de ana girişe çıkıyor. Eski ve yeniyi birbirine bağlatan bu köprüden müzeye ulaşan insanlar, yerin üstünde ve altındaki manzarayı aynı anda izleyebiliyor. Zeminin 7 metre altında bulunan kuru havuzun içinde ve çevresinde, Danimarka denizciliğinin uzun ve asil tarihi anlatılıyor. Müzedeki tüm katlar, sergi alanlarını oditoryum, derslik, ofisler, kafe ve rıhtım katına bağlayan hafif bir eğime sahip. Bu çözüm, ilginç ve heykelsi alanların ortaya çıkmasını sağlıyor.

BIG'in yeniden kullanım stratejisi, önemli tarihi unsurları yeni bir galeri anlayışıyla buluşturuyor ve Danimarka'nın dünyanın önde gelen denizcilik ülkelerinden biri olarak geçmişteki ve bugünkü rolünü yansıtıyor.

Puglia'da küçük bir kasaba olan Alberobello'daki Trullo evleri.

İTALYA'NIN GİZLİ KÖŞELERİ

Yazı: İlayda Şahin

Kimileri İtalya'nın her şeye sahip olduğunu söylüyor ki bunda gerçek payı da var. Söze manzaralardan başlayacak olursak, doğal kıyı bölgeler ve sıra dağlar seçkisinde alternatiflerin bol; kişisel seyahat gustonuza uyabilecek lokasyonların sayısı da bir hayli fazla. Kültür, sanat, müzik, mimari ve antik yerleşimlerin yanı sıra çağdaş yüzüyle de cazip gelen kentlerle dolu bir ülkeden söz ediyoruz. Evrensel damak tadına hitap eden mutfak klasiklerini saymaya bile gerek yok. Ancak kimi konularda bir İtalyan'ı ikna etmek tahmin ettiğinizden çok daha zor olabiliyor, özellikle kahveden söz açıldığında...

Öncelikle çoğumuzun masasında eksik etmediği espresso, cappuccino ve latte'yi hayatımıza kattıkları için kendilerine teşekkür etmeliyiz. İtalyanların kahve kültürünü anlamak için biraz geçmişe, 17. yüzyıla kadar gitmemiz gerekiyor. Sosyal mekanlar olarak kahvehane geleneği, Osmanlı İmparatorluğu'nda ortaya çıkmıştı. Zamanla İtalya bir nevi kahve bağımsızlığını ilan etmiş, ilk kahvehane 17. yüzyılın sonlarında Venedik'te açılmıştı.

Palermo'dan sadece bir saatlik sürüş mesafesinde bulunan Orta Çağ kasabası Cefalù.

Kısa süre içinde kahveler dar vakitlerde -kahve deneyimine romantizm ve incelik katan- rahat atmosfer, sohbet ve iyi yemekle özdeşleşir. Kahvehaneler genellikle aristokratları ağırlarken Venedik'te kahvenin sosyal sınırları aşılır ve herkesin kahve içebileceği mekanlar açılır. İtalyan sembollerinden biri olan kahve Venedik'te açılan kahvehanelerden önce geçmişinden dolayı refahı temsil de ediyor. Oldukça uzun bir süredir kendi kahvehaneleri ve kahve kültürü olan bir konumda, 2021'de yapılan bir araştırmada Amerikan menşeli kahve zincirinden sadece 11 tane olması da şaşırtmıyor.

Alışılmış şehirlerinden; ölümsüz Roma, Roma İmparatorluğu'ndan kalan harika harabelere ve dünyanın en iyi bilinen kimi arkeolojik alanlara ev sahipliği yapıyor. *Cradle of Renaissance* olarak bilinen Floransa'nın yakınlardaki Siena, Pisa ve Lucca kasabalarında ve tabii Toskana'da görülecek ve tadılacaklar listesi uzadıkça uzuyor. Hemen bitişikteki Umbria, Perugia, Orvieto, Gubbio ve Assisi gibi birçok pitoresk kasaba ve romantizm ile eşleştiren

Apenin Dağları'ndaki Umbria'nın bir kasabası olan Castelluccio.

Venedik kanalları da bu listede. Kuzey İtalya Alplerinde, Bolzano ve Cortina d'Ampezzo kış sporlarında bir adım öne geçiyor. Gerçek İtalya'nın tarihi ve kültürüne biraz daha derinlemesine bakmak isteyenler için Parma ve Verona seçenekleri de var. Güney Tirol ve kozmopolit Trieste, bir Orta Avrupa havasındayken Torino sinemanın nabzını tutuyor; ülkenin sanayi başkenti ve ülkenin en büyük limanı ise Cenova'da. İtalya'yı ülkenin kuzeyinde bulunan Como Gölü, Garda Gölü, Lugano Gölü ve Maggiore Gölü (kısmen İsviçre'de) gibi göller de eşsiz kılıyor. Pizzanın doğduğu yer olan Napoli, dramatik kalıntılarıyla Pompei, volkanik Vezüv Yanardağı ve romantik Amalfi Sahili, Capri ve Ischia Adaları da cabası.

İtalya denince birçoğumuzun aklına da sıraladığımız bu yerler geliyor. İtalya'nın klasik lokasyonlarına alternatif arayanlara ise ülkenin daha gizli saklı yerlerini keşfetmek daha cazip gelebilir. Yine de belirtmekte fayda var, İtalya'nın küçük kasabalarını seyahat programınıza dahil etmeniz için illa da bir nedene ihtiyaç yok

Ligurya, Kuzeybatı İtalya'nın, batıda Cote d'Azur ve doğuda Toskana arasından kalan bir bölge. Ligurya'nın 'Toskana'dan günübirlik bir gezi' destinasyonu olduğunu düşünmek gibi yaygın bir hataya düşmeyin; zira başlı başına bir ziyareti hak ediyor. Batı Ligurya'da, Dolceacqua'nın kuzeydoğusunda konumlanan, ormanlık tepelerle çevrili pitoresk küçük bir köy olan Apricale, 'İtalya'nın en güzel köyleri' listesinde yer alıyor. Köyün tepesine doğru meydanın yanında, hala iki kule ve surların bir kısmının ayakta kaldığı kale 12. yüzyıldan kalma. Orta Çağ mozaiği ve 16. yüzyıldan kalma *altarpiece*'in yer aldığı kilisenin yanı sıra Apricale'de dar sokaklar, kemerli geçitler ve eski evler ve merdivenler görülmeye değer.

Camogli, Cinque Terre ve Portofino yarımadasının popüler köyleri de sadece kısa bir sürüş mesafesinde ancak daha az ziyaret ediliyor. Birkaç yüz yıl boyunca bölgede denizcilik için önemli bir üs olan Camogli, bir zamanlar 'bin yelkenli geminin şehri' olarak tanımlanıyordu. Yüzyıllar boyunca denizdeki önemi gitgide azalarak şu anda Portofino Bölge Tabiat Parkı'nın içinde, ormanlık yamaçlarıyla çevrili küçük bir balıkçı kasabasına dönüştü. Buraya küçük bir not eklemek isteriz: Camogli'ye otomobil ile gidiyorsanız, hem kasabayı yürüyerek daha iyi keşfedeceğiniz hem de sınırlı araç kabul edildiği için bir park yeri bulmanız gerekiyor. Yüzyıllar boyunca büyük ölçüde değiştirilen ve bugün barok tarzı iç mekana ve neo-klasik cepheye sahip olan 12. yüzyıldan kalma Basilica Santa Maria ve 15. yüzyıldan kalma Castello della Dragonara sizi bekliyor olacak.

Dolceacqua, bölgede bolca yetişen zeytinleri, çiçekleri ve çevredeki tepelerde

Castello di Ian Dolceacqua'dan Dolceacqua panoraması.

yetişen üzümleriyle bilinen Fransa sınıra oldukça yakın bir komün. Köy, 15. yüzyılda inşa edilmiş 33 metre uzunluğundaki kambur bir Orta Çağ köprüsünün geçtiği Nervia nehri tarafından ikiye bölünüyor. Kasabanın eski taraflarını temsil eden- ki Dolceacqua'da her şey geçmiş yüzyıllardan kalma- Terra antik evler, küçük avlular, sarp sokaklar ve tonozlu geçitlere sahip. Terra'daki Doria Kalesi, 14. yüzyılda eklenen önemli surları ile 12. yüzyıldan günümüze ulaşanlar arasında. 18. yüzyıl Veraset Savaşları'ndaki çatışmalarda ve yine 1887 depreminde hasar gören terkedilmiş kaleye, yamacı kaplayan Orta Çağ evleri ve evlerin arasında kıvrılan Arnavut kaldırımlı dar sokaklar da bir hayli yakışıyor.

Puglia'da küçük bir kasaba olan Alberobello'nun en cazip yönü, beyaz tepeli, koni biçimli damıyla sürekli karla kaplı gibi görünen Trullo evleri. Bu ayırt edici özelliği sayesinde, kasaba 1996 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alındı. Kasabayı daha iyi görebilmek adına Piazza del Popolo ilk durağınız olmalı. Bölgenin ana geçim kaynağı turizm, o yüzden eğer sakin bir yer arıyorsanız daha az turistik Rione Aia Piccola'ya gidebilirsiniz. Kasaba hakkında detaylı bilgi edinmek isterseniz de rehber eşliğinde, iki saatlik yürüyüş turlarına çıkabilirsiniz. Acquaviva ailesinin zulmüne karşı yerel ayaklanmayı başlatanlardan olan Francesco d'Amore'nin 1797 yılında inşa ettiği Casa d'Amore, Alberobello'da feodal dönemin sona erdiğinin bir sembolü olarak görülüyor. İlk kez 1966'da ortaya çıkan ve alışılmadık malzemesiyle kulaktan kulağa yayılarak geleneğe dönüşen "Pasqualino" sandviçi, denenmesi gereken tatların başına geliyor. Tatlı seçimini dondurmadan yana kullanacak olanlar için önerimiz Arte Fredda.

Apenin Dağları'nda, Umbria'nın bir kasabası olan Castelluccio'nun nüfusu 150 kişiden az. Popülasyonun az olmasının en önemli nedenlerinden bir 2016 depreminin köyü neredeyse yaşanmaz hale getirmiş olması. Bir yanda karla kaplı dağlar, diğer yanda ilkbaharda açan kırmızı gelincikler, menekşeler ve kanolalarla dolu yemyeşil ovalarla çevrili Castelluccio'da yapılacak aktivitelerin başında hiking geliyor. Sibillini Dağları boyunca deneyimsiz olanlara veya profesyonellere yönelik yürüyüşler veya kaya tırmanışlarla doğanın tadını çıkarabilirsiniz.

Palermo'dan sadece bir saatlik sürüş mesafesinde bulunan Orta Çağ kasabası Cefalù manzaraları size filmlerden tanıdık gelebilir. La Rocca'ya tırmanmak -özellikle sıcak yaz aylarında- tahmin ettiğiniz kadar kolay değil ancak kasabanın sonuna değecek zorlukları arasında sayılabilir. Zira gün batımı bu noktada oldukça etkileyici ve bir de Temple of Diana kalıntılarını da görmeniz mümkün. UNESCO Dünya Mirası Alanı statüsü verilen ve toplam 6.235 hektarlık bir alana yayılmış,

Dağlara ve gökyüzüne karşı Apricale.

Teatro Greco ve Etna Dağı, Taormina, Sicilya.

Roma'nın güneyindeki Tiren kıyısındaki antik kasaba Sperlonga.

dokuz anıttan oluşan Arap-Norman Palermo ve Cefalú ve Monreale'deki Katedral Kiliseleri UNESCO'ya göre; Batı, İslam ve Bizans kültürleri arasındaki sosyokültürel uyumun olağanüstü bir örneği. Bu değişim yeni mekan kavramlarına dayanan mimari ve sanatsal bir ifadenin önünü açtı. Tessera mozaikleri olan kaldırımlar, heykelsi unsurlar, tablolar ve aksesuarlar dahil mimari formların, yapı ve malzemelerin sanatsal, dekoratif ve ikonografik açıdan yenilikçi bir bakış açısıyla yeniden işlenmesi farklı kökenlerden gelen insanların bir arada yaşamasını temsil ediyor.

Bir dağın yamacında çıplak kayaya oyulmuş yapılarıyla Pietrapertosa, antik kalıntılar ve dokuzuncu yüzyıldan kalma Sarazen Kalesi ile biliniyor. Kasabanın en heyecan verici aktivitesi kuşkusuz *Il Volo dell'Angelo (The Angel's Flight).* Pietrapertosa ve Castelmezzano kayalarının arasına kurulmuş evleri ve çevredeki panoramik manzaranın tadını çıkarma fırsatını tam anlamıyla kuş bakışıyla deneyimlemek mümkün. Daha doğrusu iki kasaba arasına gerilen çelik bir kabloya bağlı bir emniyet kemeri ile manzaranın güzelliğini maksimum uçuş yüksekliğinde fantastik bir macera olarak tanımlamak olası.

Sicilya'nın uçurum kasabası olan Taormina'nın görüntülerinde gözünüze ilk olarak Etna Dağı ve İyon Denizi manzarası çarpıyor. Kasabanın en bilinen konumlarından biri MÖ 2. yüzyılda Roma egemenliğinde, bir Roma tiyatrosunun tüm özellikleri ile tamamen yeniden inşa edilmiş olan Teatro Greco. Çatı duvarındaki tesadüfi boşluk, Taormina'nın kırsal alanını ve Etna Dağı'nı çerçeveliyor. Meydanları, terasları, butikleri ve kafeleri ile Taormina'nın ana caddesi Corso Umberto, Etna Dağı ve deniz manzarasının tadını çıkarmak için gezinmek için ideal. Bir de aslen İngiltere tahtının varisi Edward VII ile bir ilişki yaşadıktan sonra ülkelerini terk eden İskoç soylu bir kadın olan Lady Florence Trevelyan isteği üzerine inşa edilen Villa Comunale var. Bahçe 1922'den beri kasabanın mülkü halinde ve içeride Lady Trevelyan'ın süs amaçlı yaptığı, Viktorya dönemi çılgınlıkları olarak adlandırılan özel yapılara hayran kalabilirsiniz. Taormina'nın yukarısında, 529 metre yükseklikte, pitoresk Castelmola, kayalığın üzerine tünemiş bir köy. Yüksek teraslarından Taormina'ya, İyonya Denizi'ne ve Etna Dağı'na farklı bir perspektiften bakabilirsiniz. Castelmola'yı çekici kılan sadece manzaraları değil; renkli dar sokaklarında bir yürüyüş bile İtalya'nın en güzel kasabaları listesinde neden yer aldığını anlamak için yeterli.

Roma'ya yakın kasabalardan biri olan Sperlonga, birçok Roma İmparatorunun saklanma yerlerinden biriydi. İmparator Tiberius'a ait villanın antik kalıntılarının da

Apenin Sıradağlarının derinliklerinde bir plato üzerinde yükselen Pacentro.

olduğu Museo Archeologico di Sperlonga müzesine ev sahipliği yapan kasabanın konumlandığı burnun ucundaki Torre Truglia, şehrin en güzel manzarasını görüntüleyebileceğiniz noktalardan.

Torino'nun güneyine otomobille sadece bir saatlik mesafede, Cottian Alplerinin çevrelediği Saluzzo, kırmızı kiremitli çatıların, çan kulelerinin ve antik kulelerin öne çıktığı hoş bir Orta Çağ kasabası. 14. yüzyıldan kalma bir kale olan La Castiglia ilk durak olabilir. Ayrıca altın varaklı tablolara ve fresklere ev sahipliği yapan Museo Civico Casa Cavassa'yı da ziyaret etmelisiniz.

Yüzyıllardır kullanılan Sentiero Azzurro ya da Mavi Yol, Monterosso'dan başlayarak beş sahil köyünün hepsini birbirine bağlayan bir yürüyüş rotası. Ancak erozyon nedeniyle -ki bu bölgede ciddi bir sorun- Riomaggiore'den Manarola'ya ve Manarola'dan Corniglia'ya giden yol güvenlik nedeniyle artık kapatılmış durumda. Seyahatiniz bu bölgedeyse ve mola vermek için bir kasaba arıyorsanız, Vernazza en doğru adres. Vernazza, Cinque Terre'nin en dik ve en güzel köylerinden biri. Caddeleri renkli evler ve kendi tadım turunuzu yapabileceğiniz birbirinden farklı dondurmacılarla çevriliyken, kasabanın kendisi küçük, kumlu bir plaja ve Cinque Terre'nin tek doğal limanına iniyor. İtalyan Rivierası'nda trafiğe kapalı, en gerçek "balıkçı köylerinden" biri olan Vernazza adını Latince "yerli" anlamına gelen *verna*'dan alıyor.

Piave Nehri üzerindeki yüksek kayalıklarda konumlanan ve karla kaplı Dolomitler tarafından çevrelenen Belluno, Kuzey İtalya'nın en güzel küçük kasabalarından. Panoramik manzarasının yanı sıra Rönesans dönemi yapıları, palazziler ve Romanesk kiliseler kasabanın merkezinde yer alıyor. Otomobil ile Venedik'e bir saat uzaklıktaki Belluno'yu keşfetmeye ilk olarak büyük saray ve villalarla çevrili Piazza del Duomo ile başlayabilirsiniz. 16. yüzyıldan kalma Basilica Cattedrale di San Martino meydana hükmederken çevredeki dağlarla pastoral bir görüntü yakalıyor. Biraz dinlenmek ve kasabayı izlemek için çok sayıda Rönesans tarzı palazzoya sahip olan Piazza dei Martiri çevresindeki kafelerden biri tercih edilebilir. Piazza dei Martiri adını, İkinci Dünya Savaşı sırasında meydanda asılan bazı İtalyan partizanlardan alıyor.

Monte Isola kasabası, İtalya'nın en güzel göllerinden biri olan Iseo Gölü'nün ortasında konumlanıyor. Kasabaya ulaşmak için Milano'dan bir buçuk saat karayolunu izlemeniz ve ardından 20 dakikalık bir feribot yolculuğu yapmanız gerekecek. Adanın ana hatları Martinengo Kalesi ve Madonna della Ceriola ile karakterize ediliyor. Ancak kaleye baktığınızda bir farklılık görmeniz normal. Zira 14. yüzyılda Oldofredi ailesi

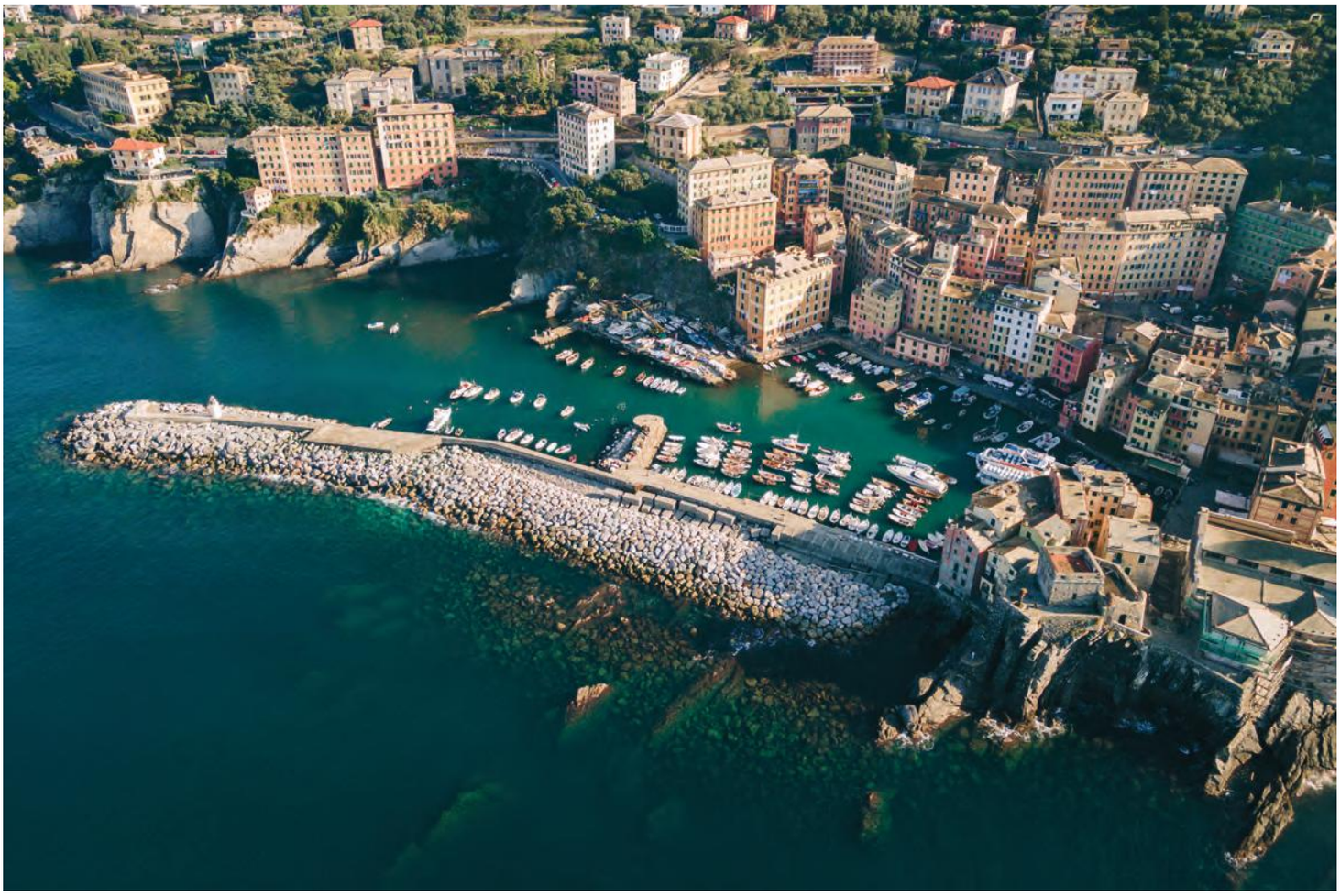

Camogli'den kuş bakışı İtalyan Rivierası: Liguria Sahili, Camogli Şehri Balıkçı Teknesi Limanı ve Antik Eski Şehir.

tarafından inşa edilen kalenin kulesi alışılmadık bir şekilde yapının ortasına yerleştirilerek hendekle çevrilmiş durumda. Öte yandan kalenin savaşçı görünümüne aldanmayın: Yapı 15. yüzyılda Martinengo ailesi tarafından konuta dönüştürülmüş. The Net and Memories Museum, ağ ve balıkçılık dünyasıyla ilgili belgeler, tarihi siyah beyaz fotoğraflar ve özel bir obje koleksiyonunu bir araya getiriyor. Ayrıca adadaki en güzel yürüyüş yollarından biri Peschiera Maraglio ile Sensole arasındaki göl kıyısı şeridi. Zeytin ağaçlarıyla çevrili patika üzerinde küçük bir mola verebilirsiniz.

Apenin Sıradağlarının derinliklerinde bir plato üzerinde yükselen Pacentro'yu en basit haliyle gökyüzündeki küçük bir kasaba olarak tarif edebiliriz. Korunmuş Orta Çağ kasabasının geçmişi 8. veya 9. yüzyıla kadar uzanıyor. Doğal çevresi ile de bütünlük sağlayan Pacentro'nun ayırt edici özellikleri arasında dağlarda eriyen karlardan gelen doğal suyu ve zanaatkarların yerel beyaz taşından ürettiği figürler var.

UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan San Gimignano'nun tarihi merkezi, Romanesk ve Gotik mimarinin farklı örneklerini sunan bir taş duvarla çevrili. Medieval Manhattan lakaplı San Gimignano kulelerinin erken Rönesans'a ait freskleriyle sanat meraklılarına sunabilecekleri de bir hayli fazla.

Iseo Gölü, Lombardy.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

ODAK NOKTASI

Yazı: Nergis Tereci

Joseph Nicéphore Niépce tarafından çekilen ilk fotoğraf, *View from the Window at Le Gras.*

En son ne zaman fotoğraf makinesi kullandığınızı ya da fiziksel olarak bir fotoğraf tab ettirdiğinizi hatırlıyor musunuz? Raflar dolusu fotoğraf albümlerimize neler oldu? Ve son olarak insanlar ne ara hatıralarının tek bir tuşla bile silinebilme olasılığını göze almaya başladı? Akıllı telefonlar cepte taşınabilir bilgisayar görevi görmeye başladığından beri fotoğraf makinesiyle fotoğraf çekmek eski usul oldu; mesleğiniz ya da hobileriniz arasında fotoğrafçılık yoksa tabii.

90'lı yıllara dönelim, henüz akıllı telefonların esamesinin okunmadığı zamanlara... Bir anı ölümsüzleştirmek için ya şahsi makinenizin olması ya da elinde polaroid kamerası ile dolaşan fotoğrafçılara denk gelmeniz gerekiyordu. O zamanlar anı yakalamak o kadar da kolay bir durum değildi. Şimdilerde sanal albümümüzü dolduran binlerce fotoğraf karesi, anı yakalamış olduğumuzu mu gösteriyor, o da bir tartışma konusu. Öte yandan şu da bir gerçek ki fotoğrafçılık akıllı telefonlarla başkalaşım geçirince yeni bir meslek de doğmuş oldu: Akıllı telefon fotoğrafçılığı. 21. yüzyılın popüler akımına geçmeden önce gerçek fotoğraf makinelerinin tarihine göz atmak şart.

Aslına bakarsanız ilk "kameralar" görüntü oluşturmak için değil, optikleri incelemek için kullanılmıştı. 470 yıllarında yaşamış Çinli bir filozof olan Mo-Ti, 390'a kadar, "kilitli hazine odası" olarak adlandırdığı ilk kamerayı icat etmişti. İğne deliği kamerası ya da bir diğer adıyla camera obscura türü denen, bir yanında küçük bir delik olan ışık geçirmez kutudan oluşan bir kameradır bu. İmgeden gelen ışık bu kutunun üzerindeki delikten geçerek kutunun karşı tarafına ters çevrilmiş bir görüntü yansıtır. 50 yıl sonra Aristoteles bu yeni fikri yeniden gündeme getirerek güneşe doğrudan bakmadan güneş tutulmalarını gözlemlemek amacıyla kullandı. Alhazen olarak da bilinen Mısırlı Ebu Ali El-Hasan İbn el-Haytham, iğne deliği kamerasını yaklaşık 1300 yıl sonra yeniden canlandırarak "Book of Optics" adlı incelemesinde tasarımı ve özelliklerini kapsamlı bir şekilde belgeledi. Son olarak, Johannes Kepler, cihazı küçültmek için 1600'lerin başında bir lens ekledi; Robert

Sol üstte: Klasik siyah renge ek olarak kahverengi ve bej alternatifinde Nikon Z fc modelleri. Her küçük ayrıntıyı ortaya çıkarmak için 2,5 metreye kadar yakın nesnelere bile odaklanabilen Nikon, NIKKOR Z 400mm f/4.5 VR S lensi.

Boyle ve asistanı Robert Hooke, konsepti daha da geliştirdi ve kamerayı 1650'lerin ortalarında taşınabilir hale getirdi. Camera obscura fotoğraf çekmiyor ancak fotoğraftan film kameralarına ve sinema projektörlerine kadar her şeyin öncüsü olarak kabul ediliyor.

1685 yılında Alman yazar Johann Zahn, Handflex refleks kamera olarak bilinen bir tasarım önerdi. Ancak Fransız mucit Joseph Nicéphore Niépce kabaca 1816'da bir prototip oluşturana kadar hiçbir mucit kamerayı fiziksel olarak fark etmedi. Henüz fotoğraf makinesi seviyesine gelemeyen tasarımın icadı yüzyıllara dayanan katkılardan yararlanırken, tarihçiler genellikle ilk fotoğraf makinesini 1816'da Fransız Joseph Nicéphore Niépce tarafından icat edildiği konusunda hemfikirdir. Niépce, gümüş klorürle kaplı kağıt üzerinde fotoğrafik görüntüler geliştirdi ve kabaca 1826'da çektiği bir fotoğraf, hayatta kalan en eski ve ilk fotoğraf unvanı sahip olarak Austin'deki Texas Üniversitesi'nde sergilenmeye devam ediyor. Fransız bilim insanı Joseph Nicéphore Niépce, *View from the Window at Le Gras* isimli fotoğraf karesini ailesinin kır evinde çekti.

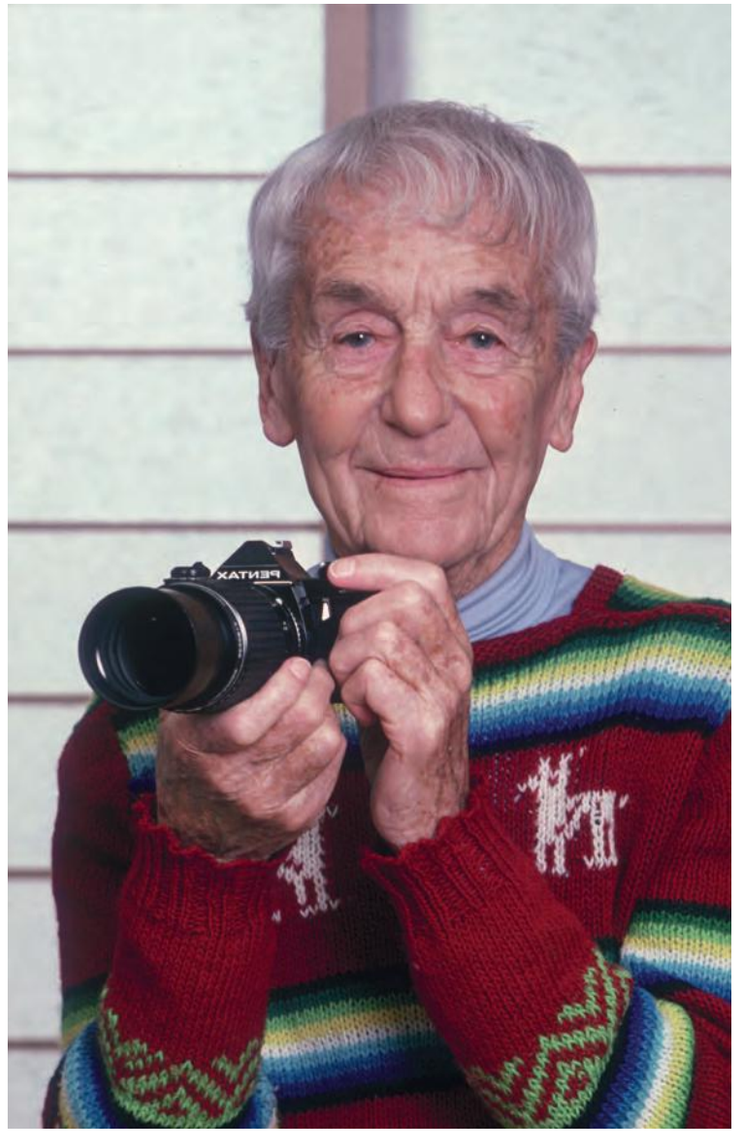

Sağ üstte: Fransız fotoğrafçı Jacques-Henri Charles Auguste Lartigue, 1982.

1829 yılına geldiğimizde ise Louis Daguerre'in daha pratik bir kamera modeli yarattığını görüyoruz. Daguerre'in kamerası tarafından çekilen görüntüler, Dagerotip olarak biliniyor. Onun bu yöntemi, on dokuzuncu yüzyılın ortalarında üretilen kameraları da biçimlendirir. Dagerotip yönteminde gümüş nitratla ışığa duyarlı hale getirilen bakır levhalar, camera obscura içinde 10 ila 20 dakika pozlanıyor, cıva buharına tabi tutulup geliştirilmesiyle fotoğrafik görüntü elde ediliyordu. Ayrıca bu sistem sülfür ile gümüş plaka üzerine işlenmesi esasına dayanıyor. Bir dagerotip çeşidi olan Henry Fox Talbot'un kalotipi de bu dönemde popülerlik kazanmıştı.

Öte yandan Louis Daguerre'nin kamera sisteminde görüntüler hızla soluyordu. Amerikalı mucit Alexander S. Wolcott bu sorunu çözerek Wolcott aynalı kamera olarak bilinen türü keşfetti. Bu kamera, ters renklerle negatif bir görüntü yerine pozitif bir görüntü üretebiliyordu. 1871 yılında anlık pozlar üreten jelatin bir plaka icat eden Richard Leach Maddox'un bu tekniği, yirminci yüzyılın polaroid kameralarının da yolunu açar.

Fujifilm X-T1, Leica M-P, Olympus OM-D E-M1, Panasonic Lumix DMC-GH4, Samsung NX1 ve Sony Alpha 7 Mark II dahil olmak üzere bir dizi dijital fotoğraf makinesi.

Analog fotoğrafçılık, makara film kameraların kullanımına öncülük eden Amerikalı George Eastman sayesinde doruk noktasına ulaşır. Kağıt filmle başlayan Eastman hızla selüloide geçerek 1888'de Kodak adını verdiği, 100 pozlama içeren bir kutu kamera satmaya başladı. New York'ta konumlanan Eastman Kodak fabrikası, yıllar boyunca kameranın gelişim adımlarına tanıklık eder. Bu ilk film kameraları yerini 1901 yılında Kodak'ın daha ucuz bir çeşidi olan Brownie kameralarına bırakır.

Kronolojik olarak fotoğraf makinelerinin tarihine, kamera şirketlerinin 1905 ve 1913 yılları arasında piyasaya sürdüğü, kullanıcının kendi kamerasına takıp çıkarabildiği bağımsız, 35 mm film makaralarıyla devam ediyoruz. Alman bir mucit ve fotoğrafçı olan Oskar Barnack, Leitz şirketi için yarattığı Leica'dan başlayarak, genellikle 35 mm filmli kameraların ortaya çıkışıyla öne çıkıyor. Kodak, daha sonra Fujifilm gibi diğer şirketlerle güçlü bir rekabete giren, 35 mm kameraları için film sağlayan dünyanın önde gelen markası haline gelecekti.

Çift merkezli refleks kameraların icadıyla, kameralarda da büyük bir ilerleme yaşandı. Vizörler, beşli prizmalar, değişken deklanşör hızları ve çıkarılabilir lensler gibi özellikleri sunan bu türün en eskisi 1920'lerde Alman menşeli Franke & Heidecke tarafından sunulan, kısaca TRL denen ikiz lensli refleks kameralardı. TLR kameraların yerini hızla tek lensli refleks kameralar (SLR) aldı. 90'lı yılların sonuna geldiğimizde ise daha tanıdık, en azından hayatımızın bir bölümünde fotoğraf çektiğimiz makinelerin varlığından söz edebiliriz. 1999'da üretilen ilk Digital Single Reflex (DSLR) fotoğraf makinesi, birkaç yıl içinde yaşanan teknolojik gelişmelerden sonra büyük ölçüde tek lensli refleks fotoğraf makinelerinin yerini aldı. Üst düzey görüntü kalitesi sunan ve hem amatörler hem de profesyoneller tarafından yaygın olarak kullanılan bir kamera türü olan dijital tek lensli refleks kamera, çektiğiniz görüntüyü tam olarak vizörden görmenizi sağlayarak sahnelerinizi daha iyi görselleştirmenize ve yakalamanıza olanak tanıyor.

Hazır 90'lı yıllara gelmişken, kameralı telefonlardan da bahsetmek gerekiyor. Şimdilerin fotoğraf makineleri olarak kullanın segment, Kyocera Visual Phone VP-210 adıyla Mayıs 1999'da Japonya'da piyasaya sürülmüştü. "Mobil görüntülü telefon" olarak adlandırılan modelin 110.000 piksellik bir ön kamerası vardı. Haziran 2000'de Güney Kore'de piyasaya sürülen

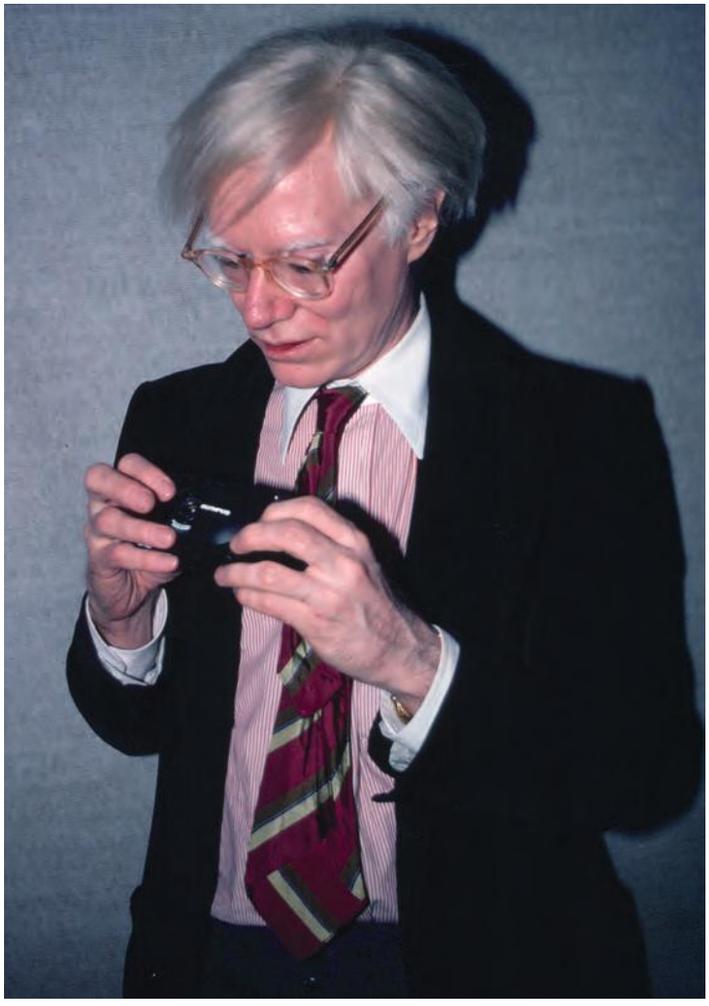

Sol üstte: Olympus marka 35 mm film kamerasıyla Andy Warhol, 1987, New York.

Samsung SCH-V200 ise dahili kameraya sahip ilk telefonlardan biriydi. 350.000 piksel çözünürlükte 20 dijital fotoğraf saklayabiliyordu ancak fotoğraflara erişmek için bilgisayar bağlantısı gerektiriyordu. Kitlesel pazara sunulan ilk kameralı telefon, Kasım 2000'de sadece Japonya'da mevcut olan bir Sharp J-Phone modeli J-SH04 olmuştu. Modeli o zamanlarda farklı kılan, bugünün modellerine benzer olmasını sağlayan özelliğiyse resimleri telekomünikasyonu yoluyla cep telefonuyla anında iletebiliyor olmasıydı.

Yakın tarihe geldiğimizde ise 2004 yılında Japon Epson'ın piyasaya sürdüğü, refleks ayna olmadan çalışan bir kamera türü olan ilk aynasız kamera ortaya çıkar. Bu kamerada ışık, lensten doğrudan dijital sensöre geçiyor; bu sensör de daha sonra fotoğraf makinenizin LCD ekranında görüntünüzü göstererek, çekimden önce ayarları yapmanızı ve görüntünüzü önceden izlemenizi sağlıyor. Önceden değiştirilebilir lensli bir kamera olarak düşünülmese de modifikasyonlar ve gelişmeler daha fazla aynasız lensin yolunu açarak bu kamerayı özelleştirilebilir fotoğrafçılıkta ön plana çıkardı. Ayrıca Kodak Ocak 2004'te gelişmiş dünyada artık Kodak markalı film kameralarını

Sağ üstte: Paul Smith'in özel edisyonundaki Land Rover Defender renklerini uyguladığı Leica CL modeli.

satmayacağını açıklayarak klasik fotoğraf makineleri ile aramıza bir mesafe koymuş oldu. Öte yandan bu gelişmişlik düzeyinde film tab ettirmek zaten lükse dönüştü; dijital ortamlarda saklanan fotoğrafların yaygınlaşması film makaralarına olan talebi de azalttı.

"Geleneksel" yöntemler bir anlamda rafa kaldırılmış olsa da bugün hayatımızın her anında her zamankinden daha fazla fotoğraf var. Teknoloji ve depolama üzerine yapılan araştırmalar, son birkaç yılda insanlık tarihinin tamamından daha fazla veri kullanımının olduğunu gösteriyor. Herkesin fotoğraf çekmek istemesi bunun birincil nedenleri arasında. Bir diğer taraftan teknoloji oldukça hız bir şekilde ilerliyor. Yıllarca yenilikler olsa da fotoğraf dünyası karşılaştırmalı olarak eklemeler yapılıyormuş hissini uyandırıyordu fakat özellikle son yıllarda teknolojinin yardımıyla artan bir ivmeyle kameralarda başarılı gelişmeler yaşandı. Görüntüleme teknolojisi ve uygulamalarda da şaşırtıcı gelişmeler yaşanıyor. Hem Canon hem de Nikon'un en yeni özelliklerle donatılmış kameralarını tanıtması da bunu kolaylaştırdı elbette. Bu yeni gelişmeler, fotoğraf ve videografinin kimi yönlerinin artık eskisinden daha kolay uygulanabildiğini gösteriyor.

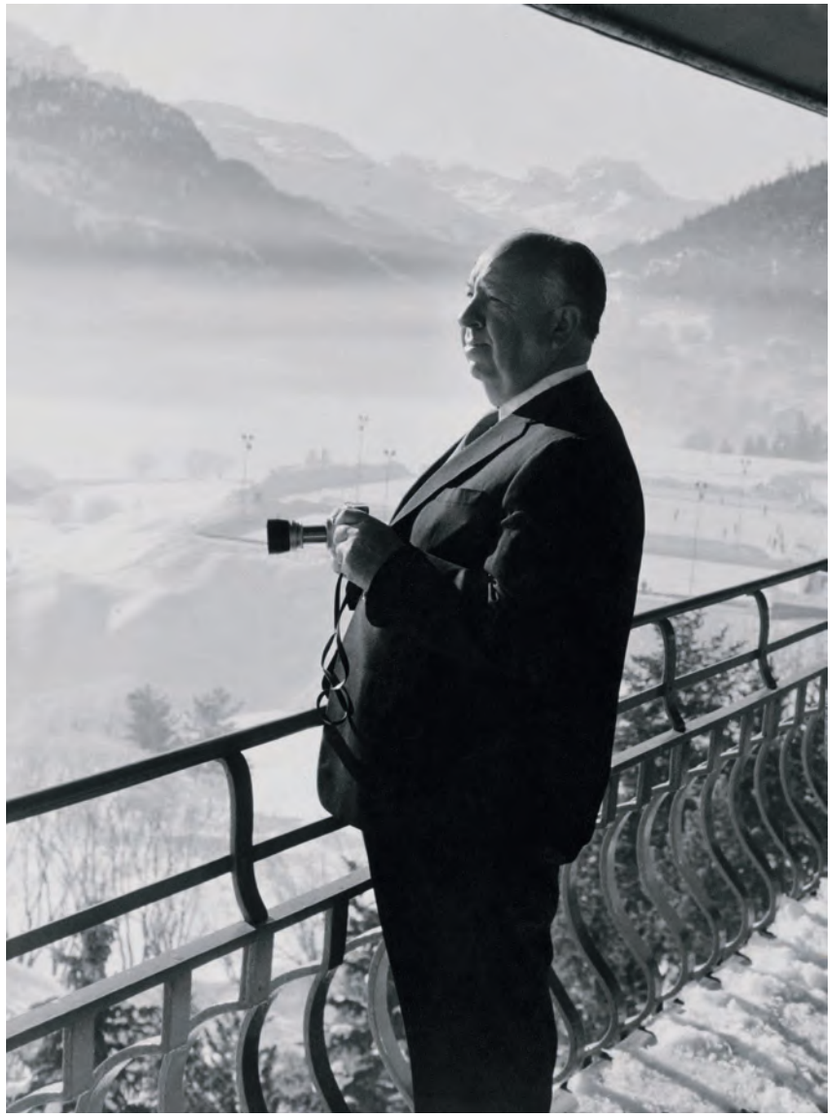

Sol üstte: Canon EOS 250D ve Canon EOS M50 Mark II.

Teknolojik yenilikler, geçtiğimiz Ocak ayında Sony'nin 30 fps (saniyedeki kare sayısı) seri çekim yapabilen Sony A1'i piyasaya sürmesiyle start aldı ama Ekim ayında Canon EOS R3 bu süper hıza ulaştı; ardından Kasım ayında Nikon 120 fps'lik sürekli hamleleri yakalayabilen Nikon Z9'u ile her iki rakibini de geride bıraktı.

Canon yıllar önce Eye Control AF teknolojisini tanıtıp sınırlı bir başarı elde etmişti ama bu sefer gerçekten kendini geliştirerek geri dönüş yaptı. Eye Control otomatik odaklama, gözünüzün çerçevede nereye baktığını algılayan ve kamera ile lensi sahnenin bir bölümüne kilitlemek için manipüle eden bir teknoloji. Canon EOS R3, elektronik vizörde gözünüzü haritalayan, nereye baktığını takip eden ve baktığınız her şeye bir odak noktası yerleştiren sekiz kızılötesi blaster içeriyor. Otomatik odaklama ile manuel odaklama arasında, kısa bir yol.

Fotoğraf dünyasındaki gelişim sadece aynasız kameralarla sınırlı değil. Temel fotokimyasal teknolojisi on yıllardır pek değişmeyen mütevazı Polaroid bile büyük ölçüde farklılaştı. Polaroid Go cebinize

Sağ üstte: Alfred Hitchcock, 1955 dolaylarında St Moritz, İsviçre'de tatil sırasında. Altta: Yumuşak arka planlarla hızlı tempolu sporlar, vahşi yaşam ve portreler çekmek için önerilerin Canon EF 200mm f/2L IS USM teleobjektifi.

sığacak şekilde tasarlanmış bir şipşak fotoğraf makinesi. Canon RF 5.2mm f/2.8L Dual Fisheye lensini ilk gördüğümüzde kafanız biraz karışabilir ancak Canon EOS R5'e takıldığında, 8K çözünürlükte 180° stereoskopik 3D çekim yapmanızı sağlayarak video ve VR uygulamalarında oynatma sırasında kameranın konumunu yüksek çözünürlükte kontrol etmenizi sağlıyor.

Kodak'ın Instamatic kamerası ve 126 film için Kodapak kartuşları 1963'te piyasaya sürüldü. Instamatic 50'de sadece güneşli ve bulutlu/flaş ayarı var. Kameralar son derece popülerdi ve birkaç yıl içerisinde 70 milyonun üzerinde satıldı.

İTALYA VE İSPANYA İZLERİNDE ARJANTİN

Yazı: Selin Ekim

Arjantin mutfağının en meşhur beş çayı atıştırmalığı, Alfajores.

Arjantin dendiğinde pek çok kişinin aklına ilk olarak tango, futbol ve kocaman mangallarda pişen, görüntüsü ve lezzetiyle ağız sulandıran ızgara etler gelir. Aslında çok zengin olan Arjantin mutfağının Asado (izgara et), Puchero (et ve sebze karışımı güveç) ve Empanada'dan (peynir veya et dolgulu börek) ibaret olduğu sanılır.

Arjantin yüzyıllar boyu süren sömürge döneminin ardından 1816 yılında İspanyol Monarşisi'nden bağımsızlığını kazandıktan sonra, Britanya İmparatorluğu'ndan güçlü bir ticari ve ekonomik destek almaya başladı. Ülke et ve tahıl üretimine dayalı bir ekonomi olarak tanımlandı. Tam da bu sebeple o döneme ait Arjantin mutfağından söz etmek istesek listemiz çok da uzun olmayacaktı. Ülkede buğday, mısır ve et kullanılarak pişirilen Locro ve az önce söz ettiğimiz Asado ve Empanada'dan başka bir yemek neredeyse yoktu.

Geniş yüz ölçümüne sahip Arjantin 19. yüzyılın sonlarında çok az nüfusa sahipti. Bu nedenle birbirini takip eden yasalarla göçmenlerin gelişi desteklendi. Bu göç dalgası bugün bildiğimiz Arjantin mutfağının doğuşunda belirleyici bir faktör oldu. Orta Doğu, İspanya ve özellikle İtalya'dan gelen milyonlarca göçmen Arjantin mutfağının profilini değiştirdi. Bu radikal değişiklik aslında halihazırda var olan ürünlerin, farklı teknikler ve reçetelerle kullanılmasıyla oluştu. Dünyanın farklı köşelerinden gelen her etnik miras Arjantin yemek kültürüne yeni bir dokunuş kazandırdı.

Eski kıtadan gelen yabancıların nasıl şekillendirdiğinden ve zenginleştirdiğinden söz edeceksek konuya İtalyan etkisiyle başlamamız doğru olur. Sayıları 3 milyonu geçen İtalyan göçmenlerin çoğu 20. yüzyılın başında Arjantin'e geldi. Bugün Arjantinlilerin %60'ının İtalyan kökenli

Buğday, mısır ve et kullanılarak pişirilen Locro.

olduğu ve İtalyanların ülkedeki en büyük etnik kökenli grup olduğu biliniyor.

"Mutfağa İtalyan etkisi" diye cümleye başlarken, içinizden "pizza" dediğinizi duyar gibiyiz. Tipik Arjantin pizzası kalın hamurlu ve bol peynirli. Oldukça farklı bir pizza türü olan Fugazzeta çok yaygın. Fugazzeta, focaccia ekmeğine benzeyen hamurun, bol soğan ve peynirle harmanlanarak pişirilmesiyle yapılıyor. Karakteristik Arjantin pizzasını tatmak için doğru adres, Buenos Aires'in en eski pizza restoranlarından biri olan "El Cuartito". Oldukça fazla masası olan restoranın önündeki sıra sizi korkutmasın. Ambiyansın keyfini çıkarırken, menüye göz atıp pizzanıza karar verdiğinizde sıranın hızla ilerlediğini göreceksiniz. Restoranın cazip yanlarından biri de pizzaları dilim ile de servis ettikleri için farklı çeşitleri tatma imkanı olması. Seçtiğiniz dilimlerden biri Fugazzeta olursa asla pişman olmazsınız.

Ve şimdi de İtalyanların pizza kadar yaygın "Pasta" etkisi ile söze devam edelim. "Pasta" yani makarnanın Arjantin sofralarında önemli bir yeri var. Spagetti, linguini, cannelloni, ravioli, gnocchi gibi taze açılmış her çeşit makarnanın satıldığı "pasta artesanales"ler şehrin her yerinde karşımıza çıkıyor. Buenos Aires'deki en başarılı ve en tanınmışlardan biri olan La Juvenil'in 20

Buenos Aires'in en eski pizza restoranlarından biri olan El Cuartito.

farklı noktada şubesi var. Evde pişireceğiniz bu makarnalar için özel hazırlanmış birçok farklı sosun arasında seçim yapmakta zorlanabilirsiniz.

Birçok restoranın menüsünde de birbirinden lezzetli makarnalar bulacağınızı söylemek şaşırtıcı olmaz. Ristorante Prosciutto da o restoranlardan bir tanesi. Taze açılmış, farklı soslarla lezzetlendirilmiş makarnalar damağınızı şenlendirecek.

Empanada, en basit hali ile peynir veya et dolgulu börek olarak tanımlanabilir.

Arjantin'in en çok tüketilen ve en çok tanınan yemeği Puchero, İspanyollardan kalan nefis bir miras.

En sevdiğim İtalyan yemeklerinden biri de Avusturya Schnitzel'ine benzeyen Milanesa; incecik dövülmüş dana etinin galeta ununa bulanarak, yağda kızartılmasıyla yapılıyor. Buğday ve etin bol olduğu bu coğrafyada yemeğe bu İtalyan dokunuşu elbette nefis sonuç veriyor. Buenos Aires'te gezmekten çok zevk aldığım Mercado del Progreso'nun taze ürünlerle dolu tezgahlarının arasında dolaşırken etlerin satıldığı bölüme mutlaka zaman ayırırım. Kasapların sanatçı titizliğiyle kesip, inceltip, ekmek kırıntıları ile kapladığı etleri hayranlıkla izlerim. Arjantin'de klasik Milanesa'dan başka, onlarca değişik sos ve malzemeyle zenginleştirilmiş çeşitlerini de denemelisiniz. Buenos Aires'te farklı Milanesa'lar tatmak için Club de la Milanesa'ya bir öğününüzü ayırın.

Bunca lezzetli yemekten sonra iyi bir tatlıyı hakkettim diyorsanız karşınıza yine bir İtalyan dokunuşu çıkacak. Arjantinliler "Helados" yani dondurma yapımında öyle ustalaşmışlar ki pek çok kişi buradaki dondurmanın İtalya'dakilerden daha lezzetli olduğunu bile iddia ediyor. Tanınmış zincirlerden, ufak üreticilere kadar birçok dondurmacı ile karşılaşacaksınız ve hepsinin dondurması yüzünüzü güldürecek. Tribunales'deki Heladeria Cadore en üst sıradaki favorilerim arasında. İtalyan asıllı dondurmacı 1957'den beri aynı yerde birbirinden lezzetli seçeneklerle satış yapmaya

Başta Arjantin olmak üzere Güney Amerika'nın geleneksel olan ve sıklıkla tükettiği içeceklerinden biri olan Mate.

devam ediyor. Dulce de Leche ve Mate gibi yerel tatlarla yapılmış dondurmalarını mutlaka denemenizi öneririm.

Arjantin mutfağında neredeyse İtalyanlar kadar izi olan bir diğer etnik grup da İspanyollar. 19. yüzyılda Arjantin'e göç eden 2 milyon İspanyol'un etkisiyle yüzyıllar süren sömürge dönemi de ülke gastronomisinin şekillenmesinde etkili olmuş. Arjantin'in en çok tüketilen ve en çok tanınan yemeği Puchero, İspanyollardan kalan nefis bir miras. Puchero, dana eti, mısır, patates ve havuçla hazırlanan bir güveç yemeği. Eski zamanlarda dönemin zengin sofralarında yer almayan hatta Olla Podrida (çürük tencere) benzetmesiyle küçümsenen Puchero, günümüzde en iyi restoranlar dahil tüm menülerde yer alıyor. Bir çeşit rulo pasta olan "Pionono" ve Dulce de Leche dolgulu kurabiye "Alfajores" de İspanyolların bu mutfağa hediyesi.

Dünyanın en büyük şarap üreticilerinden biri olan Arjantin zengin bir şarap kültürüne ve önemli miktarda şarap tüketimine sahip. Ülkenin şarap endüstrisinin tarihi 1600'lü yıllara, İspanyol sömürge zamanlarına uzanıyor. O tarihlerde İspanya'dan gemilerle ilk asmalar getirilmiş ve ülkede şarap üretimine başlanmış. San Juan, La Rioja ve dünyaca ünlü Malbec üzümlerinden yapılan şaraplarıyla tanınan Mendoza Arjantin'in önemli şarap bölgelerinin başında geliyor.

Peynir ve yeşilliklerle hazırlanan, Tomates Rellenos.

YapıKredi Crystal

Yapı Kredi Crystal sahipleri dünyanın her yerinde tüm otel ve restoran harcamalarında **%5 indirim ayrıcalığına sahiptir.**

Prens Charles polo için Smith's Lawn'da hazırlanıyor.

OFF-ROAD'TAN ON-ROAD'A

Yazı: Efe Uygur

Asıl üretim amaçlarının dışında da kullanılan ürünlere mutlaka hepimiz şahit olmuşuzdur. Otomotiv sektöründe SUV sınıfı bu kategoriye girebilecek ürünlerden biri. 20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan SUV, ABD ordusunun savaş alanındaki ihtiyaçları neticesinde Amerika kıtasında doğmuştu. Ne var ki, çok yönlü yapısı onu otomotiv sektörü için gelecek yıllarda vazgeçilmez kılacaktı.

Ne yazık ki savaşlar nedeniyle yıpratıcı şartlar altında geçen 20. yüzyılın ilk yarısı, gelişmekte olan otomotiv sektörünü sivil alanda duraklatmış; olağanüstü koşullarının getirdiği kimi zorunlu ihtiyaçlar, insanoğlunu inovatif düşünmeye yöneltmişti. 1930'ların sonunda, ABD ordusu, çetin zemin koşullarına uyum sağlayarak, askerlerini taşıyabilecek sağlam, dayanıklı ve 4 çeker bir araca ihtiyaç duymuş; dönemin 130 farklı üreticisinden bu ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir araç tasarlamalarını istemişti. Ne var ki ABD ordusu yalnızca 2 firmadan olumlu dönüş alınabilmiş; ikisi arasından Willy's-Overland şirketi (1908 yılında ABD'de kurulan bir otomobil şirketiydi) sunduğu Jeep prototipi ile kabul görmüştü. Bu ilk SUV olarak otomobil tarihindeki yerini alacak olan Willy's MB Jeep modeliydi. (Ford'un desteğiyle 700.000'den fazla üretildi.) 1941-1945 yılları arasında üretilen ve Amerikan, İngiliz ve Avustralya ordularına İkinci Dünya Savaşı'nda başarıyla hizmet eden model, savaşın bitişini takiben daha güzel günlerde kullanılmak üzere CJ-5 adıyla halka satılmaya başlanmıştı (Civilian Jeep'ın kısaltması olan markayla 1945-1986 yılları arasında üretim yapıldı).

2022 Ford Bronco Raptor'ın standartları arasında 3.0L EcoBoost® V6 motor var.

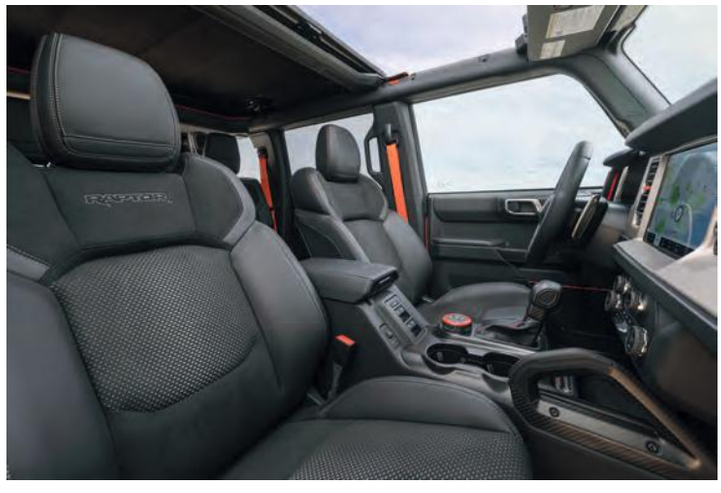

Kilitlenme önleyici fren keşfinden bir yıl sonra, Jeep ilk olarak başka bir Wrangler'ı tanıttı: dört silindirli modellerde isteğe bağlı bir otomatik şanzıman. Jeep Wrangler, 1994.

Sivil hayatın tekrar yeşermeye başladığı 1950'li yıllar, toparlanma emareleri gösteren otomotiv sektörünün, tasarım, donanım ve teknoloji konusunda hızla ilerlediği bir dönemdi. Günümüzde efsaneleşen ikonik otomobiller bir bir ortaya çıkıyor; özellikle 1950'li yılların sonlarına doğru SUV sınıfı artık yalnızca kırsal kesimde ve arazide değil, şehir hayatının içinde de kendine yer buluyordu.

Çamurlu arazi yolları ile birlikte asfaltta da hünerlerini gösterebilen SUV modellerinin gelişimi, 1950'lerden bugüne artan bir ivmeyle sürdü. Yalnızca bir araçtan çok yaşam stiline uygun bir aksesuara dönüştüğü dahi söylenebilir. Bu süreçte, dünyanın farklı noktalarındaki üreticilerin çok başarılı modelleri otomotiv sektöründe yerini alsa da ilk versiyonlarından güncel hallerine kadar SUV dünyasında farklı yer edinmiş modellerden de bahsetmek mümkün. İlk akla gelenlerinden biri şüphesiz, ABD topraklarında ilk SUV'yi üreten Jeep.

Jeep, Wrangler modeliyle geçmişine sadık kalan, etkinliği kanıtlanmış işlevlerini son teknoloji tasarım ve malzemelerle buluşturan son derece popüler bir SUV. Markasının tarihinden ilham alan model, birazdan bahsedeceğimiz diğer modeller gibi ikonik çizgisini bozmadan günümüze uyarlanmış özel bir otomobil. Markanın en yetenekli Wrangler olarak tanımladığı araç, günümüz teknolojilerinin nimetlerinden de sonuna kadar yararlanıyor. 4x4 performansı, en ileri teknolojilerle olabildiğince güvenli bir sürüş deneyimi sağlarken, konfor ve eğlence donanımları şehir hayatına adapte olmasını sağlar.

Sağ sayfada: Sınırlı sayıdaki *Earl* ve *Reign* renklerinde Jeep Wrangler Exterior.

SUV sınıfının bir diğer efsanesi, yine Amerika kıtasında ancak Jeep'ten epeyce sonra doğmuştu. 1966 yılında üretilen ve tıpkı Wrangler gibi ilk modeliyle kült olmayı başaran bu araç Ford'un Bronco modeliydi. 1960'lı yılların başlarında Ford Motor Company'nin o dönemki üretim müdürü Donald N. Frey'in (Mustang'in de arkasındaki isim) girişimi ile hikayesi başlayan Bronco, mühendis Paul G. Axelrad ve Lee Laccoca'nın da desteğiyle hayata geçirilmiş bir SUV projesiydi. İlk hatları 1963 yılında ortaya çıkmış araç, basitlik ve işlevsellik ilkelerine temellenen bir üretim mantığına sahipti. Arazi şartlarında onu son derece kabiliyetli kılan forma ulaşan aracın üretimine 1965 yılında başlanmıştı.

Bronco'nun 1966'da piyasaya sürülen ilk jenerasyonu, tamamen ona özel bir şasi üzerinde yükseliyordu. Markanın başka hiçbir modeliyle paylaşılmayan bu özel şasi, ilk jenerasyonun başarısında önemli pay sahibi olmuştu. Simetrik kapılar, düz camlar ve 3 ileri manuel şanzıman (sonraları talep üzerine 3 ileri otomatik şanzıman da eklenmişti) gibi basit ve ekonomik çözümler Bronco'nun felsefesine uyum sağlarken, üretim avantajları ile aracın özel bir konuma ulaşmasına katkıda bulunmuştu.

11 yıl boyunca yaklaşık 225 bin adet üretilen ilk jenerasyonun ardından, toplam

RUBICON
Jeep

22.5° MANILA
13:04
22.0°
Off Road Pages
2H

2023 Land Rover Defender.

Soldan sağa: Discovery D300 MHEV SE ve Defender 110 s plug in hybrid.

5 jenerasyon ile 1996 yılına kadar üretimi devam eden Bronco, ne yazık ki o yıl üretim bandına veda etmek zorunda kalmış ve geri dönüşüne kadar da sessizliğini korumuştu. Bugün ise Ford, ilk jenerasyondan ilham alarak geliştirdiği yeni jenerasyon Bronco'yla birlikte sadece yeni bir modelin yanı sıra kendine has bir marka ve ürün gamı oluşturarak özellikle ABD'de yıllarca Jeep Wrangler'ın hakimiyetinde geçen safkan SUV segmentine etkileyici bir dönüş yapmış oldu.

Ford Motor Company böylelikle geniş Bronco ailesinin bir mirasını yeniden canlandırırken, tıpkı ilk jenerasyonunda olduğu gibi, manevra kabiliyeti, başarılı sürüş özellikleri ve sağlam görünüşüyle hem sürüden ayrılacak bir SUV'yi otomobil dünyasına kazandırmayı hem de asfaltın dışındaki dünyayı keşfetmek isteyen macera tutkunlarını fazlasıyla heyecanlandırmayı başardı.

SUV'nin doğduğu topraklar olan Amerika kıtasından uzaklaşıp Avrupa'ya doğru uzandığımızda, otomotiv sektörünün önemli noktalarından biri olan İngiltere karşımıza çıkıyor. Ada topraklarında doğan bir başka safkan arazi aracı, ikinci dünya savaşının ardından, 1947 yılında Rover markasının araziye inişi için yeni bir otomobil hazırlanmaya başlanmıştı. Bu, Rover Company'nin baş tasarımcısı Maurice Wilks, Newborough, Anglesey'deki çiftliğinde, Rover'ın Genel Müdürü olan kardeşi Spencer ile birlikte tasarladığı, Jeep markasından izler taşıyan kübik formlu bir araçtı. 1 yıl sonra, Rover ürün yelpazesine eklenen, zorlu şartlarda kullanıma uygun off-road aracı; son derece sade bir yaklaşımla 'Land Rover' olarak adlandırılmıştı.

1951 yılında, İngiltere Kralı VI. George döneminde, Land Rover başlı başına bir marka olmuş, zaman içinde büyüyerek dört tekerlekten çekişli, araziye uygun modellerden oluşan bir ürün yelpazesi sunmaya başlamıştı. İşlevselliğin ön planda tutulduğu Land Rover otomobilleri, 1970 yılında tanıtılan Range Rover modeli ile giderek üst segment otomobillere evrilmiş olsa da, markanın Land Rover Series I, II ve III modelleri ile Defender olarak tek başlıkta toplanabilecek modelleri (ilk yıllarda 9-110 gibi isimlere sahipti) otomotiv tarihi içinde kendine has bir kitle oluşturmuştu.

Zamanla büyüyen ve kemikleşen bu hayran kitlesi, kendini fazlasıyla ispatlamış bu modellerin popüleritesine artan bir ivme ile katkı sağlamıştı. Neredeyse üretildiği ilk tarihten 2016 yılına kadar formunda mikro değişiklikler yaşayan model, 2020 yılında hayranlarının karşısına önemli bir değişim ile çıksa da iç ve dış tasarımda ana hatları, yine atası ortak çizgileri paylaşıyordu.

PROFESSIONAL Line Exterior G-Class, Mercedes-Benz.

Tıpkı geçmişte olduğu gibi 90 ve 110'luk versiyonlarının yanı sıra merakla beklenen 130'luk versiyonun da duyurulduğu Defender, sert ve acımasız koşullarda üst seviyede bir hayatta kalma yeteneği olsa da bu özelliği çoğu insan için günlük bir araç olarak benimsenmesini zorlaştırıyordu. Yeni versiyon ile Defender, bunu aşarak günlük hayata da adapte olma konusunda zorlanmaz. Eskisi kadar yetenekli off-road olmak zorundaydı; bunu da başardı. Güçlü mirası ile birlikte zor bir sınav vermiş olsa da yeni Defender'ın yollara çıkışından 2 yıl sonra, Land Rover mühendislerinin ve tasarımcılarının bunu başarabildiğini söylemek mümkün.

Kübik hatların hakim olduğu safkan off-road'çuların bir diğeri ve bu yazıda değinilecek sonuncu model, yine Avrupa kıtasında geliştirilmişti. Diğerlerine kıyasla daha yakın bir zamanda üretilmiş olsa da donatılmış olduğu yetenekleriyle arazide en az onlar kadar sert ve maskülendi. Bu 40 yıldır emsalsiz bir şekilde ana hatlarını neredeyse tamamen korumayı başaran Mercedes-Benz G serisiydi.

Öyle bir otomobil hayal edin ki aradan yarım yüzyıla yakın zaman geçmiş olsa da ilk örneği ile neredeyse birebir aynı olsun. (Tabii ki yalnızca görünüşte!) 1970'li yıllarda Mercedes-Benz hissedarı İran Şahı'nın önerisiyle, askeri araç olarak geliştirilip daha sonra sivil hayata adapte edilen G-Serisinin ilk adımları 1972 yılında atılmıştı. Avusturya'nın Graz şehrinde Daimler-Benz ve Steyr-Daimler-Puch arasında bir iş birliği anlaşması yapılarak aracın tasarım ve testlerini Mercedes-Benz'in Stuttgart'taki merkezi, üretim planlaması ise Graz tasarından yapılmıştı. 1973 yılında tasarımı şekillenen ve ertesi yıl ilk sürülebilir prototipi ile testleri başlayan otomobilin arazi yetenekleri Sahra Çölü, Kuzey Kutupları gibi zorlu ve birbiriyle alakası olmayan koşullarda sınanmıştı. Testleri başarı ile tamamlayan modelin Graz'daki üretim tesisi 1979'da tamamlanmış, aracın üretimine de G koduyla o yıl başlanmıştı.

W460 koduyla üretilen ilk model, Fransa'nın Toulon kentindeki off-road test sahasında düzenlenen bir basın toplantısında tanıtılmıştı. Askeri amaçlara yönelik üretilen aracın kaderini değiştiren gelişmelerden biri 1980 yılında yaşanmış; Mercedes-Benz'in Almanya'daki Papa II. John Paul'un Almanya'ya ilk ziyareti için 230 G cabriolet tabanlı bir Popemobile üretmesi otomobilin küresel çapta ün kazanmasını sağlamıştı.

İki buçuk ton ağırlındaki Mercedes-AMG G63 "Edition 55".

O yıllardan bugüne değişmeden gelişen otomobil, özellikle dış hatlarında atasına son derece sadık kaldı. İkonikleşen tasarımın DNA'sı 40 yıl önceki ile neredeyse birebir aynı olan G-Serisi, iç mekânda ise öncüsünden tamamen ayrıldı. Ne var ki tıpkı bu yazıda değinilen diğer araçlar gibi off-road yeteneklerini kaybetmeyen G-Serisi, bütünüyle yeni iç mekan tasarımı ile yeni bir seviyeye ulaştı. Ancak belirtmekte fayda var, tasarım dili ve iç mekandaki boyut oranları, burada bahsi geçenin bir G-Serisi olduğuna dair hiç kuşku bırakmayacak şekilde köşeli formunu korudu.

Gelişen teknolojiyle başta güvenlik ve konfor düzeyini artıran ama atalarının mirasına da sadık kalan bu ikonik SUV'ler, ağır koşullar için yaratılmış olmalarına rağmen artık şehir hayatının da vazgeçilmezi olmayı başardılar. Klasikleşmiş çizgileri, üretildikleri ilk günden bugüne karakterlerini de koruyabilmelerini sağladı. Hal böyle olunca bu modellerin teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin zamana ayak uydurarak hayatımızın içinde var olmaya devam edeceği düşüncesi, güçlü bir şekilde zihnimize kazınmış durumda.

PİKSEL ARALIĞI

Editör: Aylin Kumdagezer Fotoğraf: Emre Kapçak

İpek gabardinden kenarları elle kıvrılmış fular, Hermès.

İpek fitilli monogram desenli kare fular, Louis Vuitton.

Beyaz çok renkli çift taraflı Dior Jardin d'Hiver baskılı kare fular, Dior.

Fitilli kumaş üzerinde grafik desenlerdeki fular, Prada.

Kaşmir ve ipekten kenarları elle kıvrılmış fular, Hermès.

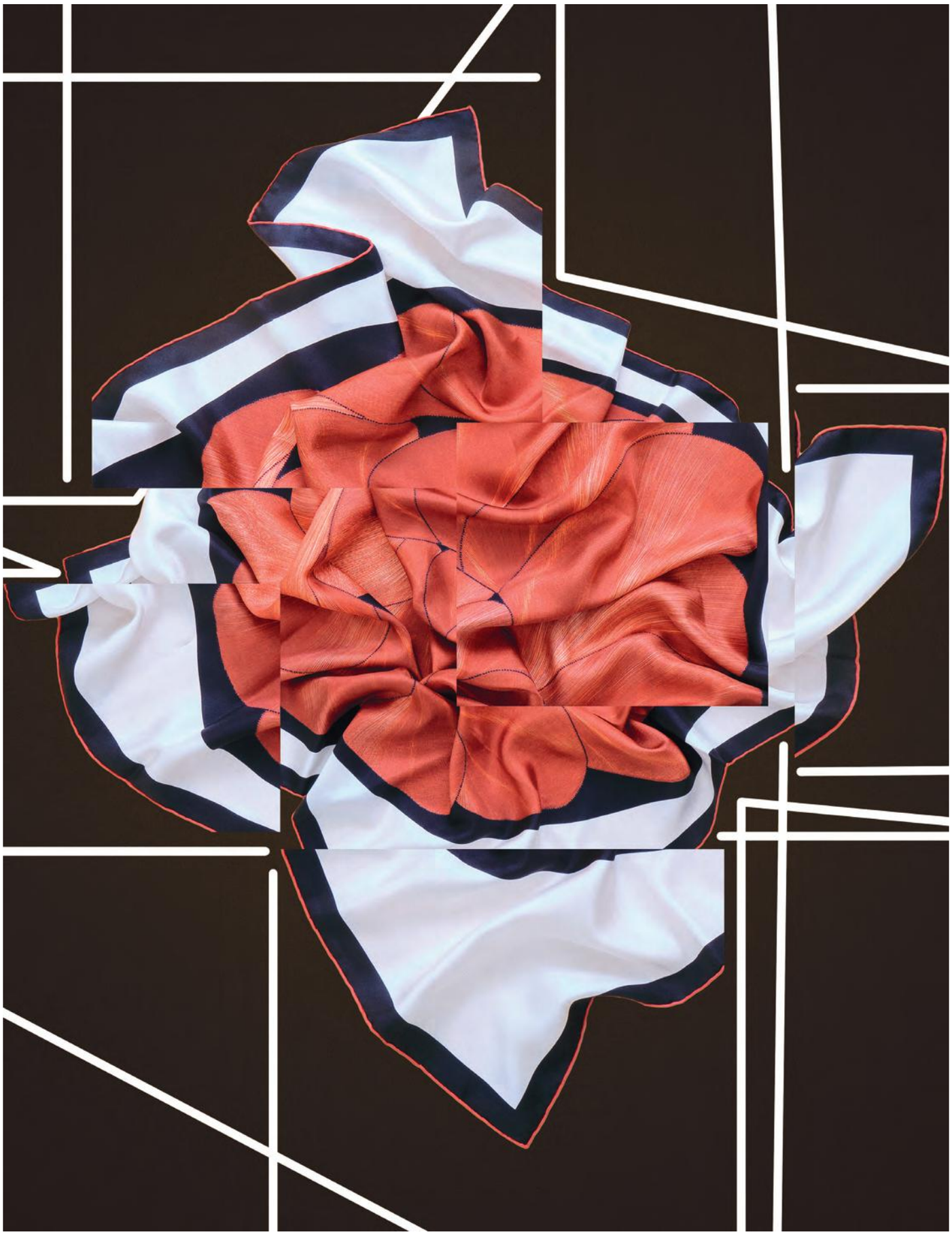

Beyaz zeminde kırmızı desenli fular, Vakko.

MUTFAKTAKİ İSRAF

Yazı: Utku Kuran

Dünya Tarım Örgütü'nün raporlarına göre, evde kompost tekniğini uygulamak, hane başına yılda 150 kilograma kadar gıda atığının doğru şekilde değerlendirilmesini sağlıyor.

Günümüzde gitgide artan gıda israfı, bilim insanlarının, tüketicilerin ve çevre aktivistlerinin dikkatini çeken karmaşık bir sorun haline gelmiş durumda. Dünyada üretilen tüm gıdaların üçte biri her yıl çeşitli şekillerle kayboluyor veya israf ediliyor. Bu da yılda 1 trilyon dolar değerindeki gıdanın çöpe gitmesi demek. Varsayım olarak, küresel ölçekte gıda atıklarının tamamı bir ülke tarafından israf edilmiş olsaydı, sera gazı salınımına sebep olan ülkeler arasında Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra üçüncü sıraya yerleşirdi; bu da yaklaşık olarak 3.3 milyar ton karbondioksit tüketimi demek. Peki, gıda israfı nasıl oluşuyor ve bu durumu önlemeye yönelik adımlar neler olabilir?

2021 yılında yayınlanan Gıda İsrafı Endeksinin akabinde her yıl yaklaşık 931 milyon ton gıdanın çeşitli yollarla israf edildiğini öğrendik. Bu miktar, küresel ölçekte baktığımızda dünyanın toplam gıda tüketiminin %17'sine denk geliyor. 821 milyon insanın açlık sınırının altında yaşadığını, 3 milyar insanın ise sağlıklı besine ulaşamadığını düşündüğümüzde, problemin ne denli ciddi bir boyutta olduğunu çok daha iyi anlayabiliriz şüphesiz.

Bu endekse göre gıda israfının önemli çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerinin olduğu aşikar. Çevre açısından bakarsak, çöpe giden her besin bir üretim sürecinden geçtiği için israfı, boşa giden su tüketimi ve karbondioksit salınımı anlamına geliyor. Öte yandan, çoğu tüketilmeden çöpe giden gıdalardan oluşan atık, belediye katı atık çöplüklerinin önemli bir bölümünü oluşturuyor. Düzenli depolama alanlarında ve çöplerde biriken gıdaların yaydığı metan, atık sektöründeki en büyük sera gazı salınımı kaynaklarından da birisi. Gıdaların sofraya gelmeden atık haline dönüşmesinin ardında yetersiz hasat teknikleri, kötü hasat sonrası eksik yönetim ve lojistik, uygun altyapı, işleme ve paketleme eksikliği gibi sorunlar da var.

Gıda israfını önlemek ve azaltmak, Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen 2030 sürdürülebilirlik hedefleri kapsamında 12. hedefin altında üçüncü madde olarak karşımıza çıkıyor. 12. sürdürülebilirlik hedefinin de altını çizdiği gibi gıda israfını engellemek için asıl hedef, hasat sonrası kayıplar da dahil, üretim ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarını azaltmak. 2030 yılına kadar perakende ve tüketici gruplarında kişi başına düşen gıda israfını en azından yarıya çekmek de hedeflerden bir diğeri. Gıda kaybı ve israfını azaltmak aynı zamanda gıdaya ulaşımı zor olan coğrafyalarda yaşayan toplulukların gıda güvenliği durumunu iyileştirmek ve gıda

üretim faaliyetlerinin çevresel karbon ayak izini azaltmak yolunda kritik öneme sahip. Gıda israfı tüm dünyada yaşanan bir hadise olsa da gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki israfın boyutu, bu konuyu bir kez daha düşünmemize neden oluyor. Zira Avrupa ve Kuzey Amerika'da kişi başına düşen gıda israfı yılda 95-115 kilogram arasındayken, Sahra Altı Afrika ile Güney ve Güneydoğu Asya'da israf yılda sadece 6-11 kilograma denk geliyor. Bu da her yıl gelişmiş ülkelerde çöpe giden gıdanın neredeyse, Sahra Altı Afrika'nın yıllık net gıda üretimi olan 230 milyon tona denk geldiğini gösteriyor.

Küresel ölçekte, özellikle Kuzey Amerika ve Avrupa kıtasında gıda israfı diğer ülkelere göre çok daha düşündürücü ve vahim boyutta olsa da gıda israfını en aza indirme yolunda hepimizin atacağı adımlar var. Cuma akşamı gittiğimiz bir restoranda tabağımızı bitirmek, arkadaşlarımızı davet ettiğimiz akşam yemeklerinde iyi bir planlamayla gıda israfını en aza indirmek gibi... Yapılan araştırmalar %60'a varan bir oranla en büyük gıda israfının hanelerden geldiğini gösteriyor. Geri kalan yüzdelik ise perakende (çoğunlukla süpermarketler), servis ve hizmet (restoranlar) sektöründen kaynaklanmakta. Gıda israfını 2030'a kadar yarıya indirme hedefine ulaşmak, gıda güvensizliği ve çeşitli

Küçük kusurlu meyve ve sebzeler, Mainz kırsalındaki tarlalarda çürümek üzere atılıyor. Almanya'da kişi başına her yıl ortalama 55 kg gıda çöpe atılıyor.

sebeplerle dünyada artan açlığın ortadan kaldırılması için de bize bir yol haritası sunuyor. Gıda israfını azaltmaya başladığımız gün, daha sürdürülebilir su yönetimine hem deniz hem de kara ekosistemlerinin sağlığının iyileştirilmesine dolaylı yoldan da olsa katkı sağlamış olacağız. "Gıda israfını azaltmak, sera gazı salınımlarını düşürürken, orman arazilerinin tahribatını en aza indirir. Gıdaya erişilebilirliğini artırması, dünyadaki gıda krizinin etkilerini azaltıp küresel durgunluk dönemlerinde ülkelere ve dünyaya para tasarrufu olarak geri dönecektir" diye ekliyor Birleşmiş Milletler Çevre Programı Direktörü Inger Andersen. Andersen'in de altını çizdiği üzere gıda israfını azaltmaya yönelik çalışmalar sürdürülebilirlik açısından hem dünyamızın hem de yeni nesillerin geleceği için büyük bir öneme sahip.

Bu bilgilerin ışığında elbette gıda israfını önlemek ve azaltmak için yapabileceğiniz birçok farklı önlem var. Bunların başında yukarıda da belirttiğimiz gibi daha özenli yemek planlaması, alışveriş ve beslenme tutumu geliyor. Evinizin günlük ihtiyaçlarına göre alışveriş yapmak, anlık satın alımları azaltmak, yiyecekleri uygun şekilde sakladığınızdan emin olmak ve mevsimsel sebze ve meyve ürünlerini tüketmek yapabilecekleriniz arasında. Fazlası olan gıdaları çöpe atmak yerine

daha sonra kullanmak üzere dondurucuda saklamak veya besinleri kompost olarak değerlendirmek de mümkün. Günümüzde tüm gıda israfının çok düşük bir yüzdesi kompost haline dönüştürülmekte. Kompost özellikle işlediğiniz veya balkonunuzda baktığınız bitkileriniz var ise toprağın verimini artırmak için oldukça faydalı bir yöntem. Toprağın mineral bakımından zenginleşmesi ve nemin tutulmasına yardımcı olması, kimyasal gübre ihtiyacını azaltması, saksıdaki faydalı bakteri ve mantarların üretimini teşvik etmesi gibi birçok faydası var. Bunun yanında atık depolama alanlarından metan salınımlarını azaltıp karbon ayak izinizi azaltmanıza katkı da sağlar. Dünya Tarım Örgütü'nün raporlarına göre, evde kompost tekniğini uygulamak, hane başına yılda 150 kilograma kadar gıda atığının doğru şekilde değerlendirilmesini sağlıyor.

Atık çukurları, şehirden gelen atıkların toplanıp geri dönüşüm için bertaraf ve tasnif edildiği yerler.

Kompostlama yönetimi yanında, tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirmek de gıda israfını ve atığı en aza indirmemize mutlaka yardımcı olacaktır. Örneğin alışverişlerimizi mümkün olunduğunca yerel market veya pazarlardan gerçekleştirebiliriz. Mahallemizdeki pazarları tercih ederek hem yerel üreticiyi desteklemiş hem de süpermarkette satılan yabancı ülke menşei olan ürünlerden çok daha kısa bir yolculuk geçirmiş mevsimlik sebzeleri almış oluyoruz. Tedarik zincirinde yolun kısalması, daha az atık ve daha az karbon salınımı anlamına geliyor. Fakat bu noktada elbette belediyeler ve karar alıcılar, pazar veya çiftlik ürünlerini, süpermarketlerin kalite standartlarına uymak zorunda kalmadan tüketiciye daha yakın noktalara taşıyarak yerel ürünlerin tercihini kolaylaştırmalı. Küçük çiftçilerin doğrudan alıcılarla bağlantı kurmasına yardımcı olarak gıda tedarik zincirini güçlendirmek bu noktada yerel belediyelerin

önceliği haline getirilmeli. Bu uygulamaları gerçekleştirdiğimiz vakit her bir paydaş, çözümün bir parçası haline çok kolaylıkla gelebilir.

Bu çözümlerin yanında yerel belediyeler aracılığı ile ticari kuruluşlar, sivil inisiyatifler, farklı organizasyonlar güvenlik, lezzet ve besin değeri açısından hala iyi olan ancak ıskartaya çıkartılmış ürünleri farklı yerlerden toplayarak daha sonrasında ucuz olarak satmak veya kullanmak için farklı restoranlar ile birlikte iş birliği gerçekleştirebilirler. Buna en yakın örneklerden biri, birçok ülkede uygulama ağını geliştiren "Too Good To Go" uygulaması. Çöp kutusuna gidecek yiyecekleri daha ucuz bir fiyata satın alabilmeye olanak sağlayan uygulama, geçtiğimiz yıl 31.1 milyon dolar yatırım aldı. Diğer bir örnek de Kopenhag'da bulunan ve farklı bir konsepti olan "Banana" adında bir dondurma dükkanı. Dünyanın en çok israf edilen meyvesi muzu, şeker ve süt ekleyerek dondurmaya dönüştüren dükkan, görünümü nedeniyle çöpe gitmek üzere olan "çirkin" veya olgun, kahverengileşmiş muzları özellikle seçiyor. Şaşırtıcı olan şey ise çoğu tüketicinin "bozulmuş" olarak gördüğü muzların "Banana" için çok değerli olması. Kahverengileşmiş ve çok yumuşamış bu muzlar diğer muzlara oranla daha şekerli olduğu için dondurma üretimi için daha uygun. "Banana" atılmak üzere olan muzları

Bir yıl önce hasat edilen meyve yığınları bir sonraki yılın mahsulü için gübre olarak kullanılmak üzere bekletiliyor.

farklı bölgelerden toplayarak gıda israfını etkili bir şekilde azaltmayı amaçlıyor. Fakat elbette bu tip girişimler sadece muz değil, her türlü meyve ve sebze için de uygulanabilir diye ekliyor "Banana" kurucusu Christian Cordius.

Bu uygulamaların yanında devletlerin de eğitim sistemlerinde bu konuya yer vermeleri de önemli. Her ülke bu konuyu eğitime adapte ederek, vatandaşlarına israfın ve gıdaları çöpe atmanın kabul edilemez olduğunu anlatmalı. Dünyamızın doğal kaynaklarının sınırlı olduğunu düşünürsek, artan dünya nüfusunu beslemek için gıda üretimini artırmaktan ziyade gıda israfını ve çeşitli kayıpları azaltmanın çok daha etkili olduğunu söyleyebiliriz. Gıda İsrafı Endeksi Raporu da bize bunu söylüyor. Sürdürülebilir yaşam, seçimlerimizin doğamızı ve çevremizi nasıl etkilediğini anlamak ve doğayla beraber sağlıklı yaşamanın yollarını bulmak anlamına geliyor. Yaşadığımız iklim krizinin etkilerini azaltmak ve çözümün birer parçası olmak istiyorsak, buna tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirerek mutfağımızdan başlayabiliriz. Gıda israfının azaltılmasına katkı sağladığımız gün, gıda güvenliğini artırmaya katkı sağlamış, karbon ayak izimizi düşürmüş, para tasarrufu sağlamış, toprak, su, biyolojik çeşitlilik ve atık yönetim sistemleri üzerindeki baskıları da azaltmış olacağız.

Madonna, 1985 dolaylarında.

DERİ CEKET SEZONU

Yazı: Kristin Fındıkoğlu

Alexander McQueen, Sonbahar 2022.

Prada, Sonbahar 2022 defilesinden.

Modanın mevsimsel döngüsünde her sonbahar sezonunda karşımıza çıkan deri ceket, aslında zaman mefhumu olmayan bir dış giyim ürünü. Tasarlandığı ilk günden bu yana gardıroplardaki yerini başka bir rakibe devrettiği görülmedi. Bunun en önemli sebeplerinden biri fonksiyonelliği olsa da giyildiği anda insanı havalı hissettiriyor olmasının başarı grafiğindeki payı göz ardı edilemez. Dolayısıyla bu bağın psikolojik boyutunu da hesaba katmak gerekiyor. Havaların bir hayli belirsiz ilerlediği mevsim geçişlerinde bir panzehir işlevi gören deri ceket, risksiz bir seçenek olarak en üst sıralarda yer alıyor. Ne terletiyor ne de üşütüyor ve hiçbir zaman yanılgıya uğratmıyor. Günün her saati görünümlere eşlik edebiliyor oluşu da onun bonusu. Çoğu stile uyum sağlayabiliyor ve gündüzden geceye aktarımı en kolay tasarımlardan biri.

Tarihi, birçok dış giyim ürününde olduğu gibi askeri üniformalara dayanan deri ceketler ilk kez Birinci Dünya Savaşı'nda Alman pilotların üzerinde görülüyor. O gün bugündür yerini gardıroplarda sağlamlaştırıyor. Deri ceketin moda jargonuna girişi ve halka arzı ise 1928 yılında tasarımcı Irvin Schott tasarımı ile gerçekleşiyor. İngilizcede *motorcycle* olarak bilinen ve Schott'un favori sigara markası Perfecto'dan esinlenerek isimlendirdiği tasarım farklı imajları temsil etmeye Hollywood aracılığıyla başlıyor. İlk kez beyaz perdede Marlon Brando'nun 1953 yapımı *The Wild One* isimli filmde giydiği deri ceket, oyuncunun canlandırdığı karakter ile özdeşleşiyor ve isyankar bir personayı temsil etmeye başlıyor. Nitekim ceketin bu kimliği rock and roll kültürünün üniformasına dönüşmesine sebep oluyor. Rock müzik grupları ceketleri çivi ve rozet gibi metal aksesuarlarla kişiselleştiriyor. Blondie gibi şarkıcıların da bu trendi benimsemesiyle ceketin unisex yönü iyice desteklenir hale geliyor.

Louis Vuitton, Sonbahar 2022 koleksiyonundan.

Form konusunda her ne kadar deneysel bir süreç yaşanmış olsa da, Schott'un klasik Perfecto kalıbına çoğunlukla sadık kalınıyor. Öyle ki, 2022 yılında hala bir deri ceket prototipi olarak podyumlarda karşımıza çıkabiliyor.

Yeni sezonda bunu en iyi örneklendiren isimlerden biri Saint Laurent çatısı altında Anthony Vaccarello oldu. Markanın Sonbahar-Kış 2022 koleksiyonu, Perfecto ile özdeşleşen tüm detaylara sahip örnekler barındırıyor. Tabii ki belirgin Vaccarello güncellemeleri ile. Tasarımcının *oversized* formlarla yenilediği klasik deri ceket modeli, 80'lere ait detaylara sahip. Koleksiyonun genel ruhu gereği çoğunlukla gece elbiselerinin üstünde gördüğümüz deri ceketlerin sert doğası, kimi zaman büyük çiçek formlu broşlarla yumuşatılıyor. Siyahın belirgin şekilde önceliğe alındığı tasarımlarda, deri ceketler de tümüyle modele en çok yakışan renk olan siyahtan tasarlanıyor. Perfecto kalıbı gerek modelle özdeşleşen yakaları gerekse beldeki kemeri ile Vaccarello'nun tekrarladığı detaylardan.

Perfecto'dan şaşmayan isimlerden bir diğeri ise Alexander McQueen'ın kreatif direktörü Sarah Burton. Tasarımcı, %85'i geri dönüştürülmüş materyaller ile tasarlanan koleksiyonda deri ceketleri tıpkı Saint Laurent de olduğu gibi gece elbiseleri ile birleştiriyor hatta bununla da yetinmeyip tümüyle deri ceketten bir gece elbisesi tasarlıyor. Deri ceketin çok yönlülüğünün ön planda olduğu koleksiyon, tasarımın sınırsız seçenek sunduğuna dair en güncel analizlerden biri. Markanın teatral havası, deri ceket ve metal aksesuarlar ile realist bir havaya bürünüyor. Deri ceketin giyilebilirliği adeta koleksiyonun ruhunu belirliyor.

Maskülen feminen dengesinin analizine adanan Prada Sonbahar-Kış 2022 koleksiyonu içinse Miuccia Prada ve Raf Simons'un hemfikir olduğu konulardan biri deriye dış giyim özelinde başrol verilmesi. Markanın 90'lara ait koleksiyonlarından ilhamlar taşıyan yeni tasarımlarda, deri ceketin farklı kalıplarla işlendiği ve formları itibari ile maskülenlik ve feminenlik dengesinin bel kemiğini oluşturduğu söylenebilir. Prada ve Simons'un klasikleri sonsuz yenileme yetenekleri 100 yılı aşan tarihinde deri ceketleri de yeni gibi hissettirebiliyor. Nasıl mı? Tarif beklenmedik renkler, alışagelmişin dışında kalıplar ve tezat stiller şeklinde özetlenebilir. Siyahtan sıkılanlar için, markanın yeni sezonda deri ceketler için sunduğu alternatifler arasında çingene pembesi, yeşil ve camel gibi alternatifler bulunuyor. Markanın ters üçgen logosu ise, yakaların arkasında kendine yer buluyor.

Louis Vuitton da yeni sezon koleksiyonunda deri ceketleri önceliğe alan markalardan biri. Gömlek ve kravatlı androjen görünümleri tamamlayan farklı modellerdeki deri ceketler, koleksiyonda birden farklı kalıp ile karşımıza çıkıyor. Hatta defilenin açılış *look*'unda kürklü yakalı bir versiyon tercih ediliyor. Defilede takım elbise ceketi formunda da çokça yer verilen deri ceketlerin ortak özelliği *oversized* formları. Markanın kreatif direktörü Nicolas Ghesquière "Materyaller açısından çok titiz bir tasarım süreci gerektirse de hareket özgürlüğü ve rahatlık odaklı bir koleksiyon olmasının hissedilmesini istiyorum." cümlesiyle, seçimine bir açıklama getiriyor. Bu kriterin Sonbahar-Kış 2022 koleksiyonlarının ortak noktası olduğu ve bir trend olarak izlenebileceği çıkarımı kolaylıkla yapılabilir.

Uzun lafın kısası yeni sezonda da deri ceket hakkında yanılmak çok zor. Zira tasarım bir gece elbisesinin üstünde de çingene pembesi renkte de *oversized* haliyle de her zaman çok iyi sonuç veriyor ve giyeni iyi hissettirme konusunda bayrağı hiçbir dış giyim parçasına devretmiyor. Bu sezon da yarışın galibi şimdiden belli, trendlere ayak uydurmak klasiklerden şaşmak anlamına gelmiyor. Deri ceketler bunun en iyi örneği.

The Wild One **filmi tanıtımında, Marlon Brando, 1953.**

HAVACILIK İBRELERİ

Yazı: Aylin Kumdagezer

saat

Breitling Navitimer B01 Chronograph 43.

Yüksek teknolojiyle özdeşleşmiş olsa da havacılığın ilk adımları, insanların uçurtmalar gibi havada süzülebileceği düşüncesiyle uçurtma tasarımıyla atılmıştı. Ve bu düşünce de bize bir ismi hatırlatıyor: Leonardo Da Vinci. Eskizlerinin çoğu kağıt üzerinde kalsa da sanatçı, insan fizyolojisini doğa kuramlarıyla birleştirerek bir bakıma "takıntı haline getirdiği" uçuş rüyasını gerçekleştirmek istemişti. Da Vinci'nin kanat çırpan insan figürü olan "ornithopter" modelleri yaşadığı dönemde teori olarak kaldı ama ilerleyen yüzyıllarda Wright kardeşlerin havacılık tasarımlarına örnek oldu.

Ardından havacılık terimi, keşifler ve serüvenlerle dolu tarihine ekstrem yolculuklar ekledi. Ekstrem kelimesinin altını çizmemizin nedeni, bu yolculuklarda yalnızca havacılık adına ilklerin yaşanmış olması değil, sosyolojik bazı tabuların da yıkılmış olmasıydı. Örneğin, kadın pilotlara tek başlarına uçma izni verildi. "Aviatrices" denen bu kadın pilotlar, her dönem her dalda ortaya çıkan ataerkil hegemonyayı havacılıkta kırmaya çalıştılar. Ve neticede herkesin ilk aklına gelen düşünce de şuydu: Da Vinci'nin çizimlerindeki figürler sadece erkeklere özel değildi.

Da Vinci'nin hayalini kurduğu eylem gerçeklik kazanır belki ama artık savaş muharebesinin ortasında yaşanır. Uçaklar A noktasında B noktasına ulaşım aracı niteliğini yitirmiş birer silaha dönüşmüştür. Tasarımın ihtiyaçtan doğduğu ya da fayda sağlama amacı taşıdığı düşüncesini yüksek saatçilikle açıklamak istersek, önceliğimizi pilot saatlerine verebiliriz. Pilot saatlerinin gelişimi bir anlamda savaşın gerekliliklerinin bir sonucu. Savaş öncesinde de balonlar ve zeplinler göğe yükseldiğinde pilotlara cep saatleri eşlik ediyordu. Bu durum göreceli olarak daha ağır hava araçlarının gelişmesiyle kimi zorlukları da beraberinde getirdi. Sorun yaratan vaziyetlerden biri modern havacılığın ilk günlerinde pilotların ellerini komutadan çekip ancak çeşitli akrobasi hareketleriyle cep saatlerini kontrol edebilmeleriydi. Oysa saate bakmak bu kadar zor olmamalıydı, özellikle de uçağın kontrolü sizdeyken. Brezilyalı pilot Alberto Santos-Dumont da bu düşünceyle yakın arkadaşı Louis Cartier'e uçuş sırasında cep saatini çıkarmaya çalışırken yaşadığı zorluklardan şikayet ediyordu. 1906'da Cartier,

2022 edisyonu ile Cartier Santos Dumont.

Santos-Dumont'un sorununa bir çözüm bulmuştu bile. Yüksek saatçiliğin ilk pilot saati Cartier Santos olur bu; daha sonra da horolojinin simgelerinden birine dönüşür.

Cartier'nin havacılık adımının ardından diğer saat üreticileri de bu fikri hızla benimser. Pilot saati kısa sürede kokpitin "olmazsa olmaz"ları arasında girer. Sadece Santos-Dumonts'a ayak uydurmak için değildir elbette. Havacılıktaki gelişmeler, uçakların uzayan mesafeleri ve yükselen irtifaları pilot saatlerinin gelişmesini sağlayan en önemli sebepler arasında. Zira pilotlar, zaman-hız formülünü hesaplamak, uçuşun bir sonraki adımına ne zaman geçileceğini belirlemek, ne kadar yakıt kaldığını hesaplamak ve genellikle havada daha güvenli olmak için saat ve pusulalara ihtiyaç duyuyorlardı.

1909 yılının Temmuz ayında Manş Denizi'ni geçen ilk uçağı kullanan Pilot Louis Bleriot, havacılık tarihine geçtiğinde yanında Zenith vardı. Bleriot'nun uçuşunu takip eden beş yıl içinde, Avrupa ve dünyanın geri kalanının çoğu, Birinci Dünya Savaşı'nın dehşetiyle yüz yüze geldi. Zeplinler ve gözlem balonları hala kullanılıyordu ama sonunda hızla gelişen uçaklara yenik düştüler. Saat ve pusulaların artık mühimmatların teslimatı için uçağı mümkün olduğunca doğru hedeflere yönlendirmek gibi başka görevleri de vardı. Bu durumda da uçakların kontrolünü sağlamak savaşın kazananı belirlemekle aynı anlama geliyordu. Neticenin ulusal ve evrensel sonuçlar doğuracağı bir senaryoda pilotun cep saati için ellerini kontrollerden çekmesi kabul edilemezdi. Santos-Dumont'u çözüm arayışına yönlendiren de aynı düşünceydi ama bir fark vardı: Dünya savaş halindeydi.

Birinci Dünya Savaşı sırasında çoğu hava muharebesi, uygun ekipmanın ve ışıkların olmaması nedeniyle gün içinde yapılıyordu. Bu yüzden saatlerin büyük miktarlarda lüminesansa ihtiyacı yoktu. Okunmasının kolay olması gerekiyordu sadece. Klasik siyah kadran ve büyük kontrastlı Arap rakamlarının pilot saatlerinde standartlaşmasının asıl nedeni de bu.

Birinci Dünya Savaşı'ndan kısa bir süre sonra saatler, pilotların uçuş sırasında yapmak zorunda olduğu görevlerin çoğunu üstlendi. Öte yandan pilot saatlerinin gelişimi havacılıkla eşleştirilmekle kalmadı, askeri kullanım için de bir alternatif yaratarak aşırı değişken iklimsel ve kinetik koşullar için donatılmaya başladı. Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği deneyimlerin sonucu olarak, ABD Donanması kaptanı Philip Van Horn Weems, bağımsız olarak ayarlanabilen bir saniye halkası tasarladı. Bu özellik, pilotların, saniye ibresini durdurmadan saatlerini radyo zaman sinyaliyle (radyo saatleri ve radyo kontrollü saatler için referans olarak kullanılabilecek hem sesli hem de makine tarafından okunabilir zaman kodu formu) doğru bir şekilde senkronize etmelerini sağladı. 1927'de, Paris'ten New York'a yaptığı başarılı uçuşun ardından Charles Lindbergh -ki kendisi Yalnız Kartal olarak da biliniyor- solo transatlantik uçuşunu tamamlayan ilk kişi olarak bir dünya rekoru kırdı. Havacıların gelecekte benzer uçuşları tamamlamalarına yardımcı olmak adına, küresel bir konumlandırma sistemi işlevi görecek Hour Angle sistemini geliştirmek üzere Weems ile iş birliği yaptı. Tek yapılması gereken bir gök cismi için Greenwich Hour Angle'ı bulmaktı. Hour Angle basit bir matematiğe dayanıyor: Dünya 24 saatte bir döndüğü ve bir daire içinde 360 derece olduğu için her saat on beş dereceyi temsil ediyor. Bu noktada Longines Lindbergh Hour Angle'a değinmek gerekiyor. Aynı zamanda bir pilot olan Longines'in ABD direktörü John P.V Heinmuller Lindbergh'in 1927'deki uçuşunda da görevliydi. Bu birliktelik ise 90 yıl sonra 2017'de 90 edisyon ile sınırlandırılacak The Lindbergh Hour Angle Watch 90th Anniversary modeli ile kutlanacaktı.

1932 yılında İngiltere'deki Heston Havalimanı'nda pilotlar saatlerini ayarlıyor.

Hazır söz Longines'ten açılmışken; Elinor Smith, 1931'de 32.576 feet uçuş yüksekliğiyle 30 bin feet rekorunu kıran; Amelia Earhart, 1932'de havacılık tarihinin aktarmasız transatlantik uçuşunu gerçekleştiren ilk kadın pilotların her ikisinin de tüm bu yolculuklarına Longines'in eşlik ettiğini belirtmeli. Bir diğer taraftan 1938 yılında 3 gün, 19 saat ve 14 dakikada dünyanın çevresini turlayan Howard Huges, Longines Siderograph kullanıcılarından biri. Hughes, saat seçimini, uçağındaki mürettebatı için Greenwich Civil Time ve Greenwich Sidereal Time'a ayarlanmış Longines kronometre modelinden; kendisi için ise Longines Second-Setting'den yana kullanmıştı. Bir sene sonra da hayatını kutup keşiflerine adayan Paul-Emile Victor, 7 hafta boyunca -40°C'de geçireceği buzul iklimindeki macerasında boylam hesaplamalarını Longines kronometreleriyle yapmıştı.

Yeniden pilot saatlerine dönecek olursak, 1936'ya gelindiğinde dünya ikinci kez savaş meydanına döndü. Havacılıktaki gelişmelerbirlikte uçakların her saatte ve kötü koşullarında uçması artık mümkündü. Bu ilerlemenin yüksek saatçilikteki yansıması Beobachtungsuhr ya da kısaltılmış hali ile B-Uhr olacaktı. Almanya'nın B-Uhr'u savaş boyunca görevde olduğu gibi Almanya, kronografları kapsamlı bir şekilde kullanan birkaç hava kuvvetinden biriydi. Savaş ile birlikte birçok markanın da taraf belirlediği bir gerçek ancak bu zamanda apolitik kalanlar da yok değil. Bunlardan biri de tarafsız bir duruş sergileyen Zenith, saatlerini hem Müttefik hem de Minfer Devletlere satıyordu. Saatlerinin temeli olarak 1939'da Fransız uçakları için kronometrik bir enstrüman olan Zenith Montre d'Aéronef Type 20 tasarımını kullandılar.

Savaşlarla birlikte kendini geliştirmek zorunda kalan pilot saatlerine ilgi daha sonraki yıllarda da devam etti. Marka bazında atılan adımların bir özetini çıkarmak istersek; 1939'da IWC sivil havacılık amacıyla ilk pilot saatlerini çıkardı. 1941, Breitling'in sürgülü cetvel bezelli Chronomat'ın ve 1955 ise Breitling Navitimer yılıydı. Aynı zamanda 50'liler Pan American World Airways veya kısaca Pan Am pilotları için ürettiği Rolex GMT-Master'ın çıkışına da tanıklık etti. IWC 90'lı yıllara, IW3711 Double-Chronograph ile giriş yaptı. 2005'te Bell & Ross, BR-01'i tanıttı ve çok sayıda marka pilot saatlerinde geçmiş izlerini modernize ederek yeniliklere devam etti.

Pilot saatlerinde 2022 yeniliklerine Cartier'den başlamanın doğru olacağını düşünüyoruz. 2018'de güncellenen Santos-Dumont, orijinal modelin saf tasarımına sadık. Alberto Santos-Dumont'tan miras kalanları besleyen üç yeni model ile marka bu seneki koleksiyonunu zenginleştiriyor.

Otomatik kurmalı Longines Spirit Zulu Time'ın deri ve paslanmaz çelik kayış versiyonları.

Cartier, yeni Santos-Dumont modellerinin kasalarını klasik kadranlarıyla birleştirirken serideki her model Romen rakamları ve cilalı ibreleri bir araya getiriyor. Aynı zamanda marka, üç modelde de kadran rengini kasasıyla eşleştiriyor. Santos Dumont 38 saatlik güç rezervini *inhouse* manuel kurmalı 430 MC kalibreden alıyor. Ayrıca 1920'lerin lake bezel saatinden esinlenerek modellere vintage bir hava ekleyen koleksiyon: çelik, pembe altın ve platin bazı olarak ayrılabilir.

Breitling kendi tarihinden klasikleri yenilemeye Navitimer ile devam ediyor. Navitimer'ın tanınmış tasarım kodlarını koruyan yeni koleksiyona baktığımızda modern değişimlerden söz etmeden geçemeyiz. Alternatif cilalı ve fırçalanmış yüzeyler, metal elementlerle etkileşime girerken COSC sertifikalı Breitling Manufacture Calibre 01 70 saatlik güç rezervi sağlıyor. Modeller çeşitli çaplarda (46, 43 veya 41 mm), iki kasa malzemesi (paslanmaz çelik veya 18 ayar kırmızı altın) ve kayış seçenekleriyle (yarı parlak timsah veya yedi sıralı metal bilezik) tamamlanıyor.

Ve son olarak, Longines Spirit Zulu Time ile Spirit koleksiyonunu genişleten Longines, havacılık konusundaki mirasına güveniyor. Farklı zaman dilimlerini gösteren Longines Spirit Zulu Time tasarımını ve adını markanın 1925 yılında ürettiği ilk çift zaman dilimi göstergeli modelinden

Sağ üstte: Longines Spirit Pioneer Edition.

alıyor. Bu modelin kadranında, havacıların ve askerlerin kullandığı evrensel saati temsil eden "Z" harfine atfen Zulu bayrağı bulunuyordu. Zaman dilimi göstergesi, gücünü, Longines'in kendi geliştirdiği, silikon pandüllü yeni kalibreden alıyor. Diğer zaman dilimleri ise yine 24 saatlik dilimiyle işaretlenmiş çift yönlü döner bezelle ve 24-saatlik ibre ile gösteriliyor. 72 saate kadar yedek gücü olan bu yeni mekanizma, COSC (İsviçre Resmi Kronometre Test Enstitüsü) kronometre sertifikasına sahip.

Kadranda ise Longines tarihinde en üstün kaliteli mekanizmanın göstergesi sayılan beş yıldız yer alıyor. Parlak, mat, cilalı veya kabartmalı Longines Spirit Zulu Time modelleri, titiz işçilikleri, özenli detayları ve estetik görünümleriyle öne çıkıyor. 42 mm çelik kasayı; değiştirilebilir paslanmaz çelik kayış veya değiştirilebilir kahverengi, bej veya mavi deri kayış tamamlıyor. Bu kayışların tümü maksimum konfor için yeni geliştirilen hassas ayar sistemine sahip katlanır tokayla birlikte geliyor. Longines Spirit koleksiyonuna yeni bir Grade 5 titanyum kronograf ekliyor. Mat siyah kadranın ibreleri neon yeşili dikişli siyah sentetik kayışla eşleştiriliyor. 42 mm titanyum kasa ile Longines Spirit Pioneer Edition, yaklaşık 66 saatlik güç rezervine sahip kendinden kurmalı kalibre L688.4 ile çalışıyor.

Nancy Cunard, 1932, New York.

AFRİKA'DAN ÖĞRETİLER

Yazı: Talya Fındıkoğlu

Tutankhamun Mezarı'ndan çıkan *scarab* (Eski Mısırda kutsal sayılan böcek) bileziği.

1960'ların hippi tasarımlarından ilham alan bilezik, Aurélie Bidermann.

Üstte: Kenya'nın kuzeyindeki Samburu bölgesinde yaşayan Samburu Kabilesinde takılan bilezikler.

Afrikalıların bundan tam olarak 75.000 yıl önce takı takmaya başladığı bilinmekte. Güney Afrika'daki Blombos Mağarasında arkeologların keşfettiği bezelye boyutundaki sümüklü böcek kabukları, Afrikalılar tarafından boncuk olarak kullanılıyordu. Aynı şekilde Doğu Afrika'da ise 40.000 yıl öncesinden kalma deve kuşu yumurtalarından boncuklara rastlandı. Mücevher tarihçesinde kilit bir öneme sahip olan kıtada bulunan antik dönem takılarına dünyanın en büyük müzelerinde odalar ayrılması boşuna değil. Afrika takılarını sadece kabilelerle özdeşleşen boncuk işleri ile sınırlamamak gerek. Antik Mısır başlı başına mücevher kültürüne yön vermiş bir ülke. Nitekim Mısırlıların renklere olan düşkünlüğü ve sembolik seçimlerinin etkileri tüm diğer bölgelere yayılmış durumda. Zenginlik ve statü göstergesi olan kırmızı renk, Kleopatra'nın değerli taşlar ile tasarlanan takılarını çözümlerken önemli bir referans. Aynı şekilde sarı renk güneşle özdeşleştiği için firavunlar için tasarlanan mücevherlerde materyal olarak genelde altın kullanıldığını görüyoruz. Bu renk kodlarına hakim olmak kıtanın mücevher kültürünü çözümleme konusunda bir hayli önemli.

Afrika kabilelerinde değerli taşlar yerini çoğunlukla doğal materyallere bıraksa da renklerden vazgeçmek için bu bir sebep değil. Kemik, hayvan dişleri, tohumlar, deniz ve yumurta kabukları, fildişi, ahşap ve doğal boyalar ile renklendirilen taşlar kabilelerin takı tasarımlarında kullandığı organik materyallerden sadece bir kısmı. Afrikalılar için takılarda kullanılan materyallerin organik olması kritik bir öneme sahip. Zira geri dönüştürülebilen ve yeniden kullanıma imkan veren bu materyaller kabilelerin birbirinden ayrışması için de kullanılıyor. Doğanın renklerinin takıların stilini belirlediği organik bir yaklaşım söz konusu.

13. yüzyıl itibari ile bazı yarı değerli ve değerli materyallerin çeşitli kabileler tarafından kullanılmaya başladığını görüyoruz. İlk akla gelen, bir Nijerya kabilesi olan Yorubaların bronzu takı tasarımlarına entegre etmeleri. Altın gibi değerli madenler ise çoğunlukla kabile liderlerinin veya kraliyet ailelerinin kullanabildiği materyallerden. Özellikle Batı Afrika ülkelerinden Senegal, altın işçiliğinde ayrışıyor. Afrika denildiğinde akla gelen renkli boncuklar ise coğrafyanın doğusu ve güneyine ait. En eski boncuklu mücevherlerin Libya'da tasarlandığı biliniyor.

Saint Laurent, Sonbahar 2022 defilesinden.

Bilezik, Bottega Veneta.

Zulu, Masai ve Turkana kabileleri özellikle boncuk işlerinde ayrışıyor. Renkli yarı değerli taşlar da sembolik anlamları sebebi ile iplere dizilen materyallerden. Kabileler ile özdeşleşen bir diğer mücevher anlayışı ise çoğunlukla boyunları ve bilekleri süsleyen heykelsi ve büyük tasarımlar.

Bütün bu mini tarihçe aslında sezonun mücevher trendlerinden en belirgin olanını anlamlandırmak için. Afrika kültürüne ait heykelsi tasarımların modern iz düşümlerine Sonbahar/Kış 2022 defilelerinde çokça yer veriliyor. Markaların Afrika'dan en belirgin olarak adapte edilen referanslardan biri üst üste çoklu olarak takılan bilezikler. Etro için bu marka ile özdeşleşen ve Afrika ile bağ kurmayı kolaylaştıran ikat ve leopar kumaşlarını kalın bileziklere entegre etmekten geçiyor. Markanın kreatif direktörü Veronica Etro, kıyafetlerden rol çalmayan ve

Üstte: İkat ve leopar kumaşlarını kalın bileziklere entegre eden, Etro.

benzer desenler ile görünüme uyumlanan kumaşlardaki renk ve desenler aracılığıyla Afrika'nın renklerine referans veriyor. Kimi zaman bu denkleme yarı değerli taşlarla bezenen bronz bilezikler ve boncuklu bileklikler de dahil oluyor. Böylelikle markanın bohem ruhu, Afrika'nın kabile kültürü ile ortak bir paydada buluşabiliyor.

Saint Laurent cephesinde ise koleksiyondaki takıları çözümlemek için bazı ek bilgilere ihtiyaç var. Markanın kreatif direktörü Anthony Vaccarello, uzun gece elbiseleri ile birleştirdiği çoklu kalın bileziklerin ilhamını İngiliz sosyetesinin önemli figürlerinden yazar Nancy Cunard'dan alıyor. Bir dönem sanatçı Man Ray'in de ilham perilerinden olan Cunard, Afrika'dan aldığı bileziklerin koleksiyonunu yapmasıyla biliniyor. Avangard bir stile sahip Cunard, özellikle mücevher seçimleri

Etro, Sonbahar 2022 koleksiyonundan.

Chloé, Sonbahar 2022.

Üstte: Alüminyum, bronz ve çelik bilezik, Balenciaga.

ile 20'lere ait bir ikon olarak kabul ediliyor. Çoğunlukla ahşap ve kemikten bilezikler ile dönemin mücevher algısını yeniden yapılandıran Cunard, bilezikleri iki kolunda da dirseğine kadar gelecek şekilde takmayı tercih ediyor. Tıpkı Saint Laurent'in Sonbahar/Kış 2022 koleksiyonunda Vaccarello'nun esinlendiği gibi. Ahşabın yanı sıra gümüş ve altın kaplama modellerin de göze çarptığı koleksiyon, takı özelinde maksimalizm kotasını bileziklerden yana kullanıyor.

Kabile kültürüne ait heykelsi takıları minimal ölçekte de koleksiyonlarında hissettirenler yok değil. Chloé bu markalardan biri. Gümüş ve mermerin bir arada kullanıldığı kalın bilezikler, yalın *look*'ların tamamlayıcısı olarak kullanılıyor. Gümüş ve mermer gibi doğal materyaller, Afrika'nın organik seçim stratejisini andırıyor. Doğaya saygı başlığının mücevher trendlerini de şekillendirdiği günümüzde, marka algısını bu doğrultuda şekillendirenlerden. Doğal tonlara sahip tasarımlar, doğaya ait materyallerden takılar ile aynı dili konuşuyor.

Yeni sezonda moda markaları koleksiyonlarındaki takı tasarımlarında Afrika'nın bu konudaki sınırsız olan ilham rezervlerini kullanma kararı alıyor. Kültürün çok yönlü oluşu farklı yorumlamalara açık bir alan yaratıyor. Başlı başına sadece ülke ile özdeşleşen bilezikleri bile yeniden düşünmenin birçok yolu var. Her ne kadar sonbahar sezonunda kollar kapanmaya başlasa da bu bileziklere yönelmeye engel değil. Hatta Saint Laurent örneğinde olduğu gibi trikoların ve gece elbiselerinin üstünde çoklu kullanımı başlı başına bir trend olarak yaygınlaşabilir.

YAPI KREDİ MÜZESİ 30. YILINI "ÖLÜMSÜZ YÜZLER" SERGİSİYLE KUTLUYOR

Yazı: Derya Sayın

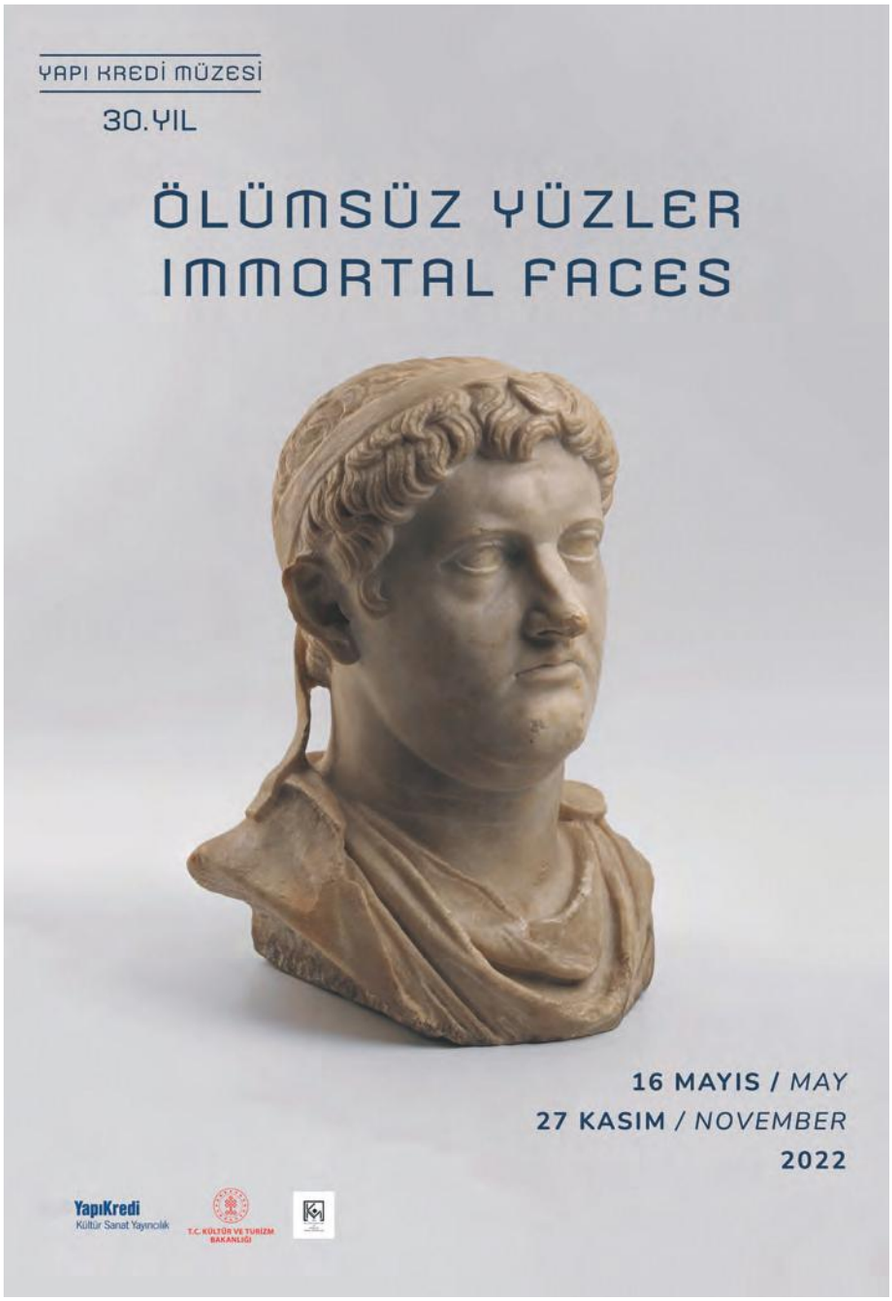

Ölümsüz Yüzler
sergi afişi.

1992 yılında kurulan Yapı Kredi Müzesi, bu yıl otuzuncu yılını geride bıraktı. Müzemizin otuzuncu yıldönümünü kutlamak için Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM)'un 2022 yılı için belirlediği Müzeler Günü teması olan "Müzelerin Gücü"nden ilham alarak bir sergi hazırladık. İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Sadberk Hanım Müzesi iş birliğinde gerçekleşen sergi 16 Mayıs'ta kapılarını sanatseverlere açtı. Sergi 27 Kasım 2022'ye kadar Yapı Kredi Müzesi'nde görülebilecek.

Yapı Kredi Müzesi
1944 yılında Yapı Kredi'yi kuran Kazım Taşkent, Atatürk'ün "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir" sözünü ilke edinmiş, bu nedenle banka bünyesinde "kültür ve sanat müşavirliği" bölümünü kurmuştu. 1950'lerin başından itibaren oluşturulmaya başlanan Yapı Kredi koleksiyonları, yurt içi ve yurt dışında düzenlenen müzayedelerin yanı sıra özel koleksiyonlardan da satın alma yoluyla gittikçe büyüyerek, banka bünyesinde 1992 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı özel bir müzenin kurulumuna da ön ayak oldu.

Nümismatik ve etnografik olarak ikiye ayrılan müze koleksiyonlarının kalbini aralarında sikke, madalya ve nişanların bulunduğu, 55.000'i aşkın eserle nümismatik koleksiyonu oluşturuyor. Kronolojik bütünlük

bakımından dünyanın önde gelen özel koleksiyonları arasında olan Yapı Kredi Müzesi nümismatik koleksiyonu, Antik Yunan ve Roma, İslam devletleri, Bizans İmparatorluğu, Anadolu Türk Beylikleri, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti paralarının da içinde olduğu geniş bir coğrafyanın 2600 yıllık tarihini belgeliyor. Geçtiğimiz yıl yenilenen teşhirini ziyaretçilerle buluşturan müzede bu zengin sikke koleksiyonundan seçilmiş 250 adet elektron, altın, gümüş ve bakır örnekleri görmek mümkün.

Müzenin koleksiyonlarının geri kalanını ise Türk-İslam kültürüne ait eserlerin bulunduğu etnografya bölümü oluşturuyor. 16. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar farklı dönemlere tarihlenen bini aşkın eser bu koleksiyonda bir araya geliyor. Bu eserler arasında tombak ve gümüş objelerin oluşturduğu madeni eserler, Karagöz-Hacivat temsillerinin bulunduğu gölge oyunu eserleri, kadın kıyafetleri, cep saatleri, teşbihler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel eşyaları bulunuyor.

Ölümsüz Yüzler Sergisi

İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonlarından ödünç alınan Antik Çağ mermer heykeltıraşlık eserleriyle Yapı Kredi Müzesi sikke koleksiyonundan seçilen eserlerin birlikte sergilendiği *Ölümsüz Yüzler* sergisi Yapı Kredi Müzesi'nin kuruluşunun 30. yılı nedeniyle düzenlendi. "Müzelerin Gücü" temasından yola çıkarak hazırlanan sergi Antik Çağ'ın güç sembollerini üç farklı kategoride ele alıyor: tanrı/tanrıçalar, imparatorlar ve kahramanlar. Sergi bu sembollerin izinde üç ana bölüme ayrılıyor. Bu bölümlerde tanrı/tanrıça, imparator veya kahramanların betimlendiği heykel başları, üzerlerinde yine bu güç figürlerinin tasvir edildiği sikkelerle birlikte sunuluyor. Bu sayede hem farklı müzelerin koleksiyonları hem de farklı tipte arkeolojik eserler birbirleriyle diyalog kurmuş oluyor. Sergide güç sembollerinin yanı sıra Antik Çağ mermer heykeltıraşlığı ve sikke darpçılığı da anlatılarak eserlerinde ölümsüzleştirdikleri figürler gibi ölümsüzleşen zanaatkarların da hikayesine değiniliyor.

***Ölümsüz Yüzler* sergisinden genel görünüm.**

Yontucular ve darpçılar

Arkaik Dönem'de Mısır'la askeri ve ticari ilişkilerde bulunan Yunanlar, burada doğal veya anıtsal boyutlarda, sert taşlardan yapılmış insan heykelleriyle karşılaşırlar. Mısırlılardan heykel işleme teknikleri, heykel yontmada kullanılan aletleri ve vücut oranlarını öğrenen Yunanlar bu öğretileri kendi sanatlarına uyarlar ve geliştirirler. Örneğin katı duruşlu, cepheden betimlenmiş, çıplak genç erkek heykelleri (kouros) ve

Çelenkli Dionysos Başı, MS 2. yüzyıl, Mermer, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Koleksiyonu.

giyimli kadın heykelleri (kore) Mısırlıların etkisi altında gelişen heykel tiplerine örnek olarak verilebilir. Ancak Yunan heykeltıraşlar mermere teknik hakimiyette öyle bir mükemmelliğe ulaşırlar ki heykel sanatıyla tanışmanın ardından geçen yaklaşık 150 yıl içinde hiçbir antik kültürün erişemediği kadar teknik ve üslup ustalığına erişerek canlı ve hareketli heykeller üretir ve adeta mermeri dile getirirler.

Klasik Dönem heykel repertuarı ideal vücutlu atlet veya tanrı ve tanrıça heykellerinden oluşur. Nitekim Helenistik Dönem'e gelindiğinde konular çeşitlenmeye başlar. Artık heykel sanatında yaşlılık gibi vücut yapısında ideal olmayan görünümler, sarhoşluk gibi olağandan farklı haller veya şiddetli hareket ve duygular da görülmeye başlar. Bu dönemde heykel sanatına gerçekçilik hakimdir. Bununla birlikte, mermer ile betimlenen figürler de çeşitlenmeye başlar. Klasik Dönem'de yoğunlukla çalışılan atlet ve tanrısal figürlerin yanı sıra kral, hatip ve filozof gibi gerçek insan portreleri de repertuara dahil olur. Birçok figürden oluşan grup portreleri de yaygınlık kazanır.

Roma Cumhuriyet ve İmparatorluk dönemlerinde gelindiğinde ise genellikle imparatorlar ve ailelerinin portre heykellerinin ön plana çıktığı gözlemlenir; imparatorun veya aile fertlerinin portrelerinde bulunan saç, sakal ve bazı yüz karakteristikleri dönemin portre modasını da belirleyen en önemli

Tanrı Dionysos'un betimlendiği sikkeler, Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu.

faktörlerdendir. Roma heykel sanatında Klasik ve Helenistik dönemde Yunanların ürettiği özgün başyapıtların kopyaları da üretilmeye başlanır. Örneğin Myron'un ünlü Disk Atan Atlet (Diskobolos) heykelinin kopyası bu geleneğe bir örnektir.

Antik Çağ'da darp edilen sikkeler ticari kullanımlarının yanı sıra, dönemin sosyokültürel ve sanatsal hayatına da ışık tutan objelerdir. Erken Lidya sikkelerinde tanrı, tanrıça ve hükümdar betimleri yer almaz, ancak Arkaik Dönem'den itibaren sikke tasarım programında bir değişikliğe gidilir. Sikkelerin darp edildikleri kentlerin koruyucu tanrı ve tanrıçaları sikkelerin üzerinde yer almaya başlar. Klasik Dönem'e gelindiğinde ise sikke tasarım repertuarı genişler, artık portre tasvirleri de tasarım programının bir parçası olur. Anadolu'da hüküm süren Pers satraplarının (vali) portrelerinin sikkeler üzerinde betimlenmesiyle başlayan bu tasvir geleneğinin bilinen ilk örneği Lydia ve İonia satrabı Tissaphernes'e (MÖ 445 – 395) aittir. Bu sikkelerin ön yüzlerinde Tissaphernes'in profilden tasvir edilmiş portresi bulunurken sikkenin arka yüzünde lir veya baykuş gibi Yunan kültürüne ait motifler bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere bu sikkeler Anadolu-Yunan asıllı sikke ustaları tarafından darp edilmiştir.

Sikkelere portre basma geleneği Helenistik Dönem'den itibaren yaygınlaşır. Bu geleneğin yaygınlaşmasındaki en önemli etken Büyük İskender'in generalleri olmuştur.

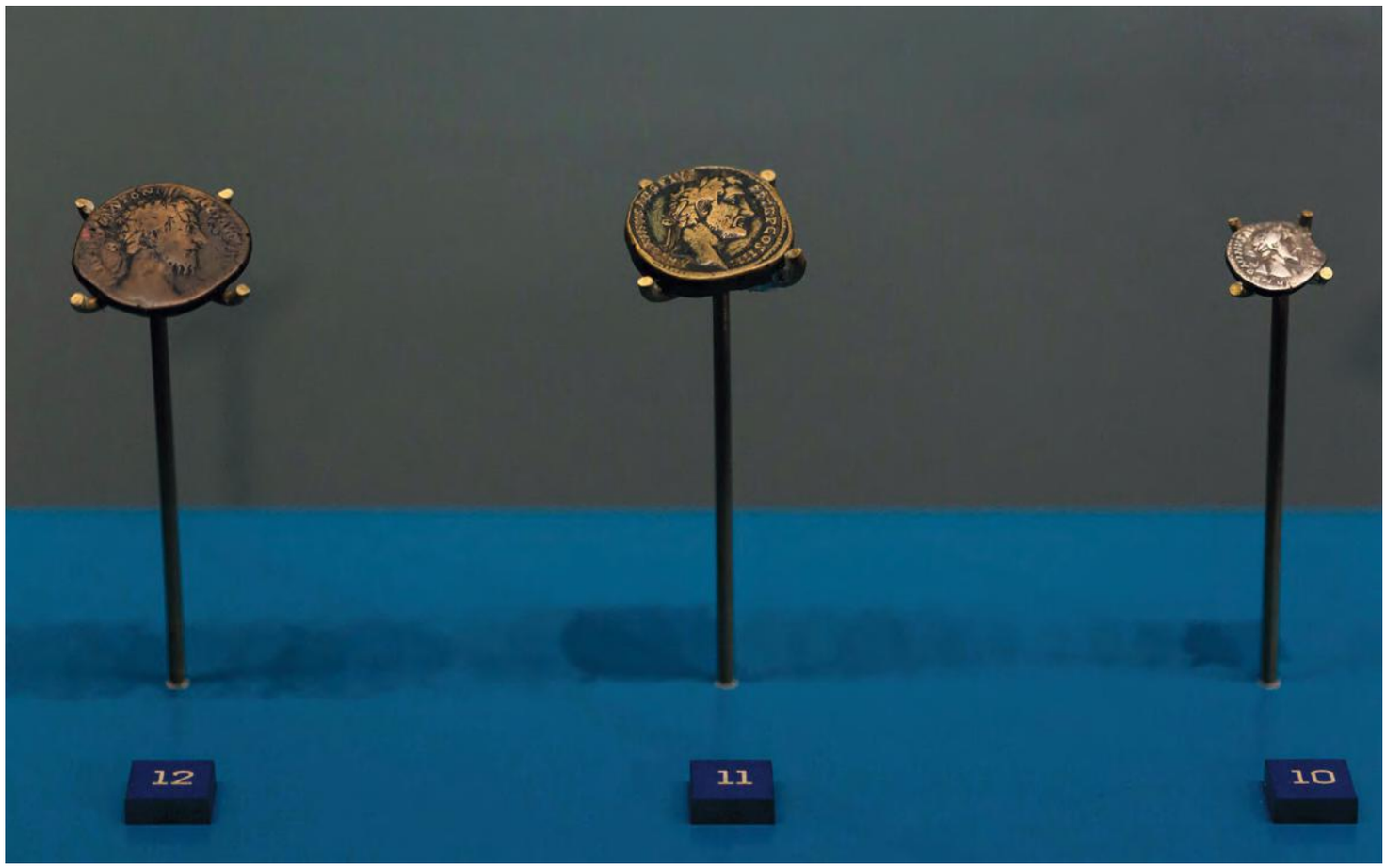

Her bir Helenistik kral, darp ettirdiği sikkenin ön yüzüne sıklıkla Büyük İskender'e öykünen kendi portresini tasvir ettirir. Roma İmparatorluk Dönemi ise sikkelerde bulunan portre tasvirlerini bir gelenek olmaktan ileri taşıyarak devlet politikası haline getirir. Bu dönemin imparatorları sikkeleri üzerinde gerçekçi üslupla yapılmış tasvirlerini bastırırlar. Sikkeler üzerine betimlenmiş heykel, büst ve portre tasvirleri tanımlanamayan veya günümüze ulaşmayan heykeltıraşlık eserleri hakkında en önemli kaynaklardandır.

Hükümdarlar

Sadberk Hanım Müzesi'nden ödünç alınan, Pergamon kentinin kurucusu Philetairos'un (MÖ 343 – 263) görkemli büstü, *Ölümsüz Yüzler* sergisinin hükümdarlar bölümünün girişinde ziyaretçileri karşılıyor. Bu büste, Roma İmparatorluğu'nun ikinci imparatoru Tiberius (MÖ 42 – MS 37) ve Roma İmparatorluk Dönemi'nin Pax Romana (Roma Barışı) zamanında yaşamış Lucius Verus'un (MS 130 – 169) İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nden alınmış heykel başları eşlik ediyor. Bu üç hükümdar portresi, Yunan ve Roma dönemi portre heykeltıraşlık geleneğinin gelişiminin takibi bakımından önemli örnekler.

Helenistik bir yönetici olan Philetairos'un büstü, Helenistik Dönem'de yapılmış bir büstün Roma dönemi kopyası, ancak Helenistik üslubun incelenmesi açısından önemli. Philetairos'un sikkelerden bildiğimiz kemerli burnu, sarkık yanakları ve boyun bölgesi, heykel büstte realist etkiler taşımakla birlikte oldukça idealize edilmiş bir şekilde karşımıza çıkıyor. Yapı Kredi Müzesi koleksiyonundan seçilmiş, Helenistik kralların betimlendiği sikkeler Philetairos'un büstüne eşlik ediyor. Stil özellikleri bakımından Philetairos'un büstü ve bu sikkelerin üzerinde yer alan hükümdar betimleri arasında bir benzerlik bulmak mümkün. Örneğin IV. Nikomedes (MÖ 94 – 74) veya VII. Antiokhos'un (MÖ 138 – 129) tasvir edildiği gümüş sikkelerde de kralların realist etkiler taşıyan ancak belli bir ölçüde idealize edilmiş betimleriyle karşılaşıyoruz.

Hükümdarların betimlendiği sikkeler, Yapı Kredi Müzesi Koleksiyonu.

Philetairos'un hemen ardında Roma imparatorlarından Tiberius'un portre başı, Pax Romana dönemi hükümdarlarının tasvir edildiği sikkelerin yanına yerleştirilmiş Lucius Verus portresiyle karşı karşıya sunuluyor. Bu bölümde Roma İmparatorluk dönemi hükümdar portreciliğinin heykeltıraşlık eserleri ve sikke tasvirlerindeki karşılaştırmalı yansımalarını incelenebilir. Örneğin Tiberius betimine baktığımızda daha düz ve neredeyse "derli toplu" bir saç stilinin hakim olduğunu görürüz, üstelik Tiberus'un sakalı da bulunmamaktadır. Ancak Lucius Verus portresine baktığımızda dalgalı, Tiberus'unkine kıyasla daha dağınık bir saç ve yine dalgalı tutamlardan oluşan bir sakal karşımıza çıkar.

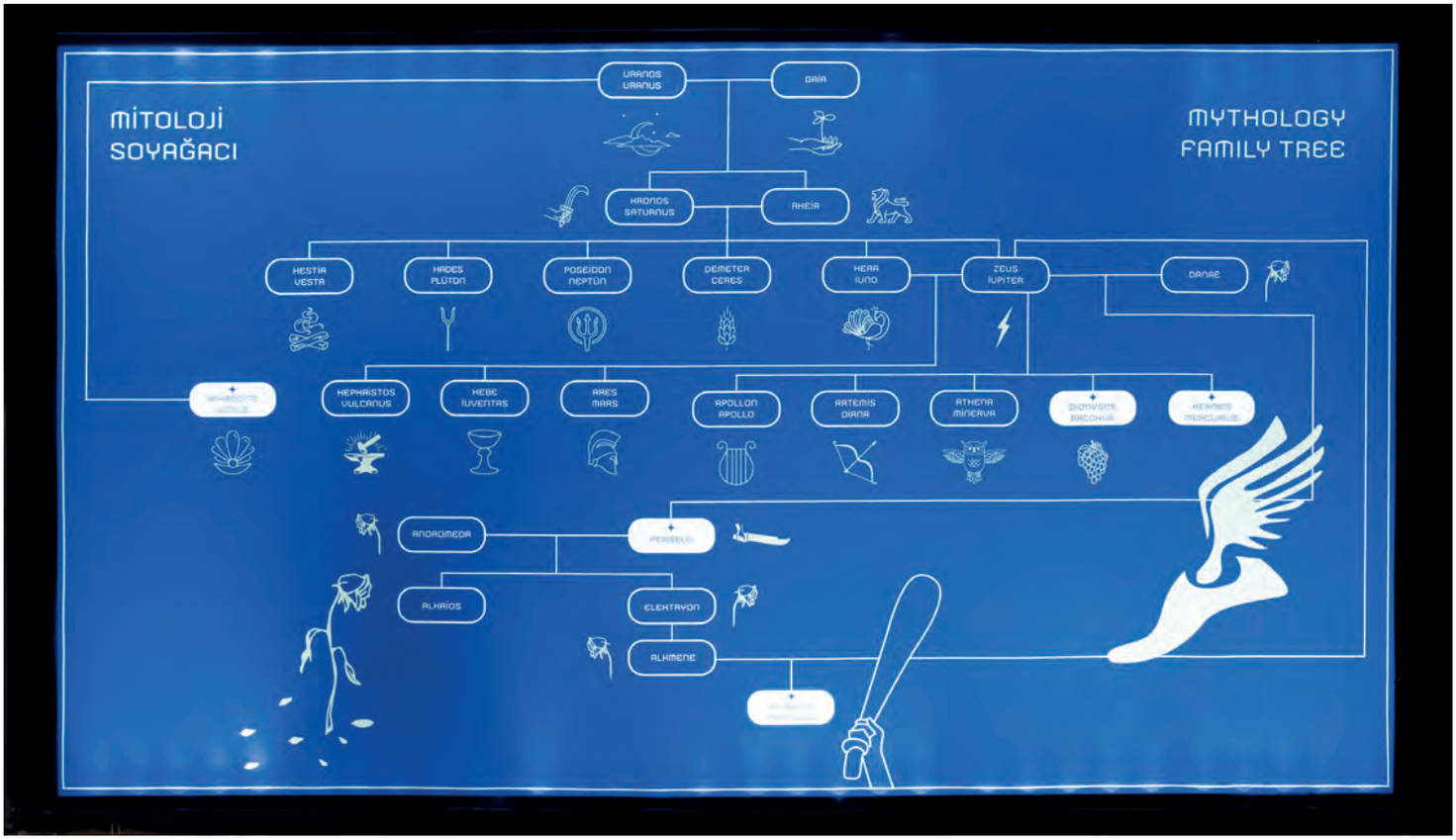

Mitoloji soy ağacı.

Aynı değişim süreçlerini "Beş İyi İmparator" sikkelerinden takip etmek de mümkündür. Nerva (MS 30 – 98) ve Traianus (MS 53 – 117) sikkelerine baktığımızda hükümdarların sakalsız ve daha düz bir saç stiliyle tasvir edildiklerini görürüz; ancak Hadrianus'tan (MS 76 – 138) sonra imparatorlar artık her zaman sakallı tasvir edilmeye başlanır, üstelik saçları stili de daha dalgalı bir modele yerini bırakmıştır. Dolayısıyla bu heykeltıraşlık eserleri ve sikkeleri imparatorluk tasvirlerinin değişen üslubunu incelememiz açısından önemlidir.

Tanrı ve tanrıçalar

Antik Çağ insanları yaşadıkları dünyayı anlamlandırmak için doğaüstü birtakım güçlerin varlığına inanırdı. Yeryüzü, gökyüzü, denizler, ölüm, yaşam, sağlık, aşk ve nefret gibi somut ve soyut kavramların her biri farklı tanrı ve tanrıçalar tarafından temsil edilirdi. İnsanlar, hayatlarını şekillendiren bu görünmez kutsal varlıkları da insan sıfatında hayal ederlerdi. Tanrı ve tanrıçaların karakteristik özelliklerine göre heykel ve sikkelerde resmederek gündelik hayatlarında da bu güç sembollerini görünür kılarlardı.

Ölümsüz Yüzler sergisinin tanrı ve tanrıçalar bölümü, belki de Yunan ve Roma mitolojilerinin en kurnaz tanrısı olan, Haberci Tanrı Hermes ile başlıyor. İstanbul Arkeoloji Müzeleri koleksiyonunda bulunan Hermes heykel başının saçına yerleştirilmiş kanatlar bu figürün kimliğ hakkında da ziyaretçiye ipucu veriyor. Yapı Kredi Müzesi koleksiyonunda bulunan Tanrı Hermes betimli sikkelerle birlikte sunulan bu heykel başı, tanrıların elçisi Hermes'in serginin yeni bölümünün habercisi olma görevini de yüklüyor. Bronz sikkelere bakıldığında Tanrı Hermes'i kimi zaman elinde asasıyla, kimi zaman oturur pozisyonda betimlenmiş olarak görmek mümkün.

Tanrı Hermes, tanrıların elçisi olmanın getirdiği sorumluluk nedeniyle insanların en sık gördüğü tanrılardan biri. Ancak söz konusu insanların en sevdiği tanrı olmaya geldiğinde bu lütuf Şarap ve Tiyatro Tanrısı Dionysos'a ait. Yunan ve Roma mitolojisinde tanınmadan önce Anadolu coğrafyasında çoktan tapınılan Dionysos, tanrıların en demokratı olarak tanınmaktadır. Tanrı Dionysos'a göre kadın-erkek, efendi-köle gibi ayrımlar yoktur, herkes eşittir. Bu nedenledir ki Tanrı Dionysos özellikle evde kapalı bir yaşam süren aristokrat kadınlar arasında oldukça popülerdir. Adına bağbozumu şenlikleri düzenlenen Dionysos'un bir alayı da vardır; bu alayda *satyr* ve *kentauros* adı verilen karşılık yaratıklar yer alır. Sergide bulunan Dionysos heykel başına bakıldığında, tanrının sıklıkla beraber betimlendiği üzüm salkımları ve sarmaşık dallarının bir versiyonunu çelenk olarak figürün başına yerleştirilmiş olduğunu görürüz. Bu heykel başına eşlik eden sikkeler üzerinde hem Dionysos'un alayında bulunan yaratıkların betimleri hem de tanrının yine üzüm ve sarmaşık çelenkleriyle süslenmiş tasvirlerini görmek mümkündür.

Sakallı Erkek Başı, MS 3. Yüzyıl, Mermer, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Tanrı ve tanrıçalar bölümünün son figürü bugün halen herkes tarafından adı duyulmaya devam edilen, Aşk Tanrıçası Aphrodite. Küçük bir heykelciğe ait olduğu düşünülen heykel başı, tanrıçayı başında yarım ay biçimli tacı ve sol omzunda birikmiş saç tutamıyla gösterir. İsmi "köpükten-doğan" olarak çevrilen Aphrodite, altın saçları nedeniyle Altın Tanrıça adıyla da anılmaktadır. Mitolojik hikayelere göre, Aphrodite'in olmadığı yerde aşk ve güzellikten söz edilemez. *Ölümsüz Yüzler*'de yer alan Aphrodite betimli sikkeler üzerinde tanrıça bazen bir kumaşla kendini örter şekilde, bazen de Savaş Tanrısı Ares'le yaşadığı ilişkiden doğan oğlu Eros'la birlikte tasvir edilmiştir. Sergide Aphrodite'e ayrılan bölümde heykel başı ve sikkelerin yanı sıra, tanrıçanın Rönesans döneminde konu edildiği yağlı boya tablolardan örneklerin görselleri de bulunmaktadır.

Kahramanlar

Ölümsüz Yüzler sergisi müze mekanında daimi teşhirle birlikte kurgulanan bir sergi olduğundan kahramanlar bölümü ziyaretçileri mekanın diğer ucunda karşılıyor. Kahramanlar, yarı insan yarı tanrı niteliğinde, insanlıkla ölümsüzlük arasında sıkışıp kalmış karakterlerdir. Antik Yunan ve Roma kültürlerini besleyen mitlerde yer alan kahramanlar, insanlarla ölümsüzler arasında bir köprü işlevi görmüş ve insanlara ölümsüzlük katına ulaşmanın umudunu vermiştir. *Ölümsüz Yüzler* sergisi bir yandan bu kahraman figürlerinin bir güç sembolü olarak önemlerinin altını çizerken, bir yandan da bu figürlere eleştirel bir gözle bakıyor. Sonuçta kahraman olarak anılan karakterler bildiğimiz anlamda kurtarıcı olmaktan çok, şan ve şöhret uğruna insanları katledebilen bir gruptur. Kahramanların hikayelerine konu olan canavarlar ise bu şan ve şöhret yoluna kaldırım taşı gibi döşenen kurbanlardır aslında.

Şüphesiz Eski Yunan kahramanları arasında en çok bilineni Herakles/Herkül'dür. Bir delilik anında tüm ailesini katletmesine rağmen, insanların Herakles'e olan sevgisi ve onun gücüne öykünüşü bakidir. Daimi teşhirde yer alan Herakles panosu ve sikkelerinin önüne yerleştirilen, İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nden alınan bir Herakles kabartması serginin kahramanlar bölümün ilk eseridir. Bir lahitten kesilmiş olabileceği tahmin edilen Herakles kabartması, Büyük İskender'in generalleri tarafından, İskender'in Herakles'e öykünerek tasvir edildiği sikkelerin önünde yer alır. Bu sikkelerde Herakles başında aslan postu veya elinde sopasıyla tasvir edilmiştir.

Kahramanlar bölümünün devamına gelindiğinde ise karşımıza Homeros'un "tüm erkeklerin en ünlüsü" olarak tasvir ettiği Perseus ve onun kurbanı Medusa'yı konu alan sikkeler çıkar. Mitolojik hikayelere göre Medusa kendini Kent Tanrıçası Athena'ya adamış genç ve güzel bir kızdır. Medusa bir gün Denizler Tanrısı Poseidon tarafından, Athena'nın tapınağında tecavüze uğrar. Bu olayı kendine bir hakaret olarak gören Tanrıça Athena Medusa'yı lanetler ve onu başı yılanlarla kaplı ve bakışlarıyla insanları taşa çeviren bir canavara dönüştürür. Daha sonra ise Perseus'a Medusa'yı katletmesi için yardım eder. Dolayısıyla Perseus'u "kahramanlık"a ulaştıran şey aslında haksız yere önce canavara dönüştürülüp sonra katledilen bir genç kızın başına gelenlerdir. Bu bölümde yer alan sikkeler üzerinde Perseus'u ayakta, bir elinde kılıcı bir elinde de Medusa'nın kesik başını tutar halde betimlenmiş olarak görmek mümkündür; Medusa'nın başsız bedeni ise Perseus'un ayaklarının dibinde yatmaktadır.

Medusa'nın hikayesi özellikle son dönemde feminist eleştiri ve çağdaş sanat tarafından yeniden ele alınmış, bir zamanlar canavar olarak görülen bu figür artık bir kurban olarak görülmeye başlanmıştır. Bunun en iyi örneği serginin bu bölümünde görseli bulunan, Arjantin asıllı sanatçı Luciano Garbati'nin ürettiği Medusa Perseus'un Kesik Başını Tutarken heykelidir. 2008 yılında üretilen bu eser, Medusa'yı kendini katleden kahramandan intikam alan güçlü bir kadın olarak betimler.

Müze koleksiyonlarında bulunan hükümdar, tanrı ve tanrıça ve kahraman betimleri gibi güç sembollerini heykeltıraşlık ve sikke tasviri sanatı üzerinden karşılaştırmalı olarak ele alan *Ölümsüz Yüzler* sergisi, 27 Kasım'a kadar Beyoğlu'nda bulunan Yapı Kredi Kültür Sanat'ın birinci katındaki Yapı Kredi Müzesi'nde görülebilir.

AKTÜEL ETKİNLİKLER

LYNETTE YIADOM-BOAKYE: FLY IN LEAGUE WITH THE NIGHT,
Londra
Tate Britain, hayali insanların esrarengiz portreleriyle tanınan İngiliz bir sanatçı ve yazar Lynette Yiadom-Boakye'nin 2003'ten bugüne kadar süren kariyeri boyunca yarattığı yaklaşık 70 eseri bir araya getiriyor. Resimlerindeki figürler gerçek insanlar değil; sanatçı onları bulduğu görüntülerden yola çıkarak kendi hayal gücüyle yaratılıyor. Hem tanıdık hem de gizemli çalışmaları, izleyicileri kendi yorumlarını yansıtmaya davet ederken kimlik ve temsil sorularını da gündeme getiriyor. Genellikle spontane ve içgüdüsel dışavurumlarla resmedilen figürler, belirli bir zaman veya yerin dışındaymış gibi görünüyor. Yazımı da sanatsal pratiğinin merkezine koyan Yiadom-Boakye, bu iki aksiyon arasındaki dengeyi en basit hali ile şu şekilde ifade ediyor: "Resim yapamadığım şeyler hakkında yazıyorum ve hakkında yazamadığım şeyleri resmediyorum." Sergi, 24 Kasım itibarıyla gösterimde.

EDWARD HOPPER'S NEW YORK,
New York
Kentsel gelişimin tarihi bir dönemine denk gelen yıllarda New York, olgunluk kariyerini de kapsayan yaklaşık altmış yıl boyunca Edward Hopper'ın evi olmuştu. Gökdelenler ufuk çizgisini noktalarken, trenlerin ve şantiyelerin gürültüleri arasında Hopper'ın New York'u, geniş kapsamlı değişikliklerin yalnızca bir kısmını ele veriyor. Onun şehri insan ölçeğindeydi; kesinlikle ikonik değildi ve büyük ölçüde bugüne ayak uyduramayan bir geçmişe dayanıyordu; Hopper, 1956'da "Dikey düzlemi hiç umursamadım" diye düşündü. 19 Ekim tarihinde Whitney Museum of American Art'ta gösterime girmesiyle sergi, Hopper'ın New York'la olan zengin ve sürdürülebilir ilişkisine odaklanan türünün ilk örneği olacak: Şehrin, sanatçının en ünlü resimlerinin çoğuna nasıl konu, ortam ve ilham kaynağı olarak hizmet ettiği irdelenecek. Seçki Hopper'ın hayatını kapsamlı bir biçimde ele alırken New York'a dair eskizler, baskılar ve illüstrasyonlardaki ilk izlenimlerinden, son dönem resimlerine kadar sanatçının şehir resimleri üzerinden şekillenecek.

RAMSES THE GREAT AND THE GOLD OF THE PHARAOHS,
San Francisco
de Young Museum'da ziyaret edebileceğiniz seçki şimdiye kadar ABD'de seyahat eden en büyük Ramses II objeleri ve Mısır mücevherleri koleksiyonunu içeriyor. Sergi, firavunun devasa kraliyet heykelinin yanı sıra, yakın zamanda keşfedilen hayvan mumyalarını ve Dahshur ve Tanis kraliyet mezarlarından hazinelerini de içeriyor. Ziyaretçiler multimedya prodüksiyonları sayesinde, heykeller arasında yürüyebilir; Kadeş'teki zafer de dahil Ramses'in anlarını, yeniden deneyimleyebilirler. İsteğe bağlı sanal gerçeklik deneyimi sunan sergi, Ramses'in en etkileyici iki anıtının bir turunu sunuyor: Abu Simbel ve Nefertari'nin mezarı.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

ROSA BONHEUR (1822-1899),
Paris
Hayvanları resmetmesi ile bilinen Fransız sanatçı Rosa Bonheur, 19. yüzyılın en ünlü kadın ressamlarından biri olarak kabul ediliyor. Öte yandan kadınların kurtuluşunun simgesi olarak bilinen sanatçı, canlıların dünyasını sanatının merkezine yerleştirdi. Kendisini hayvanların bireysel varlığını tanımaya adarken çalışmaları aracılığıyla canlılıklarını ve "ruhlarını" ifade etmeye çalıştı. Teknik ustalığı sayesinde hem hayvan anatomisini hem de psikolojisini nasıl yansıtacağını biliyordu. 18 Ekim'den itibaren Musée d'Orsay'da ziyaret edebileceğiniz seçki, sanatçının yaklaşık 200 eserini (resimler, grafik sanatlar, heykeller, fotoğraflar) bir araya getiriyor. Dünyaya bakışını hem flora hem de faunayla ilişkilendiren Rosa Bonheur, hayvanları kompozisyonlar içinde ya da gerçek portrelerde izole ederek sanatsal yaratımının merkezine yerleştirerek, etkileyici bir çalışmanın nasıl yaratılacağını biliyordu. Sanatçının küçük ve büyük formatlardaki eserlerin bazıları ise Amerika ve Avrupa'nın özel koleksiyonlarından seçiliyor.

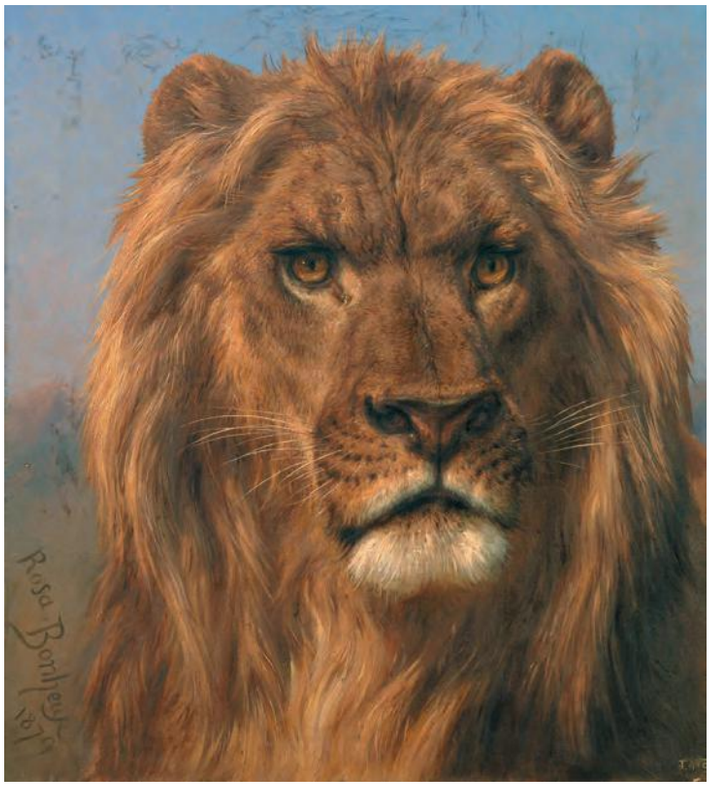

MOVING FORMS – JOHANN GOTTFRIED SCHADOW,
Berlin
"Berlin heykel okulunun babası" olarak bilinen Prusyalı heykeltıraş Johann Gottfried Schadow, Almanya'da heykelin ve onunla bağlantılı olarak Avrupa'da ortaya çıkan Klasisizm akımının fikir dünyasının gelişiminde kilit rol oynadı. Sanatçının en bilinen eserlerinden biri ise Berlin'in sembollerinden olan Brandenburg Kapısı'nın üstünde yer alan, "Quadriga" tarzı dört atın çektiği bir tanrıçayı taşıyan at arabası. Öte yandan Prensesler Anıtı veya Prensesler Grubu olarak bilinen Prusya'nın prensesleri Louise ve Frederica heykelini de listeye eklemek gerekir. Zira Schadow ilk önce kız kardeşlerin büstlerini üretmiş, ardından 1795 ve 1797 yılları arasında, önce alçı ve sonra mermerden gerçek boyuttaki heykellerini yaratmıştı. 21 Ekim'den itibaren Alte Nationalgalerie, Staatliche Museen zu Berlin'de gösterimde olan seçki ilk kez, 1795'te tasarlanan alçı ve 1797'de tamamlanan mermer orijinalini bir arada sunuyor. Restorasyon projesinden elde edilen bilgiler ışığında sunulan karşılaştırmalı bir bakış, 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başlarında heykel atölyelerinin yüksek işçilik ve üretim gücünün yeniden değerlendirilmesine dair bir fırsat sunuyor.

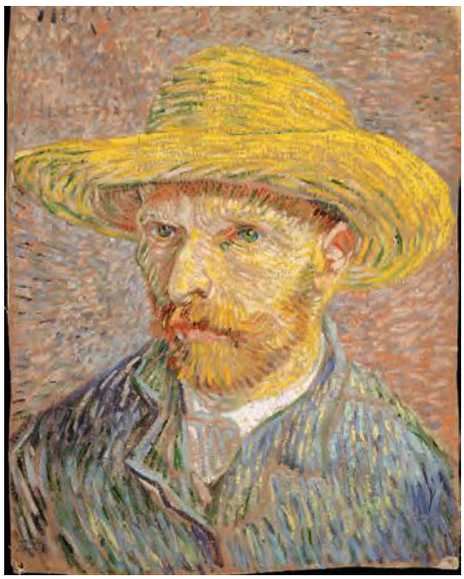

VAN GOGH IN AMERICA,
Detroit
2 Ekim'den itibaren Detroit Institute of Arts'ta ziyaret edebileceğiniz seçki Vincent van Gogh sanatının Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tanıtımına ve erken kabulüne adanmış ilk sergi. *Van Gogh in America* -sanatçının ailesi de dahil olmak üzere- sanatının ilk destekçilerinin çabalarını gösteren 68 eseri sergiliyor. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nde Van Gogh'un bir tablosunu satın alan ilk kamu müzesi olma özelliğine de sahip olan Detroit Institute of Arts'ta, 1922 yılında sanatçının *Self-Portrait* çalışmasını koleksiyonuna ekledi. Seçki, Van Gogh'un dünyanın dört bir yanındaki müzelerden ve özel koleksiyonlardan alınan tabloları, çizimleri, baskıları ve resimli bir mektubunu içeriyor. Van Gogh'un çalışmalarına bakışının yirminci yüzyılın ilk yarısında nasıl geliştiğinin hikayesini irdeleyen sergide ayrıca Post-Empresyonist sanatçılar Paul Cézanne ve Paul Gauguin'in yanı sıra yirminci yüzyıl Avrupalı ve Amerikalı sanatçılar Raoul Dufy, Henri Matisse, Georges Ribemont-Dessaignes ve Joseph Stella'nın eserleri yer alıyor.

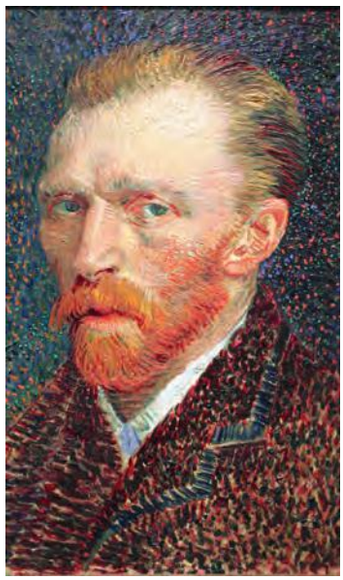

SAM SZAFRAN,
Paris
20. yüzyılın ikinci yarısını kapsayan sanat tarihinde çok özel bir yer edinmiş olan Sam Szafran çalışmalarını, sanat dünyasından ve geçici heveslerden uzak, stüdyonun inzivasında geliştirdiği figüratif bir yaklaşıma adamıştı. Yahudi-Polonya kökenli bir ailede II. Dünya Savaşı'nın felaketlerinin damgasını vurduğu, zor bir çocukluk geçiren sanatçı, en sevdiği temaları ortaya çıkarmak için kendi varlığına ve iç dünyasına odaklandığı bir yalnızlığı tercih ediyordu. Sanatçının ölümünden üç yıl sonra Musée de l'Orangerie'de, yirmi yıl içinde bir Fransız müzesi tarafından düzenlenen ilk sergisinde, stüdyolar, merdivenler ve bitki örtüsü gibi sanatçı için varoluşsal olan birkaç konu öne çıkıyor. Sanatsal keşif alanlarını tutkuyla takip eden, kendini yetiştirmiş, tükenmez bir merakı olan bir sanatçı olarak önce pastel, ardından sulu boya ile tanışmıştı. Szafran, izleyicinin bakışına meydan okuyan, perspektifi çarpıtan ve yapısını bozan bir sanatçı. *Sam Szafran* 28 Eylül – 16 Ocak tarihleri arasında gösterimde.

THE CREDIT SUISSE EXHIBITION LUCIAN FREUD: NEW PERSPECTIVES,
Londra
Figüratif sanatta uzmanlaşmış ve 20. yüzyılın önde gelen portre ressamlarından biri olan Lucian Michael Freud'un soyadı tesadüf değil. Zira Sigmund Freud'un torunu olarak Berlin'de doğan sanatçıya adanan seçki, Freud'un erken dönem çalışmalarından tanınmış, büyük ölçekli tuvallerine ve anıtsal çıplak portrelerine kadar 70 yıllık pratiği boyunca resminin nasıl değiştiğini gösteren eserlerini kapsıyor. 1 Ekim tarihinden itibaren The National Gallery'de gösterimde olan sergi 60'tan fazla resim aracılığıyla, bir sanatçının gelişimine odaklanıyor: güçlü halk figürlerinin resimlerini arkadaşların ve ailenin özel çalışmaları takip ediyor; tanıdık ev ortamı, sanatçının kendi başına hem sahne hem de konu haline gelen boya sıçramış stüdyosuna evriliyor ve henüz olgunluğa erişmemiş ilk resimler, ustalık eseri ve gerçekçi "et"leriyle tamamlanıyor. Freud'un ününü, ürettiği eserleri ve çalışmaların yapıldığı tarihsel bağlamı genellikle gölgede bıraksa da bir ömür boyu süren çalışmalara yeni bakış açısı getiren bu sergi, Freud'un 20. yüzyılda resme olan tavizsiz bağlılığına ışık tutuyor.

MERET OPPENHEIM MY EXHIBITION,
New York
1975'te Meret Oppenheim "Kimse sana özgürlüğünü vermeyecek, onu kendin almalısın" cümlesini kurarak sanat anlayışını özetlemişti. İsviçreli sanatçının düşüncelerinden ilham alan *Meret Oppenheim My Exhibition*, Oppenheim'ın yaşam boyu süren yenilikçi yaklaşımına, açık sanatsal vizyonuna ve özgünlüğüne retrospektif bir bakış açısı sunan yaklaşık 200 eseri bir araya getiriyor. En çok kürk astarlı çay fincanı ile tanınan Oppenheim'ın altmış yıllık kariyeri boyunca ürettiği işlerin tamamı, İsviçre dışında büyük ölçüde bilinmiyordu. Ancak resimlerin, heykellerin, asamblajların, rölyeflerin ve kolajların çoğu dünyanın en iyileri arasındaydı. 30 Ekim itibarıyla The Museum of Modern Art'ta ziyaret edebileceğiniz sergi, 1930'larda Sürrealistlerin eserleriyle birlikte ilk kez sergilenen cesur nesnelerinden, Alp manzarasında bulunan doğal malzemeleri içeren boyalı kolajlarına kadar Oppenheim'ın sanatının çeşitliliğini ortaya koyuyor.

Sanal müzelere ve bilet fiyatlarına www.artsandculture.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

CALLED TO CREATE: BLACK ARTISTS OF THE AMERICAN SOUTH,
Washington DC

10 senelik bir periyotta Thornton Dial, James "Son Ford" Thomas, Lonnie Holley, Mary T. Smith, Purvis Young ve Amerika'nın güneyinden diğer birçok siyahi sanatçı, çok fazla tanınmasalar da birçok iş ürettiler. Genellikle sanat materyali olarak geri dönüştürülmüş malzemeleri, galeri mekanı olarak ise avluları kullandılar. Alabama'daki izole Afro-Amerikan mezrasında yaşayan kadınların ya da onların atalarının yarattığı Gee's Bend yorganları, iyice yıpranmış giysilerden veya kumaş artıklarından yapılıyordu. Irkçılığa ve ayrımcılığın her türlüsüne direnen bu sanatçıların hepsi, derin kültürel ve manevi geleneklerinden yola çıkarak zamanımızın en iyilerinden olan sanat ürünlerini yarattı. 18 Eylül-26 Mart tarihleri arasında National Gallery of Art'ta gösterimde olan seçki, 2020 yılında müzenin satın aldığı 40 heykel, asamblaj, resim, kabartma, yorgan ve çizimlerini bir araya getiriyor. Dokuz Gee's Bend yorganı da dahil olmak üzere bu yaratıcı çalışmaların yaratıcılarının hikayeleri de serginin dikkat geçen bölümlerinden biri.

SCANDINAVIAN DESIGN AND THE UNITED STATES, 1890–1980,
Los Angeles

9 Ekim itibarıyla Los Angeles County Museum of Art'ta ziyaret edebileceğiniz seçki, 20. yüzyılda Amerika Birleşik Devletleri ve İskandinav ülkeleri (Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç) arasındaki kapsamlı tasarım alışverişini inceleyen ilk sergi niteliğinde. Modern Amerikan tasarım kültürünü şekillendiren Orta Avrupa göçmenlerinin baskın anlatısına bir düzeltici olarak hizmet eden sergi, Amerika Birleşik Devletleri'ne göç eden İskandinav tasarımcılara ait yeni bir uluslararası hikaye sunacak. İskandinav ülkelerinde okuyan veya çalışan Amerikalılar, İskandinav tasarımını Amerikalı tüketicilere pazarlamak ve ihraç etmek için yürütülen hırslı kampanyalar; sürdürülebilir ve erişilebilir tasarım uygulamalarını savunan Amerikalı ve İskandinav figürleri gibi... Göçmenlerin benimsedikleri toplumlara katkıları, uluslararası değişimin önemi, kültürel mitlerin eleştirel analizi ve çevresel sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik ile ilgili endişeler de dahil olmak üzere, sergide ele alınan konuların çoğu bugün de geçerliliğini koruyor.

MATTHEW WONG: THE REALM OF APPEARANCES,
Dallas

Matthew Wong, ciddi anlamda resim yapmaya ve çizmeye başladığı 2013 ile 2019'daki ölümü arasında sadece altı yılı kapsayan kısa kariyeri boyunca büyük övgüler almıştı. O dönemde, yağlı boya, mürekkep, sulu boya ve guaj da dahil olmak üzere çok çeşitli stil ve ortamlarda canlı, insansız manzara resimleriyle tanındı. Yaşamının çoğunu Kanada ve Hong Kong arasında geçirmiş olan Wong'un manzaraları, ulusun sınırlarının ötesine geçen evrensel bir anlayışa sahip. Sanatçının yaşamı boyunca eserlerini toplayan tek müze olan Dallas Museum of Art, kendi kendini yetiştirmiş sanatçıya adanmış ilk retrospektifini ve ABD'deki ilk sergisini sunuyor. Yaklaşık 60 çalışmanın yer aldığı *Matthew Wong: The Realm of Appearances*, Wong'un kendi görsel dilini yaratmak için Fauvistlerden 17. yüzyıl Qing dönemi mürekkep ressamlarına ve hayran olduğu çağdaşlarına dek bütün ilham kaynaklarını ustaca nasıl sentezlediğini gösteriyor. Seçki 16 Ekim tarihinden itibaren gösterimde.

NET SİLÜETLER

Hazırlayan: Kristin Fındıkoğlu

Prada
Sonbahar/Kış 2022

Saat,
Hermès

Kitap, **Inside, At Home with Great Designers**

Ceket, **Bottega Veneta**

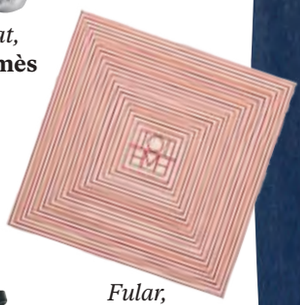

Fular,
Totême

Ayakkabı, **Khaite**

Etek, **Magda Butrym**

Çanta, **Alaïa**

NOMOS
GLASHÜTTE

175 Years
Watchmaking
Glashütte

Ahoi date Atlantic. Ready when you are—the automatic watch is uncomplicated, versatile and suitable for any occasion. An all-rounder with a robust crown guard; waterproof up to 200 meters. The NOMOS DUW 5101 caliber is adjusted in six positions for best timekeeping accuracy. Available now from Tevfik Aydin in Istanbul. More information here: tevfikaydin.com.tr and nomos-glashuette.com

TEVFİK AYDIN
Since 1889

MERCEDES GLEITZE

LINDSEY VONN

GARBIÑE MUGURUZA

SONYA YONCHEVA

GRACE KELLY

SYLVIA EARLE

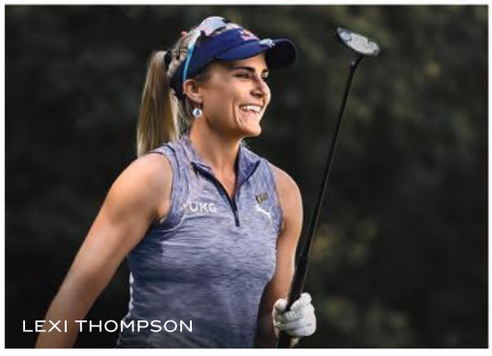
LEXI THOMPSON

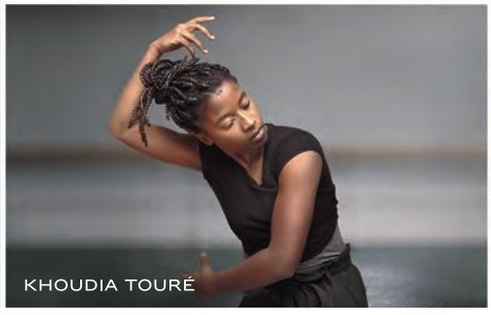
KHOUDIA TOURÉ

YUJA WANG

© ROLEX SA, 2021. TÜM HAKLARI SAKLIDIR.

"KLASİK" NEDİR?

"Kadınlar için tasarlanmış, klasik bir saat." Bazıları Oyster Perpetual Lady-Datejust'ı böyle betimleyebilir. Haklı olabilirler. Rolex olarak, 20. yüzyılın başlangıcından beri Rolex efsanesini yaratan tüm modellerle aynı mükemmellik standartları çerçevesinde, tüm kadınların bileklerine göre saatler tasarladık ve ürettik. Hep daha yüksek standartları elde etmeye çalıştık. O yüzden eğer "klasik"ten kasıt, zarafetle doğruluğu, incelikle dayanıklılığı, estetikle performansı buluşturarken geleneği de daimi kılmak ise, onun için gerçekten kadınlar için tasarlanmış, klasik bir saat diyebiliriz. **Lady-Datejust.**

#Perpetual

OYSTER PERPETUAL LADY-DATEJUST

RESMİ ROLEX SATIŞ NOKTASI

RHODIUM

ROLEX